

Analiza organizacyjno-finansowa placówek oświatowych na terenie Gminy Stegna

Opracowanie przygotowano na zlecenie Gminy Stegna.

Zasadnicze prace analityczne zostały wykonane w sierpniu i we wrześniu 2019 r.

Autorzy: Mariusz Tobor, Jan Zięba, Barbara Kołcio, Andrzej Rzeszut

VULCAN sp. z o. o.

ul. Wołowska 6

51-116 Wrocław

tel. 071 757 29 29

e-mail: vulcan@vulcan.edu.pl

www.vulcan.edu.pl

Spis treści

1. Najważniejsze wnioski oraz rekomendowane działania	6
2. Zakres analizowanych danych i jednostek organizacyjnych	8
3. Finanse oświaty w Stegnie na tle podobnych samorządów	9
3.1. Finanse oświaty, a finanse gminy	9
3.2. Dochody a bieżące wydatki oświatowe	12
4. Wydatki i dochody oświaty – ich struktura i zmiany w czasie	15
4.1. Wydatki	15
4.2. Dochody	19
4.3. Wydatki a dochody	20
5. Liczby uczniów przypadających na etat nauczyciela, czyli zmiany jednostkowych kosztów kształcenia	22
5.1. Wskaźniki zbiorcze	22
5.2. Wskaźniki szczegółowe	24
6. Zmiany w organizacji ogólnodostępnych szkół dla dzieci i młodzieży	27
6.1. Szkoły podstawowe	27
6.1.1. Uczniowie szkół podstawowych	27
6.1.2. Oddziały w szkołach podstawowych	31
6.2. Gimnazja	36
6.3.1. Uczniowie gimnazjów	37
6.3.2. Oddziały w gimnazjach	38
6.4. Spadek wielkości oddziałów w siódmym roku nauki	39
7. Prognoza liczb uczniów	41
7.1. Uwarunkowania prognozowania liczb uczniów	41
7.2. Prognoza liczb uczniów w ogólnodostępnych szkołach dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez gminę Stegna	42
8. Analiza zatrudnienia nauczycieli oraz organizacji oddziałów i zajęć w poszczególnych szkołach	46
8.1. Liczby etatów nauczycielskich	46
8.2. Analiza organizacji zajęć nauczycieli w poszczególnych szkołach	46
8.2.1. Szkoła Podstawowa w Mikoszewie	46
8.2.2. Szkoła Podstawowa w Jantarze	47
8.2.3. Szkoła Podstawowa w Drewnicy	47
8.2.4. Szkoła Podstawowa w Stegnie	47
8.2.5. Szkoła Podstawowa w Tujsku	48
8.2.6. Podsumowanie	48
8.2.7. Organizacja zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach	49

9. Analiza porównawcza organizacji szkół w Gminie Stegna	50
9.1. Liczby uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski zajęć realizowanych w typowych oddziałach szkół podstawowych	50
9.2. Nauczycielskie etaty wsparcia	51
9.3. Zatrudnienie pracowników administracji i obsługi	53
9.3.1. Poziom zatrudnienia pracowników administracji i obsługi	54
9.3.2. Poziom zatrudnienia pracowników administracji w szkołach	55
9.3.3. Poziom zatrudnienia osób sprzątających	55
10. Koszty utrzymania szkół a subwencja oświatowa	57
11. Najważniejszy koszt wynikający z reformy oświaty i decyzji Rady Gminy w sprawie utworzenia Szkoły Podstawowej w Mikoszewie	60
12. Analiza sieci szkół w gminie Stegna	61
12.1. Rozmieszczenie i wielkości szkół	61
12.2. Liczby dzieci zamieszkałych w obwodach poszczególnych szkół	62
12.3. Zasoby lokalowe oświaty w gminie Stegna	66
13. Możliwości zmiany sieci szkół i obniżenia kosztów funkcjonowania oświaty	68
13.1. Prognoza liczb oddziałów i skutków zmian w sieci szkół	68
13.1.1. Wariant A – bez zmian w sieci i poziomach zorganizowania szkół	69
13.1.2. Wariant B – włączenie SP w Jantarze do SP w Mikoszewie	71
13.1.3. Wariant C – włączenie szkół w Jantarze i Mikoszewie do SP w Drewnicy	72
13.1.4. Wariant C2 – przekształcenie szkół w Jantarze i Mikoszewie w trzyklasowe filie SP w Drewnicy	73
13.1.5. Wariant D – włączenie szkół w Jantarze i Mikoszewie do SP w Stegnie	74
13.1.6. Wariant B2 – przekształcenie SP w Jantarze w trzyklasową filię SP w Mikoszewie	75
13.1.7. Wariant D2 – przekształcenie szkół w Jantarze i Mikoszewie w trzyklasowe filie SP w Stegnie	76
13.1.8. Wariant E – włączenie SP w Jantarze do SP w Stegnie i SP w Mikoszewie do SP w Drewnicy	76
13.1.9. Wariant E2 – przekształcenie SP w Jantarze w trzyklasową filię SP w Stegnie oraz przekształcenie SP w Mikoszewie w trzyklasową filię szkoły w SP w Drewnicy	77
13.1.10. Wariant E3J – włączenie szkoły w Jantarze do szkoły w Stegnie	78
13.1.11. Wariant E3J2 – przekształcenie szkoły w Jantarze w trzyklasową filię szkoły w Stegnie	78
13.1.12. Wariant E3M – włączenie SP w Mikoszewie do SP w Drewnicy	78
13.1.13. Wariant E3M2 – przekształcenie szkoły w Mikoszewie w trzyklasową filię szkoły w Drewnicy	79
13.2. Porównanie skali oszczędności wynikających z różnych wariantów zmian sieci szkół	79
13.2.1. Oszczędności na wydatkach osobowych	79
13.2.2. Oszczędności na wydatkach rzeczowych	80
13.2.3. Zmniejszenie oszczędności wskutek zmniejszenia subwencji oświatowej	81
14. Wyniki badania ankietowego	82
14.1. Pytania zamknięte	82
14.2. Pytania otwarte	91

14.3. Mocne strony	92
14.3.1. Szkoła Podstawowa w Drewnicy	92
14.3.2. Szkoła Podstawowa w Jantarze	93
14.3.3. Szkoła Podstawowa w Mikoszewie	93
14.3.4. Szkoła Podstawowa w Stegnie	94
14.3.5. Szkoła Podstawowa w Tujsku	95
14.4. Słabe strony	96
14.4.1. Szkoła Podstawowa w Drewnicy	96
14.4.2. Szkoła Podstawowa w Jantarze	97
14.4.3. Szkoła Podstawowa w Mikoszewie	97
14.4.4. Szkoła Podstawowa w Stegnie	97
14.5. Szkoła Podstawowa w Tujsku	98
15. Warsztaty dotyczące jakości oświaty	100
16. Spotkanie w gronie osób mających istotny wpływ na funkcjonowanie oświaty w gminie	103
17. Analiza SWOT	104
17.1. Szanse	104
17.2. Zagrożenia	104
17.3. Słabe strony	104
17.4. Mocne strony	105
18. Kierunki zmian organizacji oświaty w gminie Stegna	106
19. Objaśnienia metodologiczne	107
19.1. Finanse	107
19.1.1. Wydatki budżetowe	107
19.1.2. Dochody budżetu związane z oświatą:	107
19.1.3. Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty	108
19.2. Organizacja szkół i przedszkoli	109

1. Najważniejsze wnioski oraz rekomendowane działania

- Od kilku lat wysokość luki między wydatkami bieżącymi a dochodami oświaty w gminie Stegna należy do najwyższych wśród podobnych samorządów i luka ta bardzo mocno wzrosła w ciągu ostatnich dwóch lat. Do każdej złotówki otrzymanej w minionym roku na utrzymanie oświaty lub zarobionej dzięki niej, gmina musiała dopłacić około 66 groszy, podczas gdy wartość mediany dla podobnych gmin wynosi 45 groszy .
- W ujęciu kwotowym luka pomiędzy bieżącymi dochodami i wydatkami oświaty w 2018 r. wyniosła 5,56 mln zł i w ciągu ostatnich dwóch lat wzrosła o niemal 0,9 mln zł.
- Niepokojące jest to, że bieżące dochody oświaty w 2018 r. nieznacznie zmalały (o około 120 tys. zł), podczas gdy wydatki istotnie wzrosły (o około 486 tys. zł).
- Wskutek likwidacji gimnazjów oraz utworzenia piątej w gminie szkoły podstawowej w Mikoszewie, pomiędzy rokiem 2016/17 i 2018/19 w gminie powstało 9 dodatkowych oddziałów. Koszt wynagrodzeń nauczycieli za zajęcia w tych oddziałach można oszacować na niemal 1 mln złotych rocznie.
- Do roku 2015/16 średnia wielkość oddziału szkoły podstawowej w gminie wynosiła około 19 uczniów i była wyraźnie wyższa od mediany dla grupy porównawczej. Począwszy od roku 2016/17 wielkości oddziałów zaczęła gwałtownie maleć obniżając się w roku 2018/19 do nieco ponad 15 uczniów, co jest wartością niższą niż wartość mediany dla podobnych samorządów. W roku szkolnym 2019/20 średnia wielkość oddziału w szkołach wyniosła zaledwie 14,1. Tak duży spadek średniej liczebności oddziału bardzo istotnie wpływa na wzrost kosztów kształcenia jednego ucznia oraz wzrost kosztów utrzymania oświaty w gminie.
- Oddziały gimnazjalne w gminie Stegna były zawsze trochę większe niż oddziały w szkołach podstawowych. Dlatego też likwidacja gimnazjów oraz utworzenie w gminie jeszcze jednej szkoły podstawowej w Mikoszewie przyczyniły się do niezwykle dużego spadku wielkości oddziałów w siódmym (a rok później także w ósmym) roku nauczania. W ciągu dwóch lat wielkość oddziałów w siódmym roku nauki zmniejszyła się z 22 w roku szkolnym 2016/17 do zaledwie 12 uczniów na oddział w roku 2018/19.
- Prognozy demograficzne dla gminy Stegna nie są optymistyczne. W ciągu najbliższych dziesięciu lat liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Stegna będzie najprawdopodobniej istotnie malała – z około 760 w roku szkolnym 2019/20 do około 600 w roku 2028/29 . Jeśli sieć szkół w gminie pozostanie taka sama jak dziś, spowoduje to najprawdopodobniej dalsze zmniejszenie się średniej liczebności oddziałów w szkołach i dalszy wzrost luki pomiędzy dochodami a wydatkami bieżącymi oświaty.
- Najważniejszą przyczyną wzrostu kosztów utrzymania oświaty w gminie jest za duża liczba szkół podstawowych w stosunku do liczby dzieci i to, że rozmieszczenie szkół nie jest dopasowane do liczby dzieci zamieszkujących w ich pobliżu. W odległych od siebie o 3,6 km szkołach w Mikoszewie i w Jantarze tworzone są niezwykle małe, kilkuosobowe oddziały, a w ósmej klasie w SP w Jantarze jest tylko jeden uczeń. Średnia liczebność wszystkich oddziałów w tych dwóch szkołach wynosi 9,4 uczniów na oddział. Suma

uczniów w poszczególnych klasach łącznie w tych dwóch szkołach tylko w klasie szóstej przekracza 25, ale trzeba pamiętać, że gdy przyjmowano uczniów do tej klasy, to byli to zarówno sześćo- jak i siedmiolatkowie. W klasie czwartej i ósmej w obu szkołach łącznie jest zaledwie po 10 uczniów. W efekcie dopłaty do subwencji oświatowej, które muszą być pokryte z dochodów własnych gminy są w wypadku szkół w Jantarze i Mikoszewie około trzykrotnie wyższe niż w szkole w Drewnicy. Z ekonomicznego i organizacyjnego punktu widzenia bardzo trudno jest uzasadnić potrzebę jednoczesnego istnienia szkół w Jantarze i w Mikoszewie. Co więcej, z prognoz demograficznych wynika, że uczniowie szkół w Jantarze i w Mikoszewie mogliby zmieścić się w SP w Drewnicy praktycznie bez zwiększenia się liczby oddziałów w tej szkole.

- W roku szkolnym 2019/20 w szkole w Stegnie dla 24 uczniów klasy pierwszej utworzono dwa oddziały, choć zgodnie z prawem można było utworzyć tylko jeden. Decyzja o utworzeniu dwóch oddziałów będzie w ciągu 8 lat kosztowała gminę około 1 mln zł.
- W organizacji poszczególnych szkół w gminie nie ma dużych rezerw, tzn. że nie jest możliwe istotne obniżenie kosztów ich funkcjonowania bez zmniejszenia liczby szkół. Największe oszczędności można by uzyskać z połączenia dwóch małych oddziałów tej samej klasy w jeden większy w Stegnie, Jantarze i w Tujsku, co pozwoliłoby oszczędzić 300 tys. zł rocznie.
- Istotne oszczędności w kosztach utrzymania oświaty możliwe są jedynie poprzez zmianę sieci szkół. Przeniesienie uczniów z Jantaru i Mikoszewa do Drewnicy pozwoliłoby oszczędzić około 2 mln zł rocznie, a przeniesienie uczniów z Jantaru do Mikoszewa około 1 mln zł rocznie (kwoty te mogą się trochę zmieniać w kolejnych latach). Różne warianty możliwych zmian w sieci szkół w gminie opisujemy w odrębnym rozdziale.
- W roku szkolnym 2016/17 etatów tzw. wsparcia (bibliotekarz, pedagog itp.) było we wszystkich gminnych szkołach łącznie 26,2, a w roku szkolnym 2019/20 26,8, czyli niemal tyle samo, ale uczniów w gminnych szkołach ubyło w tym czasie 135 (głównie w związku ze „skurczeniem się” gminnej oświaty z dziewięciu do ośmiu poziomów). Zachowanie tej samej liczby etatów wsparcia przy zmniejszonej o 1/9 liczbie uczniów również przyczynia się do wzrostu luki pomiędzy dochodami i wydatkami oświaty.
- Liczby uczniów przypadających na jeden typowy etat wsparcia pedagogicznego bardzo mocno różnią się pomiędzy szkołami. W SP w Drewnicy jest ich blisko dwa razy więcej niż w SP w Mikoszewie. W SP w Tujsku liczba etatów wsparcia na ucznia jest niewiele większa niż w SP w Mikoszewie. Tak duże zróżnicowanie trudno jest wytłumaczyć wyłącznie specyfiką poszczególnych szkół. Wydaje się, że warto byłoby się zastanowić nad przydzielaniem szkołom etatów wsparcia proporcjonalnie do liczby ich uczniów

2. Zakres analizowanych danych i jednostek organizacyjnych

Analizą objęto następujące placówki:

1. ZS Stegna – Zespół Szkół w Stegnie.
2. SP Jantar – Szkoła Podstawowa w Jantarze
3. ZSP Drewnica – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Drewnicy
4. SP Tujsk – Szkoła Podstawowa w Tujsku.
5. SP Mikoszewo – Szkoła Podstawowa w Mikoszewie.

Wszystkie zestawienia zamieszczone w niniejszym opracowaniu zostały przygotowane przez autorów, przy czym:

- dane do zestawień wieloletnich dotyczących organizacji oświaty w Stegnie na tle innych samorządów pochodzą z bazy danych oświatowych Systemu Analiz Samorządowych (SAS), dla której pierwotnym źródłem danych jest system informacji oświatowej (SIO).
- dane do wieloletnich zestawień finansowych pochodzą ze sprawozdań Rb-27s i Rb-28s udostępnianych przez Ministerstwo Finansów.
- dane dotyczące organizacji szkół i przedszkoli pochodzą z zatwierdzonych arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2019/20 według stanu na dzień 10 września 2019 r.
- dane dotyczące wydatków w roku 2018 pochodzą ze sprawozdań RB 28S poszczególnych szkół.
- pozostałe dane pochodzą z informacji otrzymanych z poszczególnych szkół oraz z Urzędu Gminy Stegna.

W treści opracowania posługujemy się pełnymi nazwami jednostek lub skrótami wskazanymi powyżej. Czasami w odniesieniu do szkół w Stegnie i w Drewnicy będziemy używali skrótów SP Stegna i SP Drewnica, gdy będziemy chcieli podkreślić, że chodzi nam o szkołę podstawową bez oddziałów przedszkolnych.

3. Finanse oświaty w Stegnie na tle podobnych samorządów

W niniejszym rozdziale przedstawiamy podstawowe wskaźniki charakteryzujące finanse i organizację oświaty w Stegnie na tle podobnych samorządów, czyli gmin wiejskich do 10 tys. mieszkańców.

W tej i kolejnych częściach opracowania wykresy zawierające porównania wartości analizowanego wskaźnika odnoszącego się do gminy Stegna na tle grupy porównawczej zbudowane są wg jednolitego wzorca:

- Na osi poziomej zaznaczone są kolejne lata, a na osi pionowej wartości liczbowe badanego wskaźnika.
- Zielona linia ciągła łączy wartości wskaźnika wyliczonego dla gminy Stegna w kolejnych latach.
- Środkowa, szara linia przerywana pokazuje medianę, czyli wartość przeciętną, która dzieli grupę badanych samorządów na dwie połowy – w jednej połowie badanych samorządów wartość badanego wskaźnika jest mniejsza, a w drugiej większa od mediany.
- Kropkowane pomarańczowe linie dzielą obszary wartości wskaźników na ćwiartki, tzn. w 75% samorządów wartości wskaźnika są większe niż to wskazuje dolna pomarańczowa linia, a w 25% samorządów wartości tego wskaźnika są mniejsze. Analogicznie w 75% samorządów wartości wskaźnika są mniejsze niż to wskazuje górna pomarańczowa linia, a w 25% samorządów wartości tego wskaźnika są większe.
- Skrajne niebieskie, kropkowane linie pokazują wartości wskaźników, powyżej (w wypadku górnej linii) i poniżej (w wypadku dolnej linii) których mieszczą się wartości wskaźnika 10% samorządów.

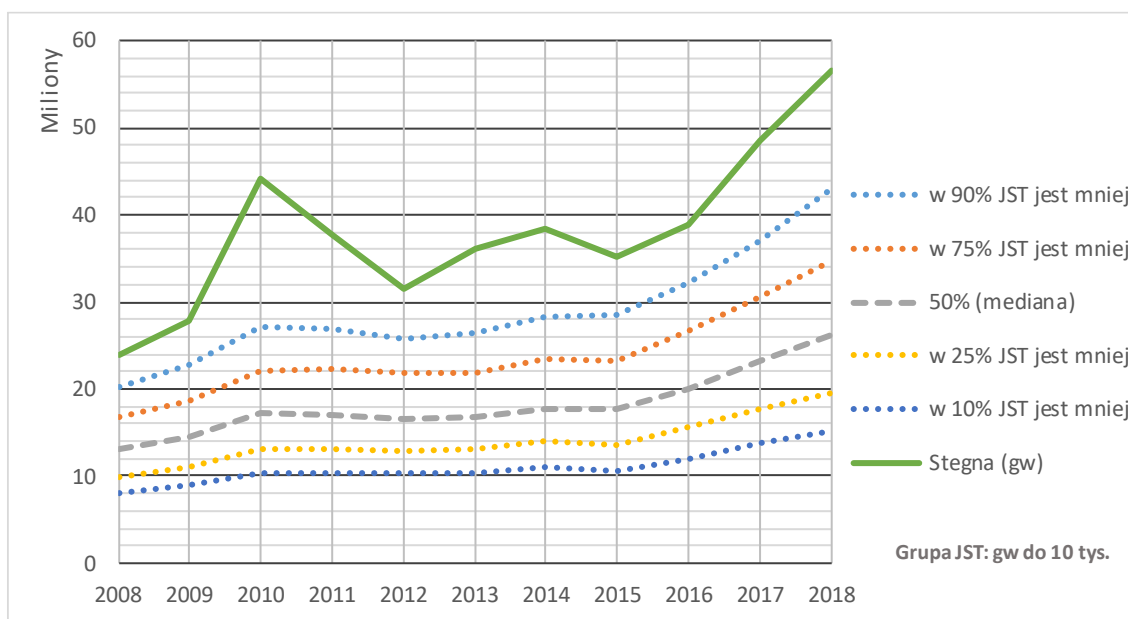
Przebieg zielonej ciągłej linii odzwierciedla wieloletnie trendy zmian wskaźnika, a jej obserwacja na tle pozostałych linii, ukazujących sytuację podobnych samorządów, pozwala łatwo zauważyć kiedy te trendy są typowe, a kiedy odbiegają od tego, co działo się w innych samorządach. Jednocześnie możliwe jest zorientowanie się, czy wartości badanego wskaźnika są wysokie, czy niskie na tle grupy porównawczej.

3.1. Finanse oświaty, a finanse gminy

Wykres 1 pokazuje wielkość budżetu gminy Stegna na przestrzeni ostatnich jedenastu lat. Budżet ten należy do największych w grupie porównawczej, gmina Stegna jest stosunkowo zamożną i jedną z największych gmin w grupie do 10 tys. mieszkańców. Oczywiście porównywanie bezwzględnych kwot wydatków dla samorządów o różnej wielkości nie mówi tak wiele, jak porównywanie wskaźników procentowych lub odniesionych do liczby mieszkańców, które przedstawiamy niżej.

Warto pamiętać, że do wzrostu wielkości budżetów samorządowych w ostatnich trzech latach przyczynił się program 500+.

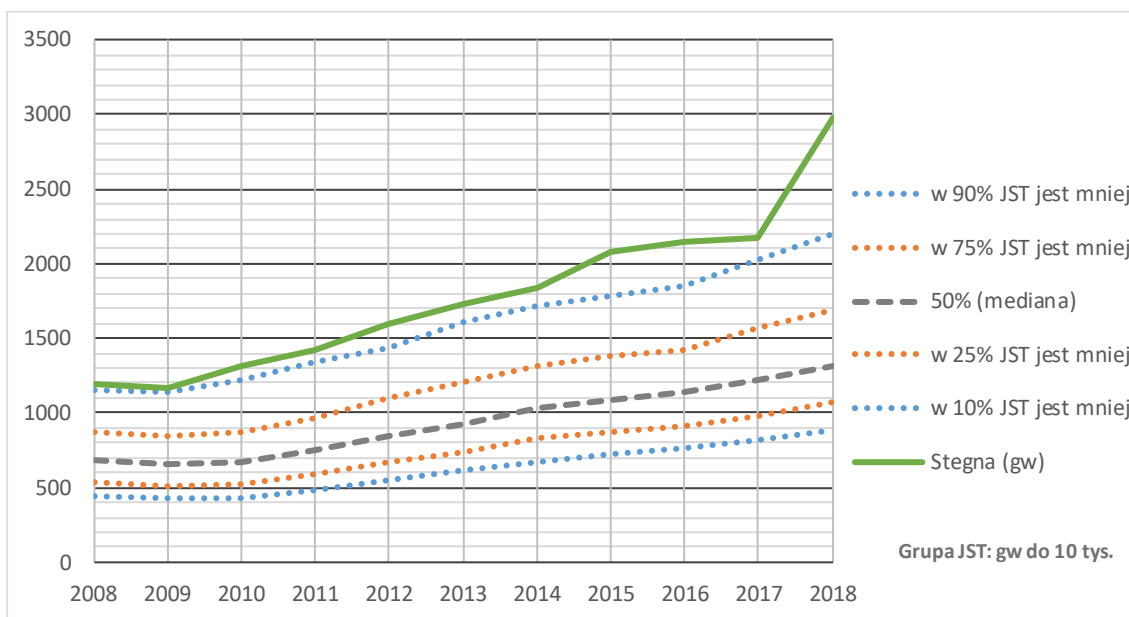
Wykres 1. Łączne wydatki budżetu – gmina Stegna na tle podobnych JST

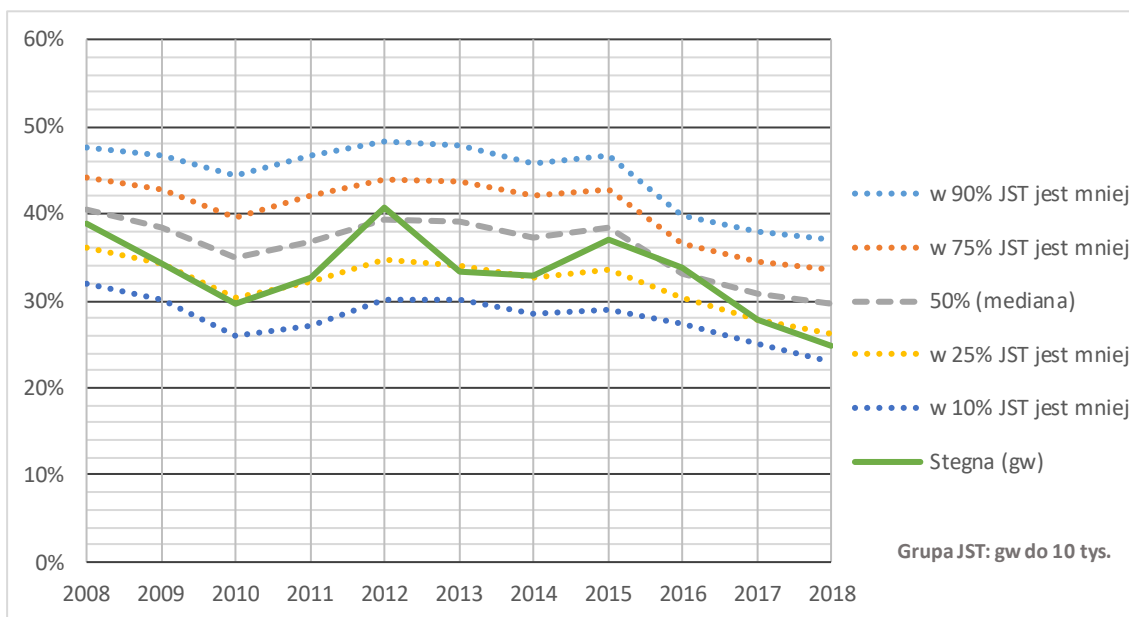
Wykres 2 zawiera informacje o dochodach własnych budżetu gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca (liczba mieszkańców z 2017 r.). Dochody własne to przede wszystkim dochody z podatków i opłat oraz ze sprzedaży majątku komunalnego. Warto zauważyć, że gwałtowny wzrost wartości tego wskaźnika w roku 2018 jest głównie skutkiem jednorazowego, dużego dochodu gminy pochodzącego ze Skarbu Państwa za grunty pod drogę szybkiego ruchu.

Wskaźnik ten charakteryzuje do pewnego stopnia możliwości finansowe samorządu. Jego wartość dla gminy Stegna od dawna należy do najwyższych w grupie porównawczej. Można więc powiedzieć, że obecnie gmina Stegna jest gminą, jak na polskie warunki, bogatą, choć warto pamiętać o tym, że jako miejscowość wypoczynkowa musi ponosić wiele dodatkowych wydatków, które nie występują w większości gmin wiejskich.

Wykres 2. Dochody własne na jednego mieszkańca – gmina Stegna na tle podobnych JST (liczba mieszkańców z 2017 r.)

Wykres 3. Wydatki oświatowe w budżecie JST – gmina Stegna na tle podobnych JST

Wykres 3 prezentuje zmiany udziału wydatków oświatowych¹ w łącznych wydatkach budżetu samorządu. W gminie Stegna udział ten w kolejnych latach był typowy lub niższy niż w podobnych samorządach. Należy podkreślić, że wyraźny spadek udziału kosztów oświaty w wydatkach samorządów, który nastąpił po 2015 r. jest w znacznej mierze efektem zwiększenia się budżetów samorządów w związku z programem 500+.

¹ Sposób wyliczania wydatków oświatowych oraz innych wielkości, które mogą być różnie rozumiane i wyliczane na różne sposoby, wyjaśniony jest w rozdziale *Objaśnienia metodologiczne*.

trzeba też pamiętać dodatkowo o środkach ze Skarbu Państwa za grunt pod drogę szybkiego ruchu.

3.2. Dochody a bieżące wydatki oświatowe

Głównym źródłem finansowania oświaty samorządowej jest część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, czyli tzw. subwencja oświatowa. Ponadto na realizację niektórych zadań oświatowych samorządy otrzymują dotacje z budżetu państwa, w pewnych wypadkach opłaty wnoszą rodzice uczniów, a niekiedy samorząd ma dochody z wynajmu pomieszczeń w jednostkach oświatowych lub sprzedaży ich usług lub wytworów. Jednak prawie zawsze wpływy z wymienionych wcześniej źródeł nie pokrywają wszystkich wydatków, dlatego samorządy współfinansują oświatę z własnych środków.

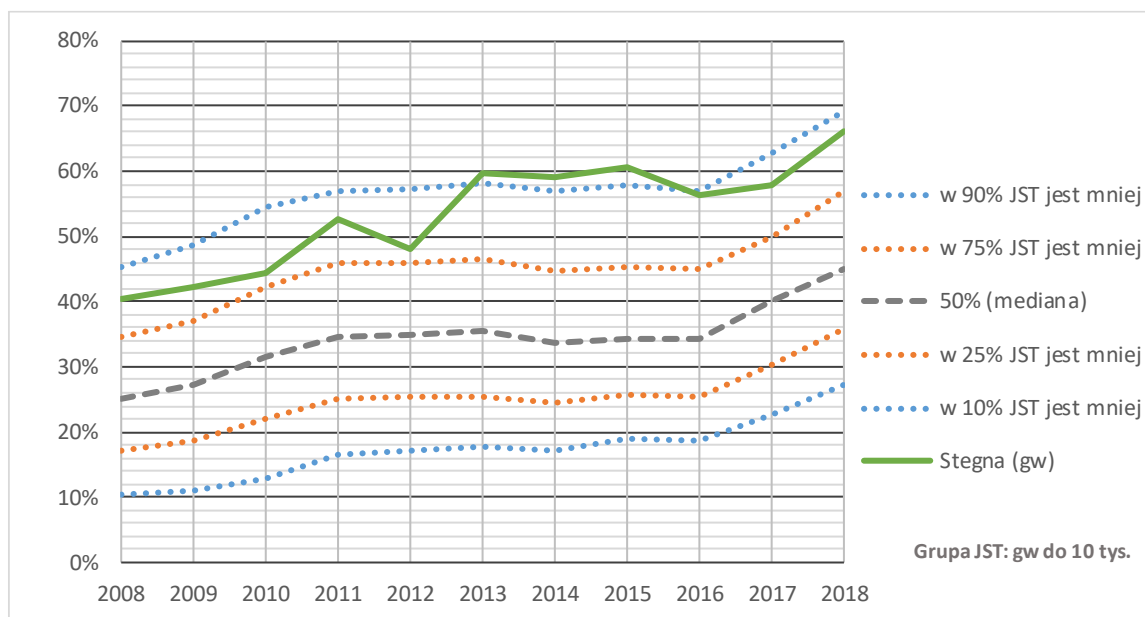
Do oceny stopnia owego współfinansowania używamy procentowego wskaźnika luki między bieżącymi wydatkami² a dochodami oświaty³. Interpretacja tego wskaźnika jest następująca:

- Jeśli wskaźnik luki między wydatkami a dochodami wynosi 0, to wydatki bieżące na zadania oświatowe są równe sumie subwencji i pozostałych dochodów oświaty.
- Jeśli zaś wskaźnik wynosi np. 15 proc., to wydatki są o 15 proc. wyższe od dochodów.
- Jeśli wskaźnik jest ujemny, to bieżące wydatki oświaty są niższe od dochodów.

² Przy wyliczaniu luki między wydatkami a dochodami pomijamy dochody i wydatki majątkowe (inwestycyjne) oraz dochody przypisane do paragrafu 097, które formalnie nie są dochodami majątkowymi. Jednak w wielu wypadkach do paragrafu 097 przypisywane są znaczące kwoty dofinansowań inwestycji w oświacie, które mocno zaburzają porównania.

³ W minionych latach używaliśmy podobnie skonstruowanego wskaźnika obrazującego wielkość luki między wydatkami subwencjonowanymi a subwencją oświatową. Jednak od 2017 r., w związku z rozpoczęciem subwencjonowania sześciolatków w przedszkolach, wskaźnik ten stał się niepoliczalny, ponieważ sprawozdania budżetowe nie zawierają danych, które umożliwiają wyodrębnienie wydatków na utrzymanie sześciolatków w przedszkolach z całości wydatków przedszkoli.

Wykres 4. Luka między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty w ujęciu procentowym – gmina Stegna na tle podobnych JST

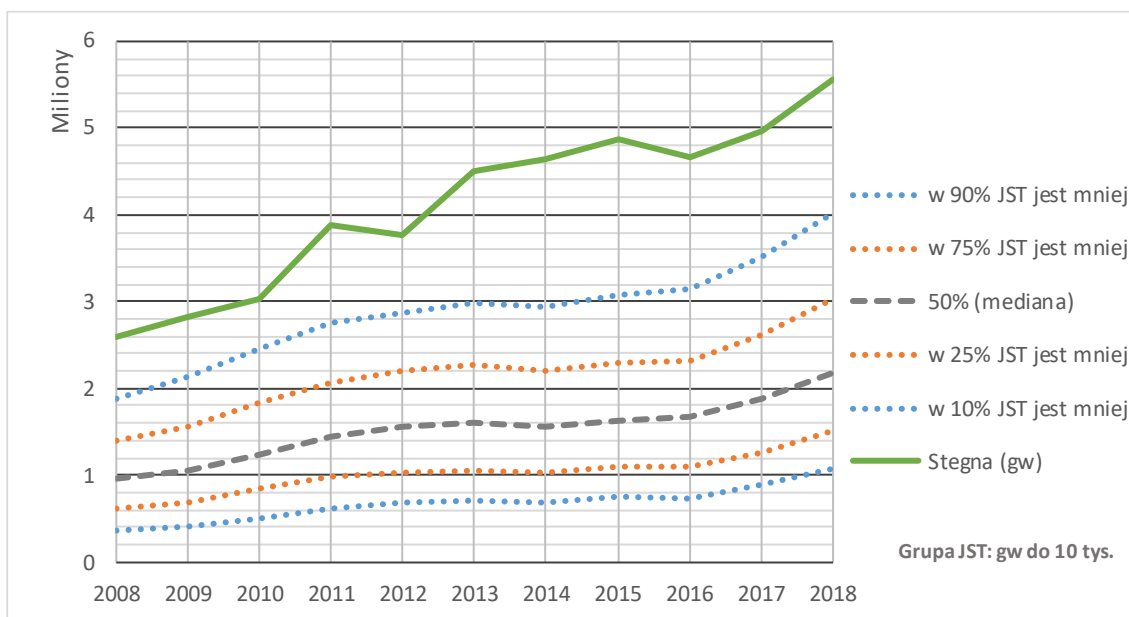

Wykres 4 przedstawia zmiany procentowego wskaźnika luki między wydatkami a dochodami oświaty, a wykres 5 ilustruje, jak zmieniała się kwota tej luki, tzn. ile pieniędzy pozyskanych z dochodów pozaoświatowych samorząd musiał przeznaczyć na sfinansowanie bieżącej działalności szkół.

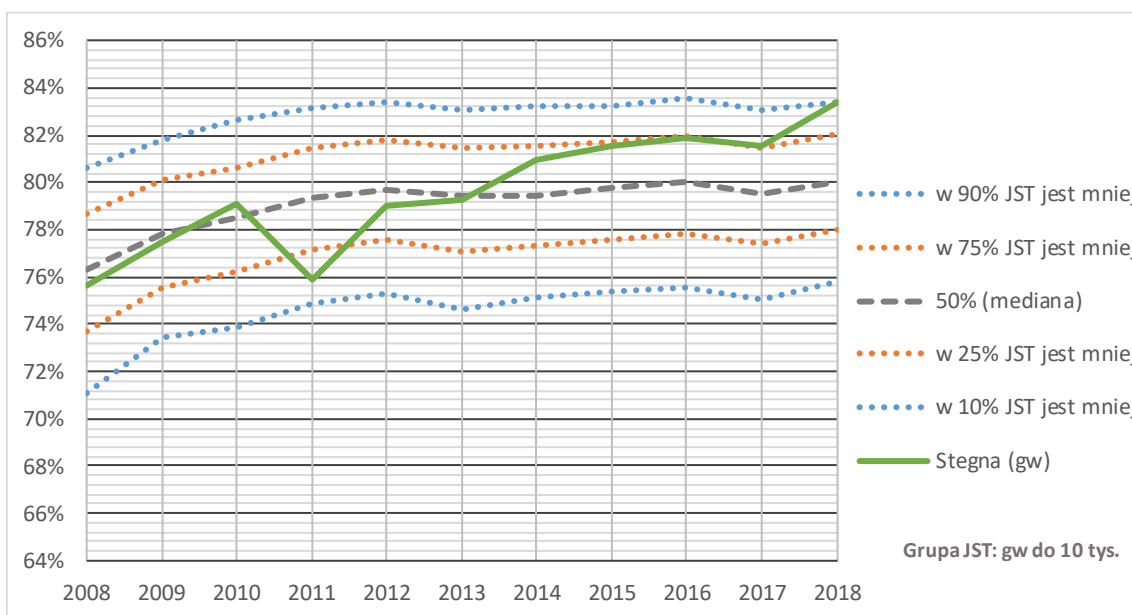
Jak widać na wykresie 4, od kilku lat procentowy wskaźnik luki między wydatkami bieżącymi a dochodami oświaty w gminie Stegna należy do najwyższych w grupie porównawczej i bardzo wyraźnie wzrósł w roku 2018 r. Do każdej złotówki otrzymanej na utrzymanie oświaty lub zarobionej dzięki niej, gmina musiała dopłacić około 66 groszy.

W ujęciu kwotowym luka w 2018 r. przekroczyła 5,5 mln zł, a w ciągu ostatnich dwóch lat wzrosła o niemal 900 tys. zł rocznie.

Wykres 5. Luka między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty w ujęciu kwotowym – gmina Stegna na tle podobnych JST

Wykres 6. Wydatki osobowe w bieżących wydatkach oświatowych (bez dotacji) – gmina Stegna na tle podobnych JST

Wykres 6 przedstawia udział wydatków osobowych w bieżących wydatkach oświatowych samorządu. W gminie Stegna udział ten od lat niepokojąco rośnie, co nie jest korzystne dla stanu finansów oświaty w gminie, gdyż najprawdopodobniej świadczy o dużym ograniczaniu innych wydatków, niż te związane z wynagrodzeniami.

4. Wydatki i dochody oświaty – ich struktura i zmiany w czasie

4.1. Wydatki

W tabelach 1-3 i na wykresach 7 i 8 przedstawione są wydatki oświatowe⁴ gminy Stegna w latach 2004-2018 w podziale na główne grupy wyodrębnione na podstawie paragrafów klasyfikacji budżetowej. Przy czym dwie pierwsze z wymienionych tabel i wykresy zawierają informacje o wydatkach finansowanych ze źródeł krajowych (czwarta cyfra paragrafu równa 0), a tabela 3 przedstawia wydatki finansowane ze środków europejskich.

Wydatki osobowe to wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wszystkich pracowników oświaty. Dotacje to dotacje wypłacane przez gminę innym podmiotom np. organom prowadzącym przedszkola niepubliczne. Na wydatki majątkowe w oświacie składają się praktycznie wyłącznie wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

Oczywiście największą częścią wydatków oświatowych są wydatki osobowe. Na wielkość tych wydatków wpływa m.in. liczba etatów nauczycieli i pracowników administracji i obsługi, wprowadzane przez ministra edukacji podwyżki wynagrodzeń, a także podwyżki wynagrodzeń spowodowane awansem zawodowym nauczycieli, podnoszeniem ich wykształcenia, zwiększaniem stażu pracy, czy też zmianami w regulaminie wynagradzania nauczycieli oraz podwyżki wynagrodzeń pracowników administracji i obsługi szkół.

Analizując dane o kosztach wynagrodzeń warto pamiętać, że w latach 2012-2017 nie podnoszono zasadniczych wynagrodzeń nauczycieli.

Wydatki majątkowe (inwestycyjne) ze środków własnych gminy w placówkach oświatowych w gminie Stegna są od lat niewielkie i mają nieregularny przebieg, co jest zrozumiałe ze względu na ich specyfikę.

Tabela 1. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej (bez wydatków ze środków unijnych)

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje	Razem
2004	5 372 314	1 487 402	110 434		6 970 150
2005	5 654 849	1 628 867	117 202		7 400 918
2006	5 906 165	1 601 574	0	6 480	7 514 219
2007	6 336 328	2 313 610	150 874	7 453	8 808 265
2008	6 829 672	2 201 061	208 700	10 709	9 250 142
2009	7 351 237	2 135 985	47 763	27 838	9 562 823
2010	7 799 196	2 059 029	171 653	22 402	10 052 280
2011	8 511 088	2 710 428	3 936	7 729	11 233 181
2012	9 160 019	2 438 338	83 935	13 801	11 696 093
2013	9 525 959	2 485 998	6 100	36 823	12 054 880
2014	10 054 782	2 365 437	121 558	58 687	12 600 464
2015	10 491 183	2 371 672	55 846	68 867	12 987 568
2016	10 564 761	2 335 497	94 177	72 207	13 066 642
2017	11 006 566	2 492 634	7 000		13 506 200
2018	11 664 110	2 321 021	39 615		14 024 746

⁴ Szczegółowe kryteria kwalifikowania wydatków i dochodów do poszczególnych grup przedstawione są w rozdziale *Objaśnienia metodologiczne*.

Wykres 7. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej (bez wydatków ze środków unijnych)

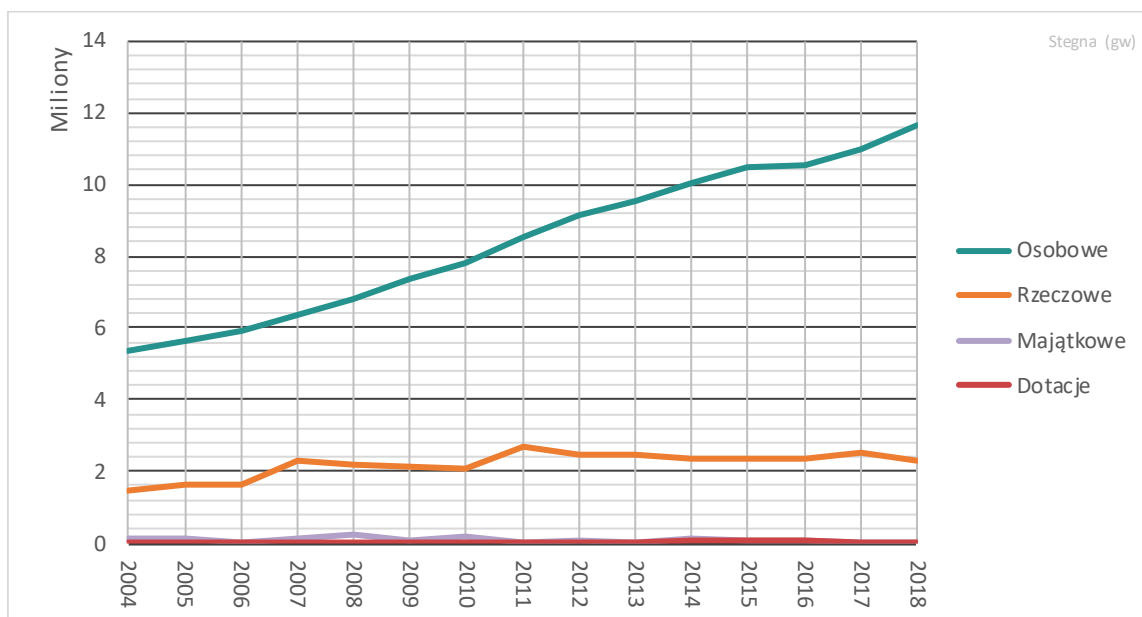

Tabela 2. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej w układzie procentowym (bez wydatków ze środków unijnych)

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje
2004	77,1%	21,3%	1,6%	
2005	76,4%	22,0%	1,6%	
2006	78,6%	21,3%	0,0%	0,1%
2007	71,9%	26,3%	1,7%	0,1%
2008	73,8%	23,8%	2,3%	0,1%
2009	76,9%	22,3%	0,5%	0,3%
2010	77,6%	20,5%	1,7%	0,2%
2011	75,8%	24,1%	0,0%	0,1%
2012	78,3%	20,8%	0,7%	0,1%
2013	79,0%	20,6%	0,1%	0,3%
2014	79,8%	18,8%	1,0%	0,5%
2015	80,8%	18,3%	0,4%	0,5%
2016	80,9%	17,9%	0,7%	0,6%
2017	81,5%	18,5%	0,1%	
2018	83,2%	16,5%	0,3%	

Wykres 8. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej w układzie procentowym (bez wydatków ze środków unijnych)

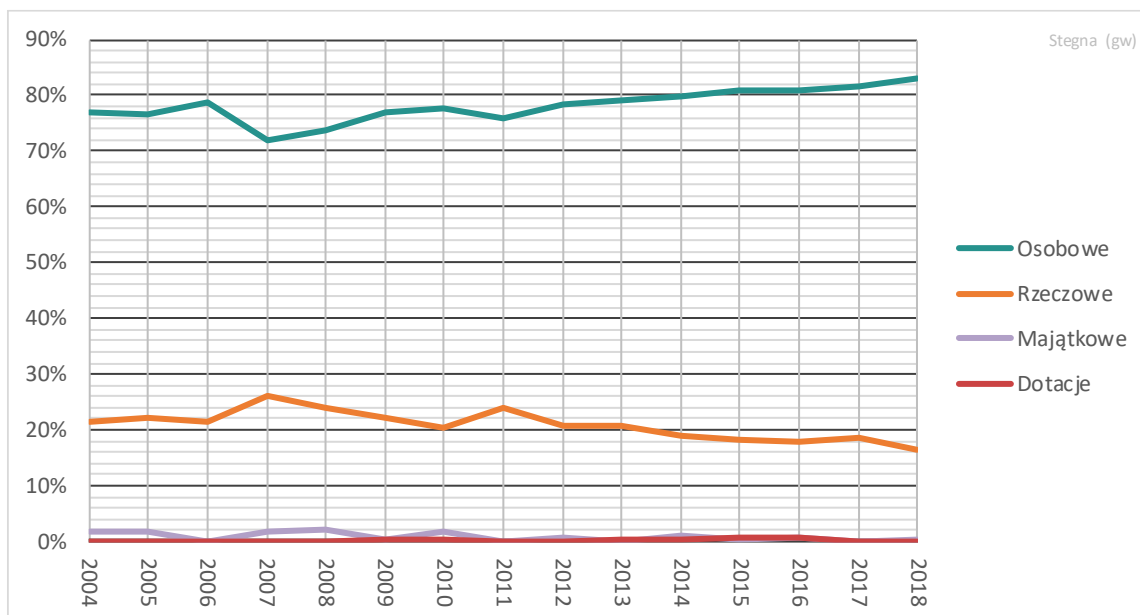
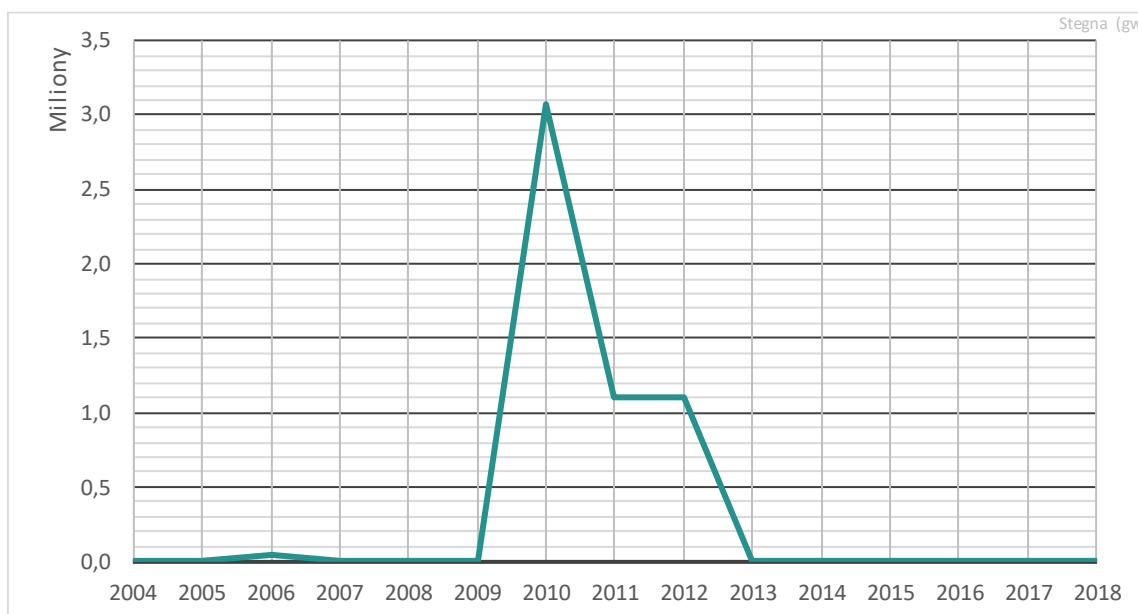

Tabela 3. Wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich w podziale na rodzaje działalności związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje	Razem
2004					0
2005		12			12
2006		49 248			49 248
2007					0
2008					0
2009					0
2010			3 076 793		3 076 793
2011	3 160	5 539	1 097 173		1 105 872
2012			1 108 446		1 108 446
2013					0
2014					0
2015					0
2016					0
2017					0
2018					0

Wykres 9. Łączne wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich

W kolejnych dwóch tabelach przedstawiona jest struktura wydatków w podziale na rodzaje działalności wyodrębniane na podstawie rozdziałów klasyfikacji budżetowej. Analizując te zestawienia, warto pamiętać, że zmiany w klasyfikacji budżetowej mogą wywierać wpływ na zmiany struktury rozpatrywanej pod tym kątem. Chodzi tu szczególnie o wyodrębnienie wydatków na organizację nauki uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (oddzielnie dla szkół i przedszkoli). Brak wydatków w odpowiednich rubrykach tabeli przed 2015 r. nie oznacza, że w tym czasie nie było uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, oznacza tylko, że do 2014 r. ta kategoria wydatków nie była wyodrębniana.

Tabela 4. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej (bez wydatków ze środków europejskich)

Grupa rozdziałów	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Przedszkola	1 125 544	1 226 875	1 320 275	1 508 680	1 657 617	1 555 552	1 436 598	1 590 318
Oddz. przedszk. w SP	289 210	338 896	427 288	415 737	431 621	426 862	434 578	565 119
Inne formy wych. przedszk.	46 705	41 389	48 393	48 479	56 436	54 311	54 799	78 045
SP	5 193 421	5 242 822	5 682 355	6 033 827	5 996 382	6 170 587	6 741 248	8 120 055
Gimnazja	2 752 381	2 917 674	3 048 951	3 148 721	3 006 591	3 055 744	2 985 141	1 984 816
Specj.org.nauki-przedszk.					27 618	100 024	69 554	23 493
Specj.org.nauki-szkoły.					396 536	435 647	416 526	293 994
Stołówki	285 239	308 897	265 612	264 763	282 359	253 317	311 256	345 265
Świetlice	374 435	371 630	311 513	268 795	325 910	335 772	375 836	345 356
Dowózienie	540 188	552 313	545 786	539 633	450 069	369 548	334 966	302 709
Pomoc materialna	161 053	182 050	231 280	214 449	196 484	173 919	151 856	114 986
Dokształcanie nauczycieli	42 786	30 967	52 453	54 083	55 646	41 333	45 066	51 359
Inne oświatowe	422 219	482 580	120 974	103 297	104 299	94 026	148 776	209 231
Razem	11 233 181	11 696 093	12 054 880	12 600 464	12 987 568	13 066 642	13 506 200	14 024 746

Tabela 5. Wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej

Grupa rozdziałów	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inne oświatowe	1 105 872	1 108 446						
Razem	1 105 872	1 108 446	0	0	0	0	0	0

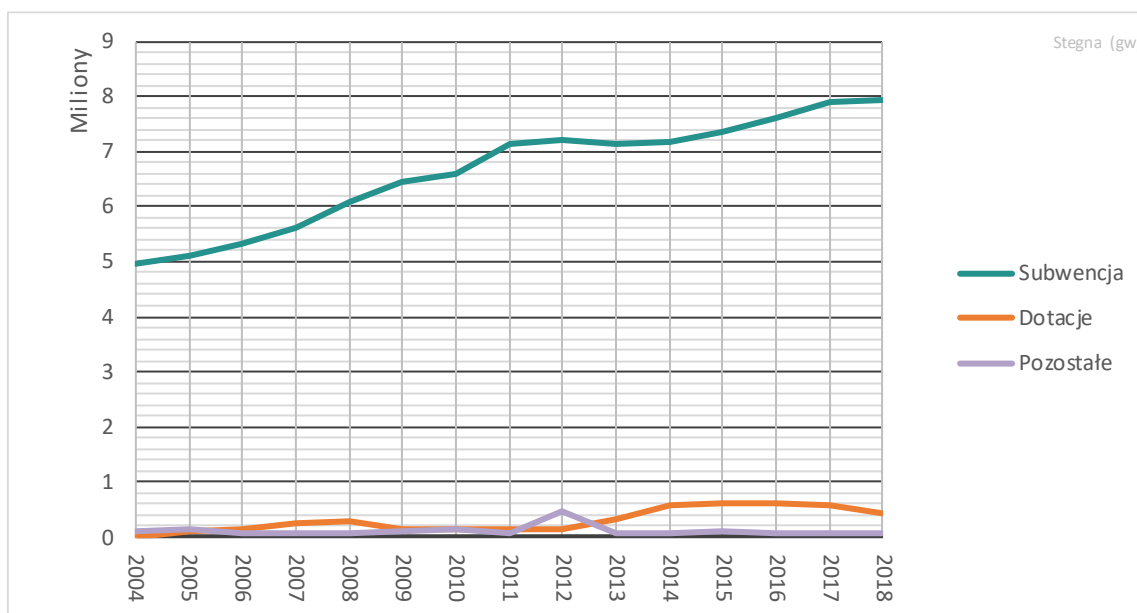
4.2. Dochody

Jak wynika z poniższych zestawień, głównym źródłem finansowania oświaty jest część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, zwana w skrócie subwencją oświatową – obecnie stanowi ona ok. 94% bieżących dochodów oświaty. Warto zwrócić uwagę, że w roku 2018 łączne dochody oświaty po raz pierwszy w analizowanym okresie zmalały. Prawdopodobnie zmaleją one istotnie w roku 2020 (i oczywiście w latach kolejnych), gdyż nie będzie już naliczana subwencja na uczniów w dziewiątym roku nauczania⁵.

Tabela 6. Główne składniki bieżących dochodów oświaty

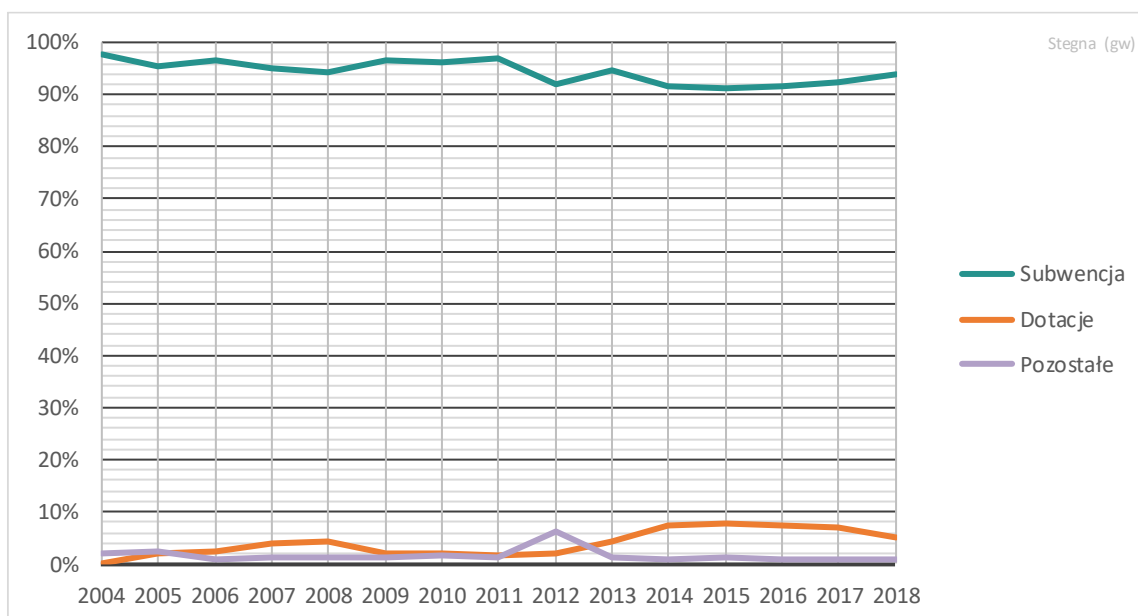
Rok	Subwencja	Dotacje	Pozostałe	Razem
2004	4 946 966	4 730	99 787	5 051 483
2005	5 118 529	116 179	128 188	5 362 896
2006	5 309 671	127 525	56 562	5 493 758
2007	5 626 305	236 992	65 207	5 928 504
2008	6 080 495	286 168	75 847	6 442 510
2009	6 451 848	143 144	92 497	6 687 489
2010	6 593 931	130 095	123 200	6 847 226
2011	7 137 439	133 197	79 970	7 350 606
2012	7 217 020	152 350	473 614	7 842 984
2013	7 141 582	314 401	82 378	7 538 361
2014	7 183 325	579 207	74 949	7 837 481
2015	7 342 586	627 280	86 353	8 056 219
2016	7 619 100	602 611	79 744	8 301 455
2017	7 898 743	587 237	58 253	8 544 233
2018	7 917 140	437 502	68 155	8 422 797

Wykres 10. Główne składniki bieżących dochodów oświaty

⁵ Ostateczna kwota subwencji na rok 2020 zależy oczywiście nie tylko od liczby uczniów, których będzie na pewno mniej, ale także od tzw. kwoty A należnej na jednego ucznia. Jej ewentualne podwyższenie ze względu na realizowane już i planowane podwyżki nauczycieli może sprawić, że kwota subwencji w roku 2020 nie zmaleje, ale więcej środków trzeba będzie wydać na wynagrodzenia nauczycieli.

Wykres 11. Główne składniki bieżących dochodów oświaty w ujęciu procentowym

4.3. Wydatki a dochody

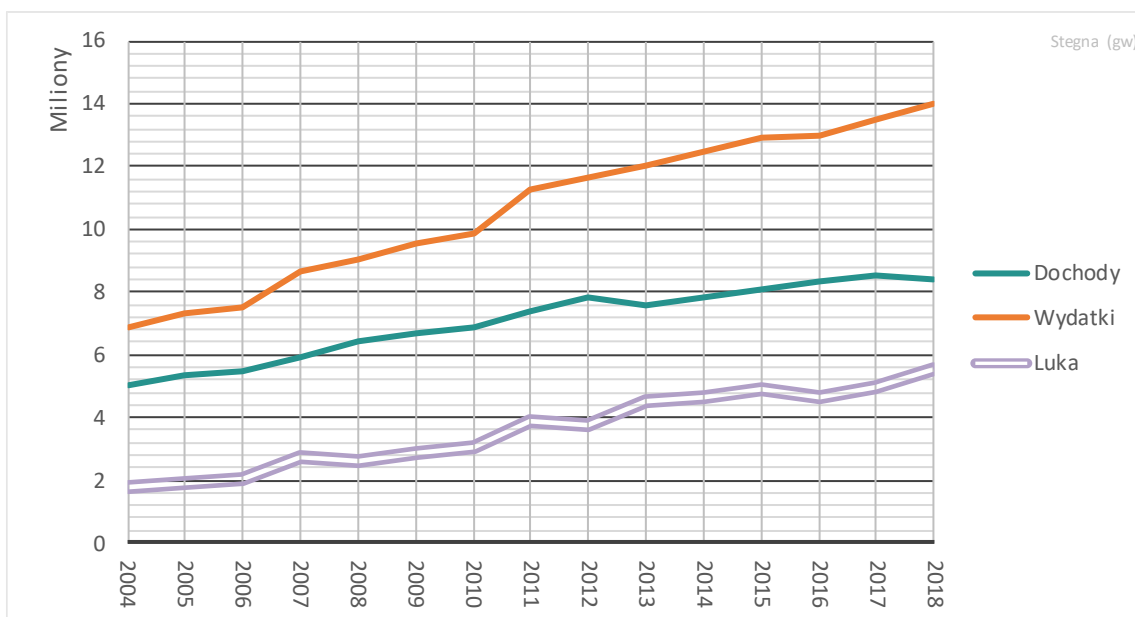
W zdecydowanej większości samorządów subwencja oświatowa, dotacje, wpłaty rodziców, dochody z wynajmu pomieszczeń itp. źródeł nie pokrywają bieżących wydatków na utrzymanie oświaty. Pisaliśmy już o tym w rozdziale *Finanse oświaty w Stegnie*. Przedstawiliśmy tam też informacje o wielkości luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty, którą prawie każdy samorząd terytorialny musi finansować z dochodów własnych. Poniższe zestawienia zawierają nieco więcej informacji, ponieważ prezentują również wielkości dochodów i wydatków i obejmują dłuższy okres – od 2004 r.

Tabela 7. Wydatki a dochody bieżące oświaty

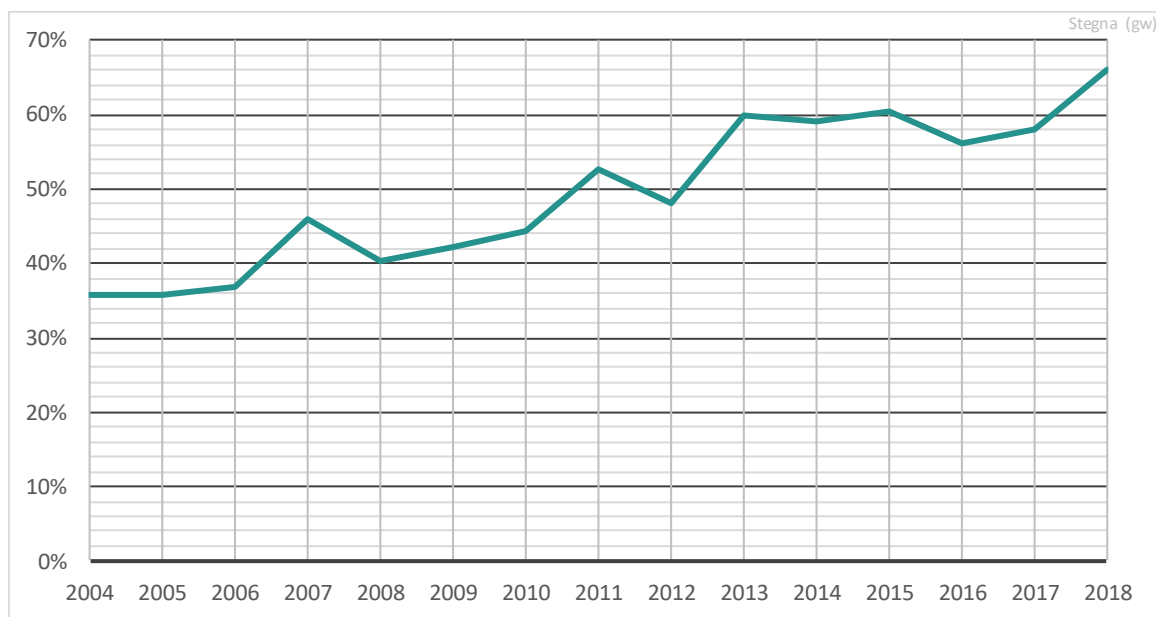
Rok	Dochody	Wydatki	Luka między wydatkami a dochodami	Luka między wydatkami a dochodami w procentach
2004	5 051 483	6 859 716	1 808 233	35,8%
2005	5 362 896	7 283 716	1 920 820	35,8%
2006	5 493 758	7 514 219	2 020 461	36,8%
2007	5 928 504	8 657 391	2 728 887	46,0%
2008	6 442 510	9 041 442	2 598 932	40,3%
2009	6 687 489	9 515 060	2 827 571	42,3%
2010	6 847 226	9 880 627	3 033 401	44,3%
2011	7 350 606	11 229 245	3 878 639	52,8%
2012	7 842 984	11 612 158	3 769 174	48,1%
2013	7 538 361	12 048 780	4 510 419	59,8%
2014	7 837 481	12 478 906	4 641 425	59,2%
2015	8 056 219	12 931 722	4 875 503	60,5%
2016	8 301 455	12 972 465	4 671 010	56,3%
2017	8 544 233	13 499 200	4 954 967	58,0%
2018	8 422 797	13 985 131	5 562 334	66,0%

Niepokojące jest to, że bieżące dochody oświaty w 2018 r. zmalały, podczas gdy wydatki cały czas rosną.

Wykres 12. Wydatki a dochody bieżące oświaty

Wykres 13. Luka między wydatkami a dochodami oświaty jako procent dochodów

5. Liczby uczniów przypadających na etat nauczyciela, czyli zmiany jednostkowych kosztów kształcenia

Aby za pomocą jednego wskaźnika w syntetyczny sposób scharakteryzować różne aspekty organizacji szkoły, liczbę uczniów lub wychowanków przedszkoli należy odnieść do poziomu zatrudnienia nauczycieli.

W polskiej oświacie, w której obowiązuje Karta Nauczyciela, poziom zatrudnienia nauczycieli najlepiej jest mierzyć w etatach przeliczeniowych. W praktyce liczbę etatów przeliczeniowych wylicza się jako iloraz liczby godzin zajęć oraz związanego z tymi zajęciami tygodniowego wymiaru godzin (pensum). Na przykład 27 godzin języka polskiego, które rozliczane są wg pensum 18-godzinnego, daje $\frac{27}{18}$, czyli 1,5 etatu przeliczeniowego, a 47 godzin języka polskiego i 30 godzin bibliotekarza to $\frac{47}{18} + \frac{30}{30}$, czyli ok. 3,61 etatu przeliczeniowego.

Tę samą liczbę etatów przeliczeniowych mogą realizować różne liczby osób (zależy to od tego, czy są one pełno- lub niepełnozatrudnione i czy mają godziny ponadwymiarowe), co jednak nie interesuje nas w tym opracowaniu.

Zamieszczone poniżej wykresy przedstawiają liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy. Analizując te wykresy, należy pamiętać, że **im niższa jest liczba uczniów przypadających na etat, tym droższa jest organizacja oświaty**, czyli koszty kształcenia jednego ucznia są wyższe.

Na wielkości tych wskaźników wpływają przede wszystkim:

- Ramowe plany nauczania (liczby godzin zajęć, ogólne zasady podziałów na grupy itp. parametry ustalane przez ministra edukacji dla poszczególnych rodzajów szkół).
- Liczby uczniów w oddziałach.
- Sposoby podziału oddziałów na grupy i organizacja zajęć międzyoddziałowych.
- Liczby etatów wsparcia (bibliotekarzy, pedagogów, wychowawców w świetlicach itp.).
- Liczby etatów nietypowych (np. niezwiązanych bezpośrednio z realizacją zadań szkoły) oraz incydentalnych – zajęć nauczania indywidualnego, itp.⁶

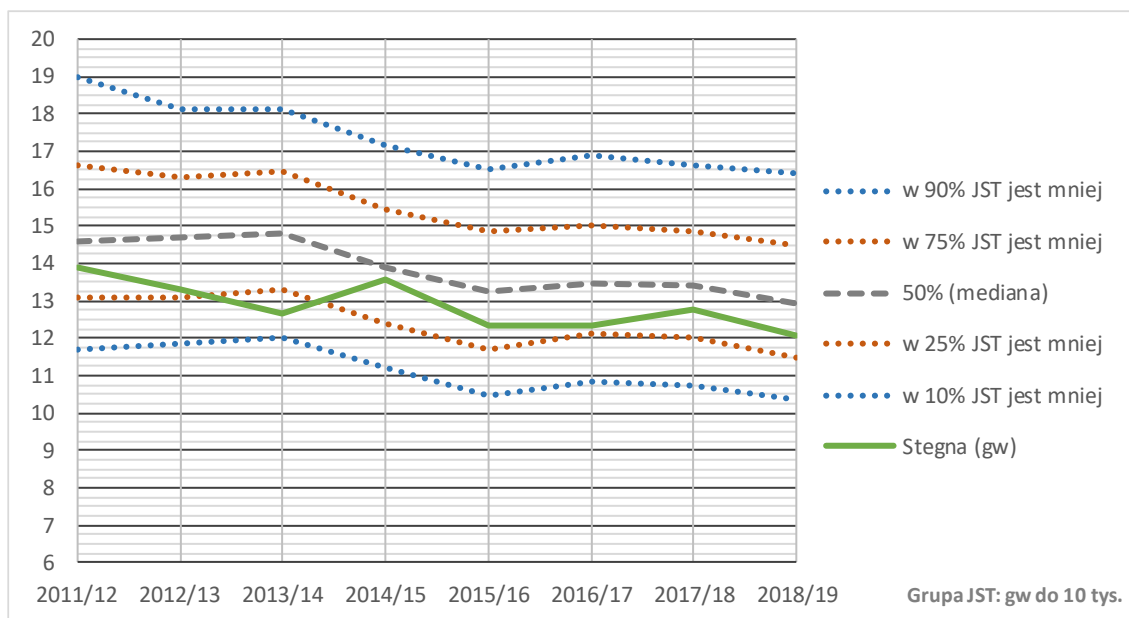
5.1. Wskaźniki zbiorcze

Na wykresie 14 przedstawiamy liczbę wychowanków przypadających na jeden etat nauczycielski w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Wartość tego wskaźnika była w Stegnie zawsze niższa niż mediana dla podobnych gmin, co oznacza, że opieka przedszkolna w Stegnie jest zorganizowana drożej niż w większości podobnych gmin. Trzeba jednak pamiętać, że wysokość tego wskaźnika bardzo mocno zależy od tego,

⁶ Ze względu na sposób ujęcia zagadnienia w systemie informacji oświatowej w wyliczeniach służących do przygotowania zestawień zamieszczonych w niniejszym rozdziale pomijamy etaty urlopów dla poratowania zdrowia oraz etaty wynikające z innych przyczyn, które powodują, że nauczyciel w ogóle nie prowadzi zajęć (np. urlopów związkowych).

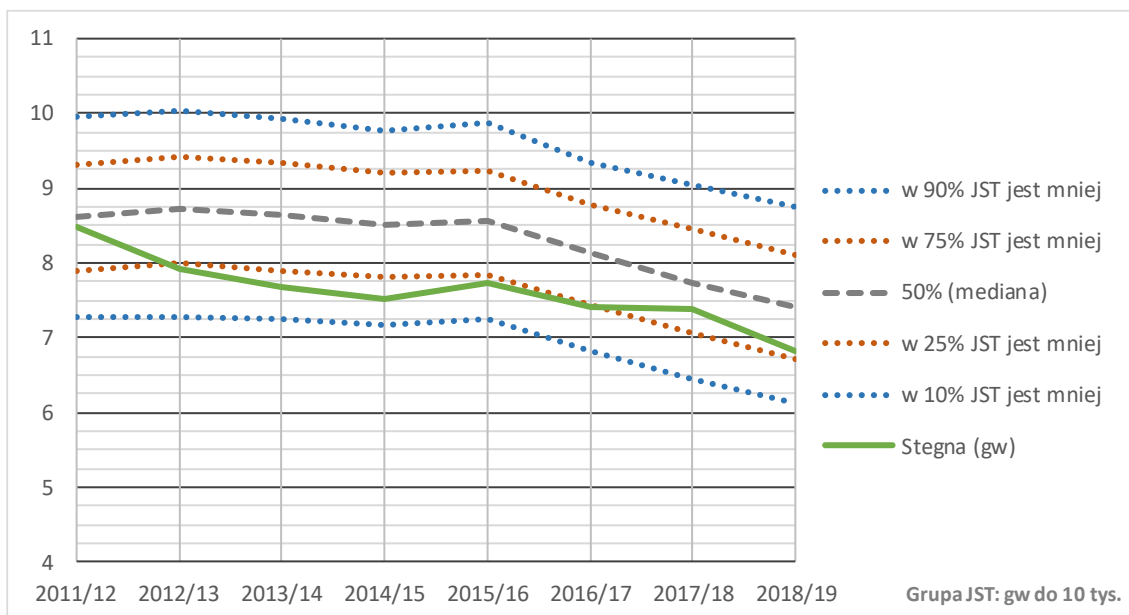
jak wiele jest w gminie oddziałów przedszkolnych pracujących tylko przez 5 godzin (im jest ich więcej, tym wartość wskaźnika jest wyższa).

Wykres 14. Liczba wychowanków przypadająca na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w SP i innych formach wychowania przedszkolnego – gmina Stegna na tle podobnych JST

Wykres 15 przedstawia liczby uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski w ogólnodostępnych szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie w szkołach podstawowych i gimnazjach). Wartość tego wskaźnika przez lata niemal nieustannie spadała i – choć w innych gminach także się zmniejszała – przez cały badany okres pozostawała na dość niskim poziomie. Obecnie w 75% podobnych gmin wartość tego wskaźnika jest wyższa, co oznacza, że organizacja szkół w gminie Stegna jest droga.

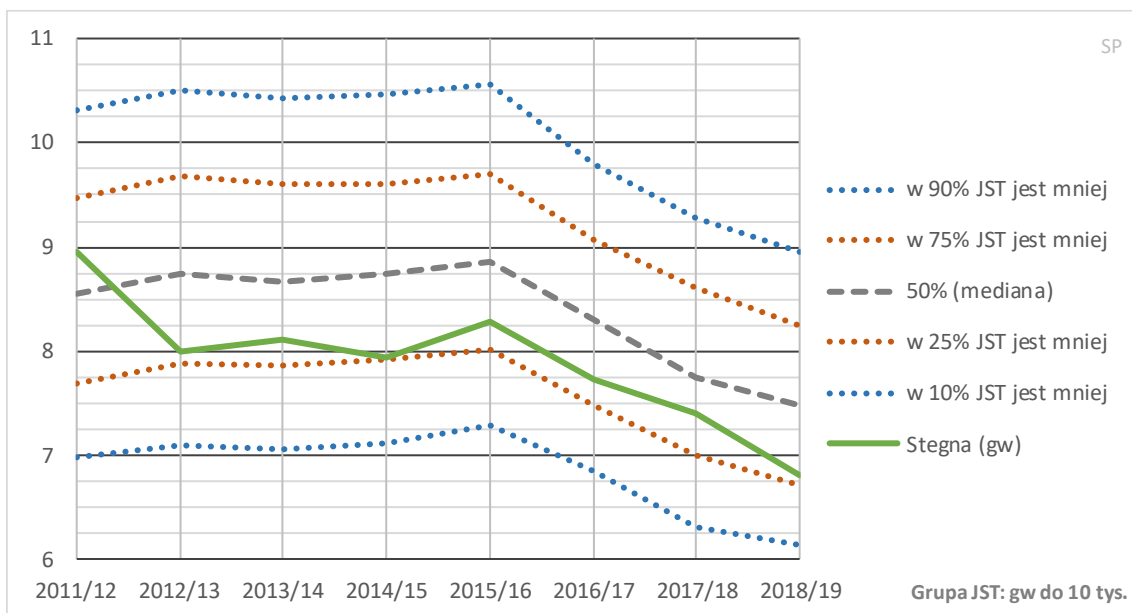
Wykres 15. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w ogólnodostępnych szkołach dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych i artystycznych) – gmina Stegna na tle podobnych JST

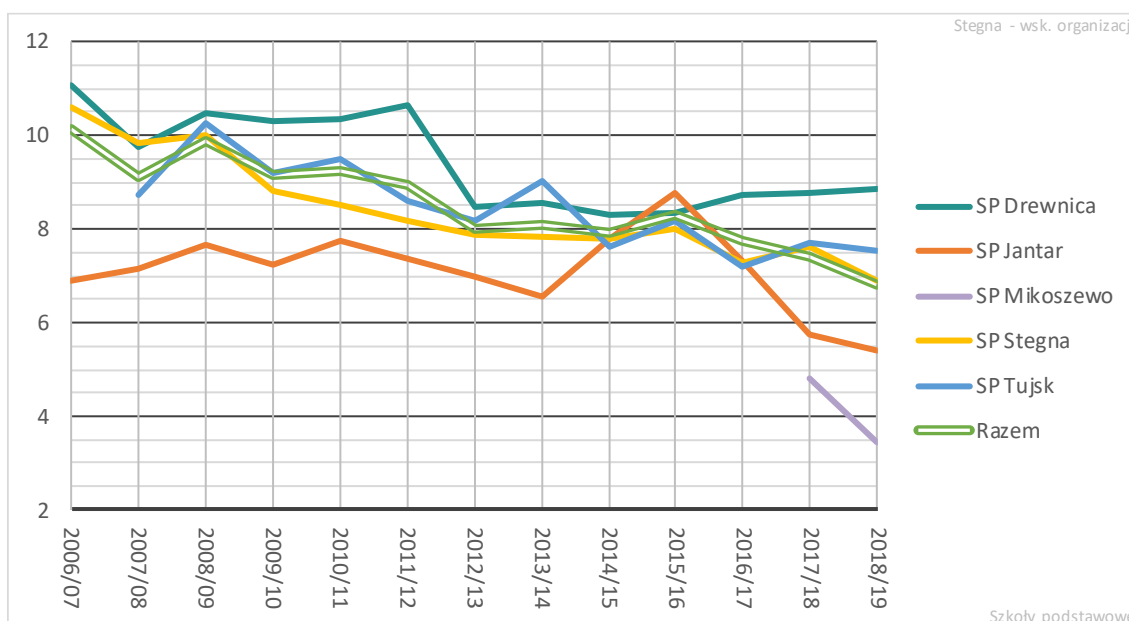
5.2. Wskaźniki szczegółowe

Kolejne wykresy przedstawiają zmiany wielkości wskaźników w szkołach podstawowych i w gimnazjach – średnio dla typu szkoły na tle JST z grupy porównawczej oraz w poszczególnych szkołach. Wartość tego wskaźnika w szkołach podstawowych bardzo się zmniejszyła w ostatnich latach i jest wyraźnie niższa niż w większości podobnych gmin wiejskich. Trzeba oczywiście pamiętać, że duży wpływ na spadek wartości tego wskaźnika ma fakt pojawienia się w szkołach podstawowych klas siódmych i ósmych, w których realizowanych jest więcej godzin, niż w klasach młodszych.

Wykres 16. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w szkołach podstawowych (bez specjalnych i artystycznych) na tle podobnych JST

Wykres 17. Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w poszczególnych szkołach podstawowych

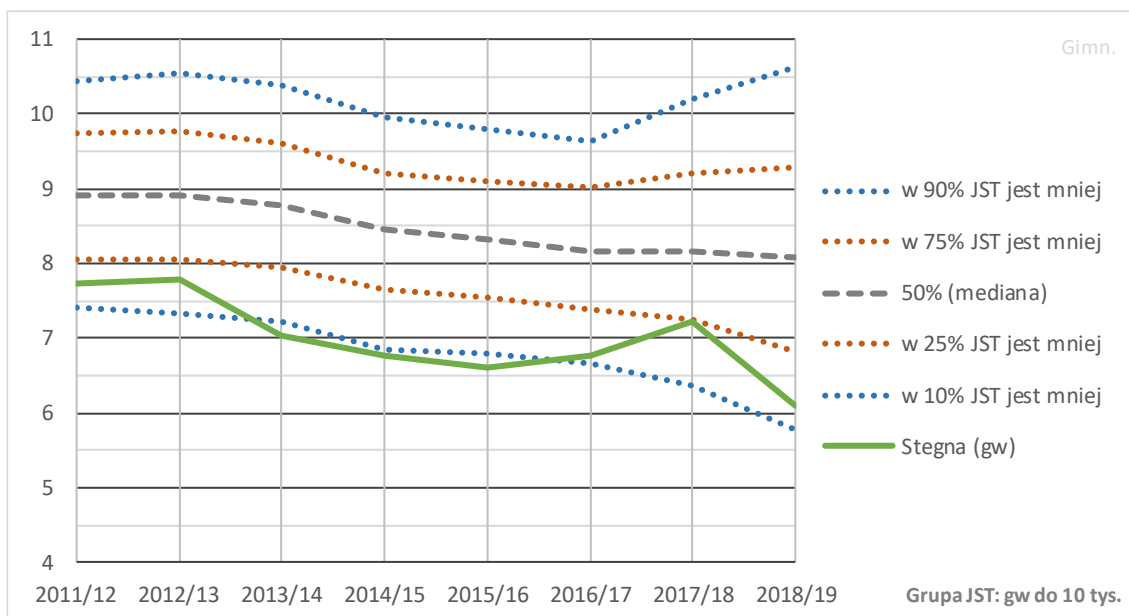

Różnica między skrajnymi wielkościami wskaźników poszczególnych szkół podstawowych wynosi około 5,5 ucznia na etat, co pokazuje ogromne zróżnicowanie kosztów organizacji szkół. W SP w Mikoszewie liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski była w roku 2018 dwa i pół razy mniejsza niż w SP w Drewnicy.

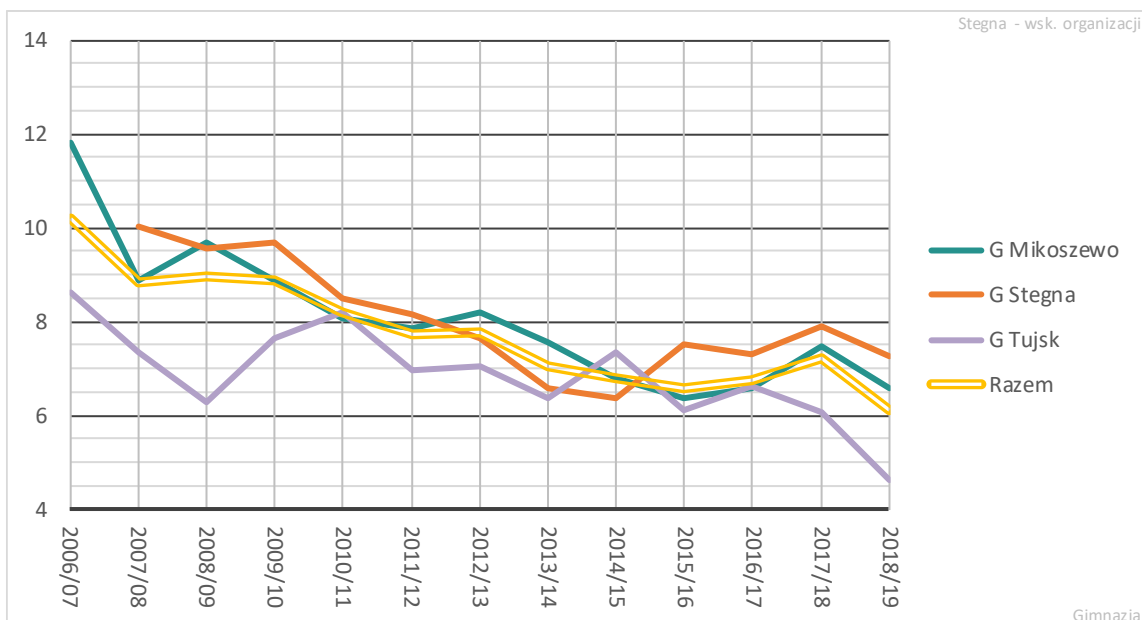
W roku, w którym naukę kończył ostatni rocznik gimnazjalistów, informacje o gimnazjach mają walor głównie historyczny, ale warto wiedzieć, że na tle grupy porównawczej gimnazja

w gminie Stegna były zorganizowane znacznie drożej niż w podobnych samorządach (zob. wykres 18).

Wykres 18. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w gimnazjach (bez specjalnych i artystycznych) – gmina Stegna na tle podobnych JST

Wykres 19. Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w poszczególnych gimnazjach

6. Zmiany w organizacji ogólnodostępnych szkół dla dzieci i młodzieży

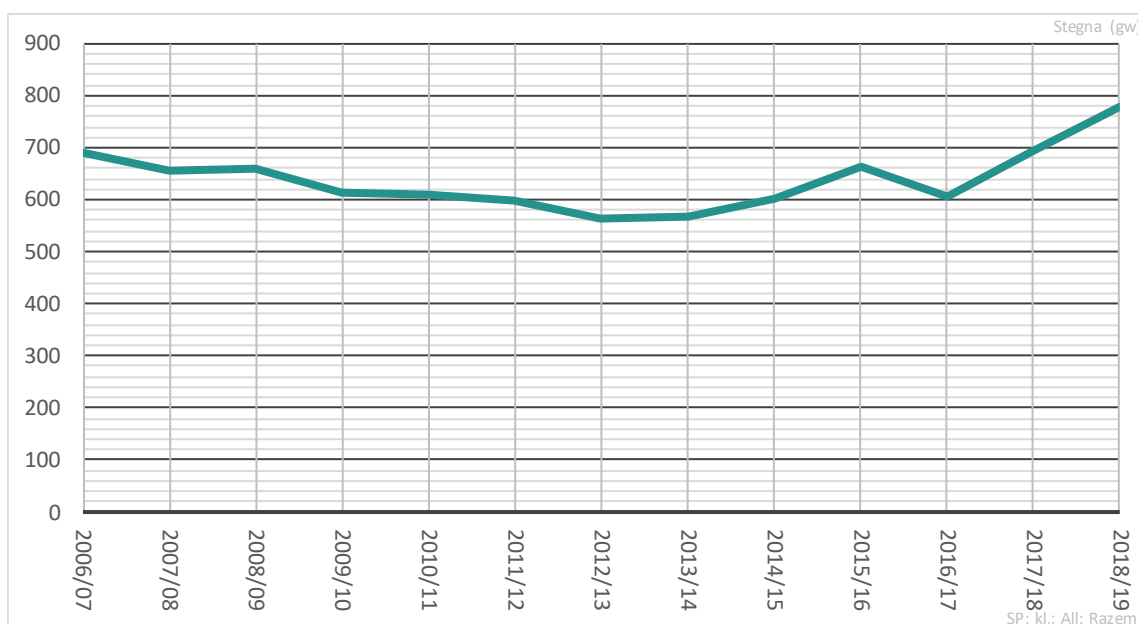
6.1. Szkoły podstawowe

W niniejszym podrozdziale nie są uwzględniane oddziały gimnazjalne, które w roku szkolnym 2017/18 zostały formalnie włączone do szkół podstawowych.

6.1.1. Uczniowie szkół podstawowych

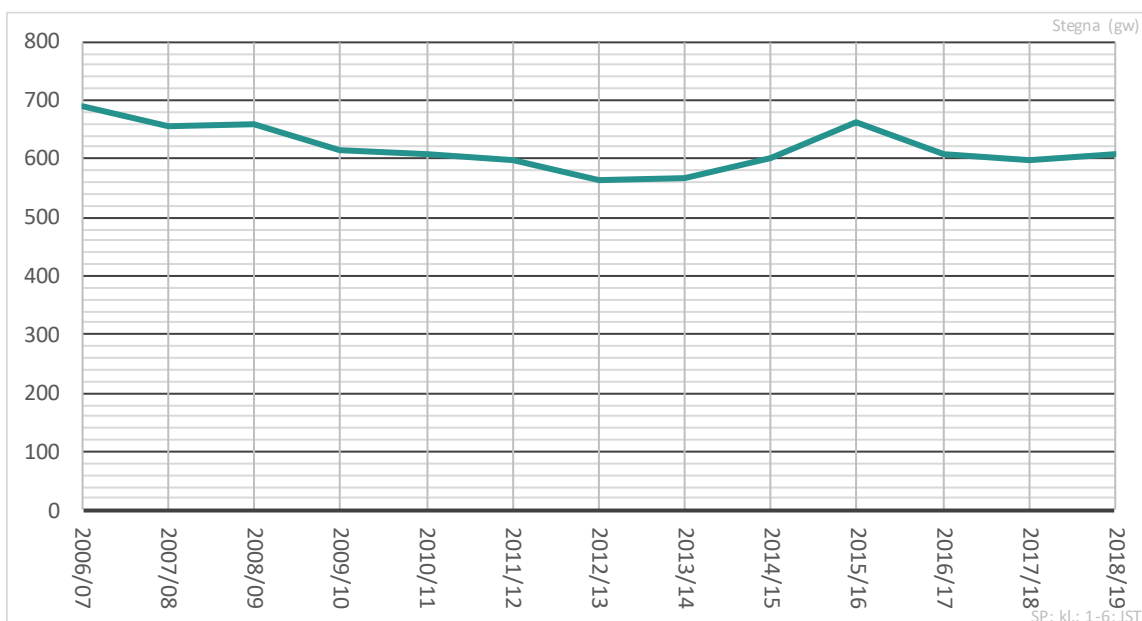
W latach 2006/07-2012/13 liczba uczniów szkół podstawowych prowadzonych przez gminę wyraźnie malała, po czym w latach 2014/15-2015/16 zauważalnie wzrosła w związku z naborem sześciolatków do szkół (zob. wykres 20). Powrót sześciolatków do przedszkoli spowodował zaś silny spadek liczby uczniów w roku 2016/17. Pojawienie się w szkołach podstawowych siódmej, a następnie ósmej klasy przejawiało się w gwałtownym wzroście liczby uczniów w dwóch końcowych latach analizowanego okresu.

Wykres 20. Łączna liczba uczniów szkół podstawowych

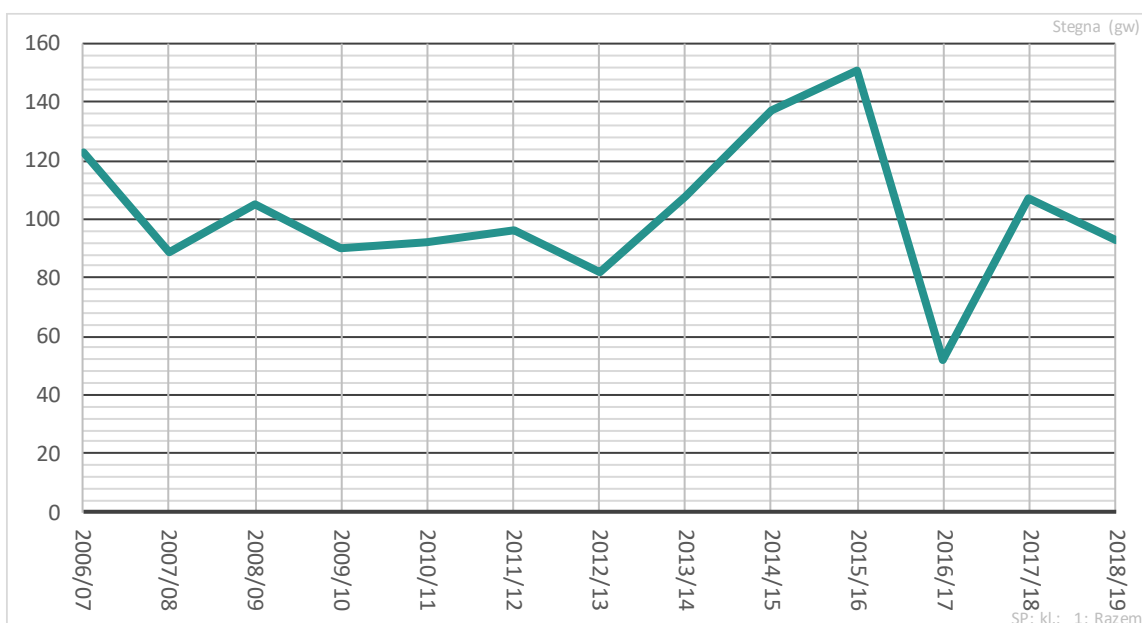
Wykres 21 zawiera informacje o zmianach liczb uczniów szkół podstawowych bez klas siódmych i ósmych. Zestawienie to umożliwia więc porównywanie zmian liczb uczniów szkół podstawowych w ostatnich latach bez potężnego wpływu likwidacji gimnazjów. Jak widać, liczba uczniów w klasach 1-6 jest obecnie na takim poziomie jak w roku 2009/10, czyli na przestrzeni ostatnich 10 lat nie widać znaczącego ubytku uczniów.

Wykres 21. Liczba uczniów klas 1-6 szkół podstawowych prowadzonych przez JST

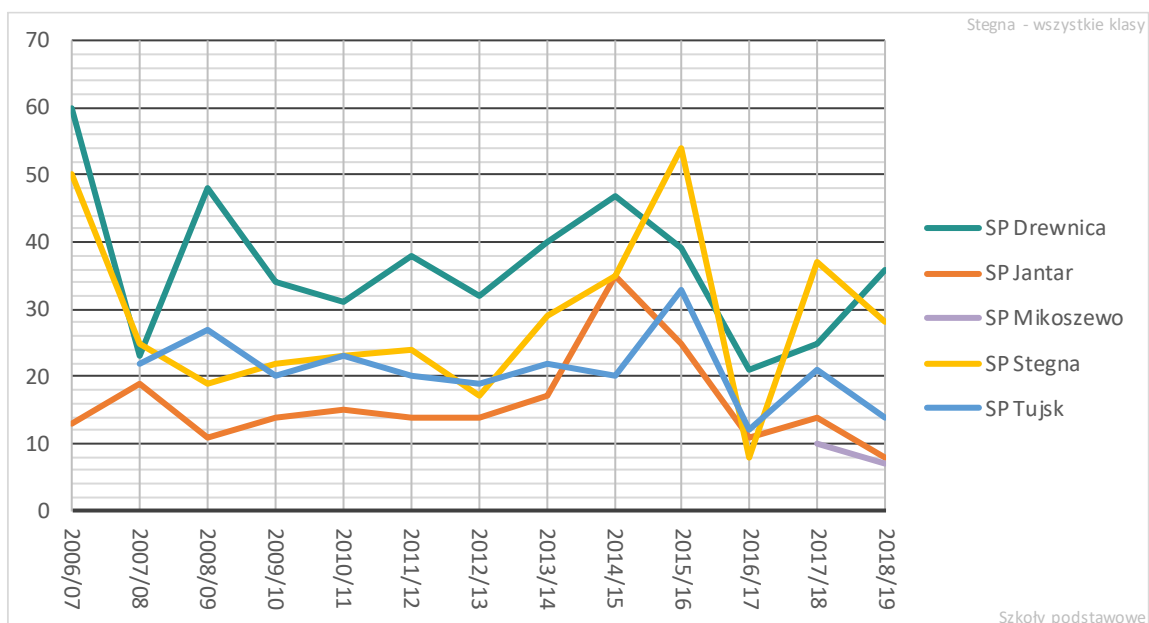

Wykres 22 odzwierciedla zmiany liczby uczniów szkół podstawowych na poziomie klasy pierwszej. W ujęciu ograniczonym tylko do tej klasy szybciej dają o sobie znać zmiany trendów, a poza tym ułatwione jest porównywanie szkół o różnych długościach cykli kształcenia i nie daje o sobie znać zakłócające działanie zmiany długości takiego cyklu w analizowanym okresie. Dlatego też na tym wykresie wyraźniej widać skutki obniżenia, a następnie podniesienia wieku rozpoczynania obowiązkowego szkolnego.

Wykres 22. Łączna liczba uczniów klas pierwszych szkół podstawowych

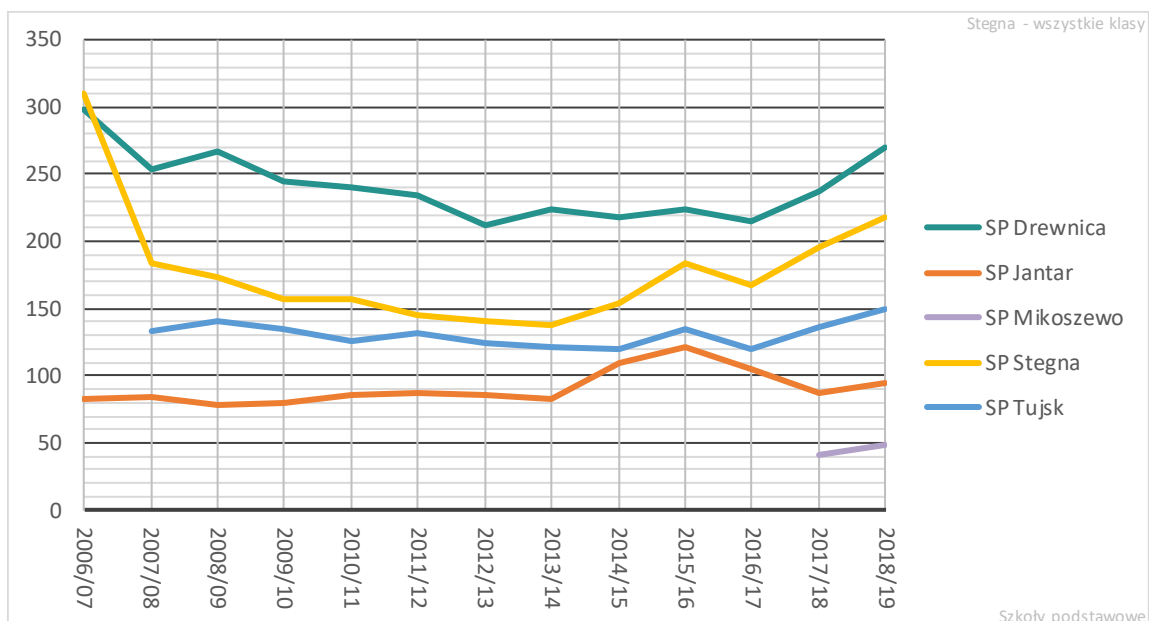

Wykres 23. Liczby uczniów klas pierwszych w poszczególnych szkołach podstawowych

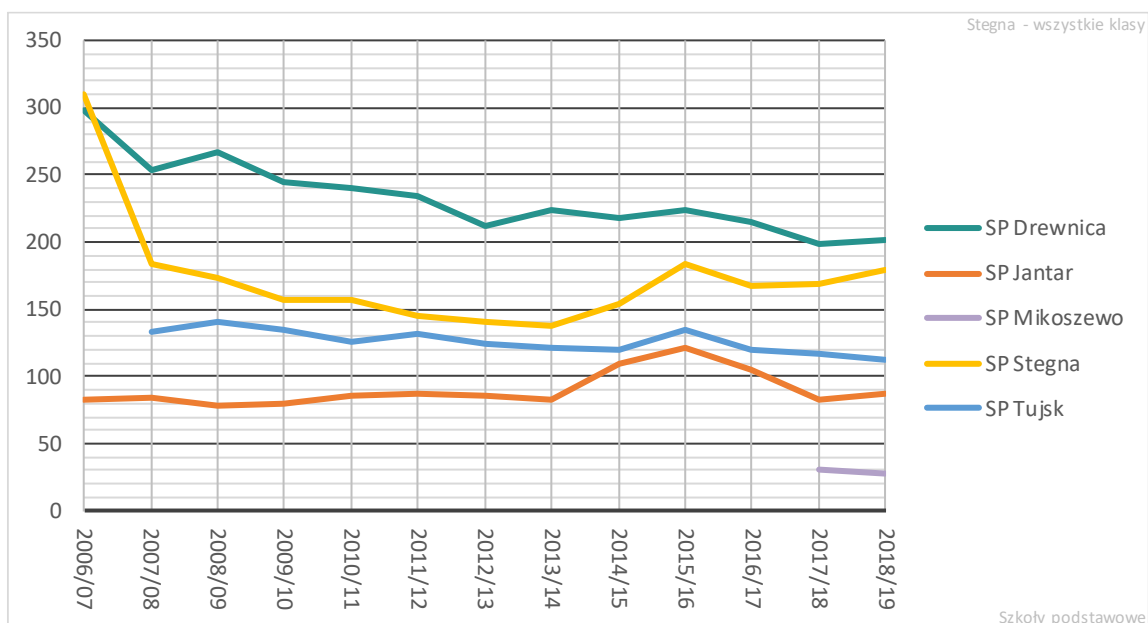

Wykres 24 przedstawia zmiany liczb uczniów klas 1-8 w poszczególnych szkołach podstawowych.

Wykres 24. Liczby uczniów klas 1-8 w poszczególnych szkołach podstawowych.

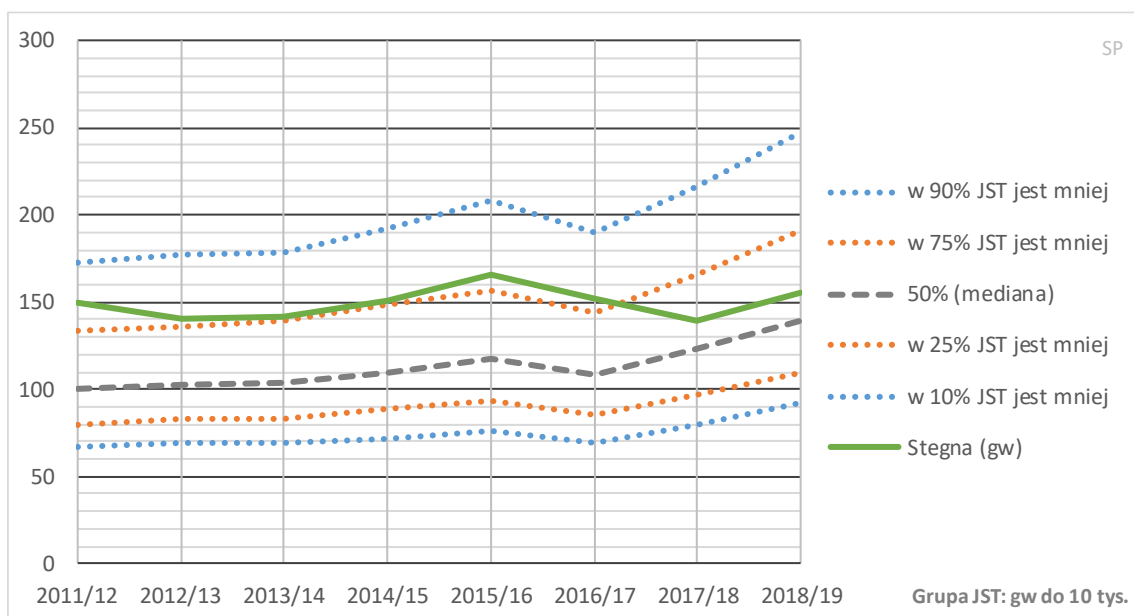

Wykres 25. Liczby uczniów klas 1-6 w poszczególnych szkołach podstawowych

Wykres 26 pokazuje, ilu uczniów przypadało w kolejnych latach na jedną szkołę podstawową. Pomimo istnienia maleńkich szkół w Jantarze i w Mikoszewie wartość ta jest nieznacznie wyższa od mediany dla grupy porównawczej, choć w ostatnich trzech latach bardzo się do niej zbliżyła.

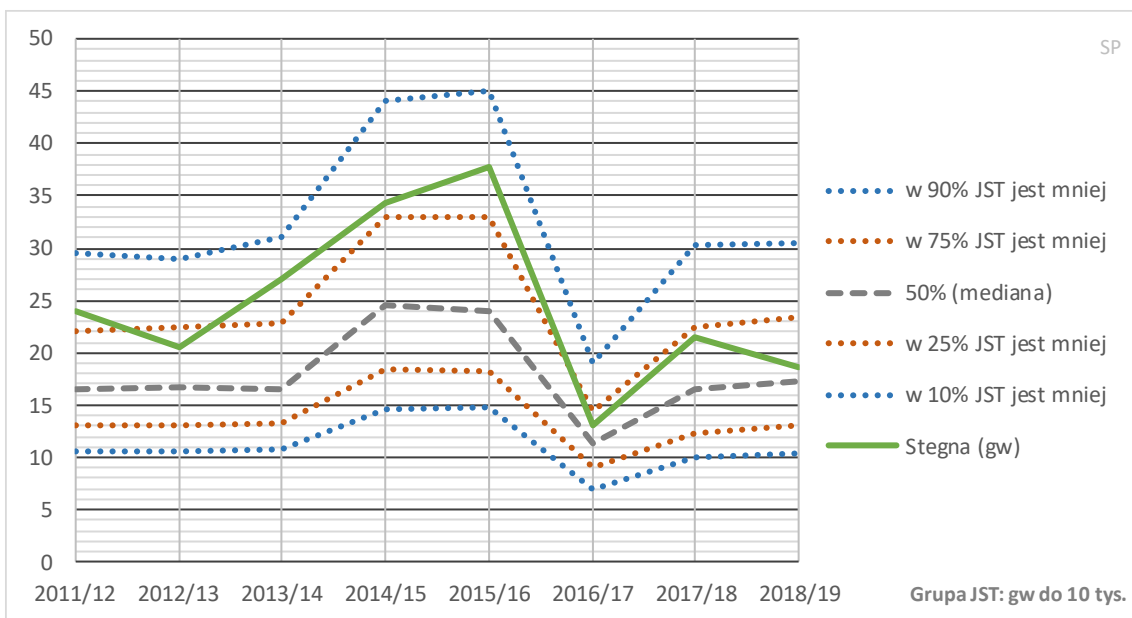
Wykres 26. Liczba uczniów przypadających na jedną szkołę podstawową prowadzoną przez samorząd – gmina Stegna na tle podobnych JST

Bardzo zmniejszyła się ostatnio liczba uczniów klasy pierwszej przypadających na jedną szkołę (wykres 27). Jeszcze w roku 2015/16 było to ponad 35 uczniów, natomiast w roku 2018/19 wartość tego wskaźnika obniżyła się do niewiele ponad 18 uczniów. Oznacza to

niestety, że z organizacyjnego punktu widzenia sieć szkół podstawowych w gminie Stegna jest zbyt rozdrobniona, aby dało się w nich organizować oddziały klasy pierwszej o racjonalnej wielkości.

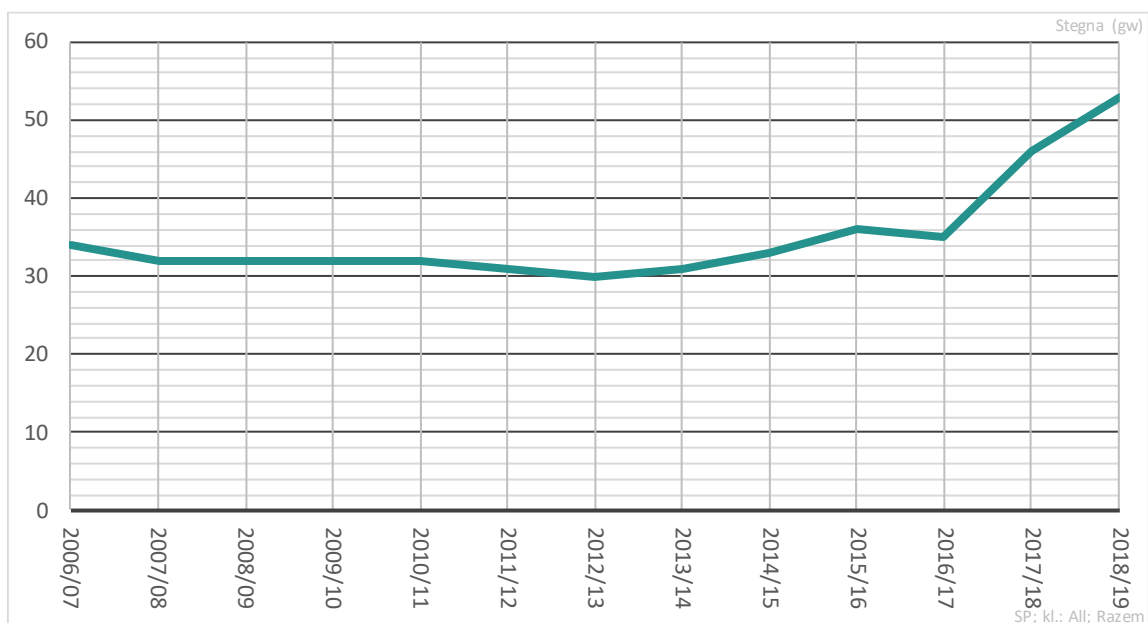
Wykres 27. Liczba uczniów klas pierwszych przypadających na jedną szkołę podstawową prowadzoną przez samorząd – gmina Stegna na tle podobnych JST

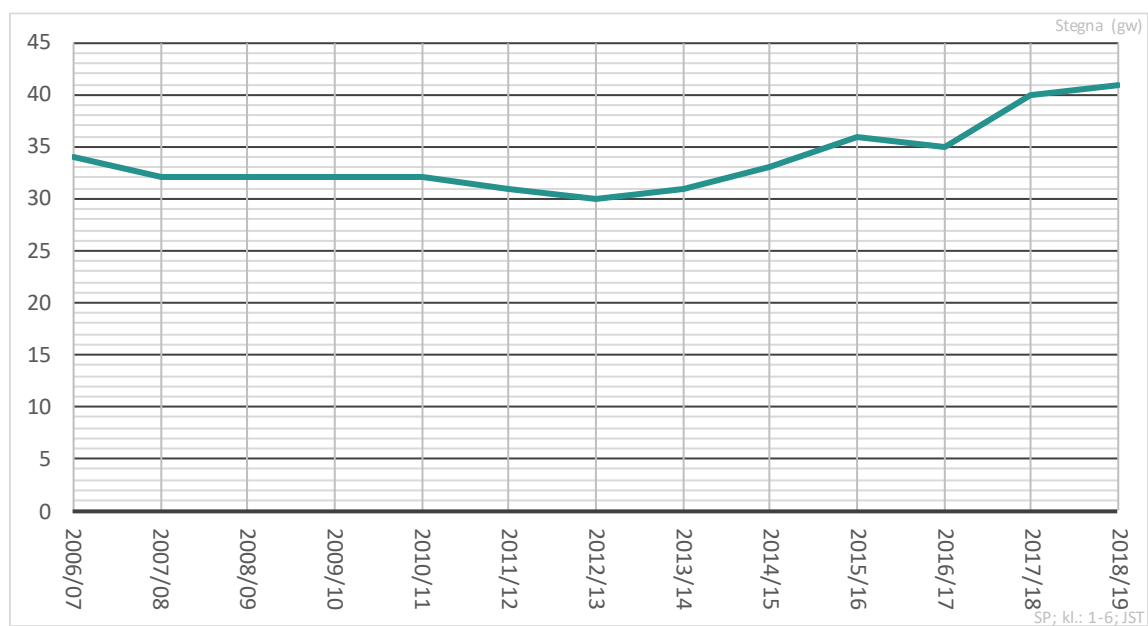
6.1.2. Oddziały w szkołach podstawowych

Kolejne wykresy pokazują zmiany liczb oddziałów w szkołach podstawowych. W dwóch ostatnich latach ich wzrost jest oczywiście efektem powstania klasy siódmej i ósmej. Warto jednak zauważyć, że wskutek utworzenia kolejnej szkoły podstawowej w Mikoszewie wzrosła także istotnie liczba oddziałów klas 1-6 (zob. wykres 29). Wzrost ten to – z ekonomicznego punktu widzenia – najbardziej negatywny skutek reformy oświaty w gminie Stegna.

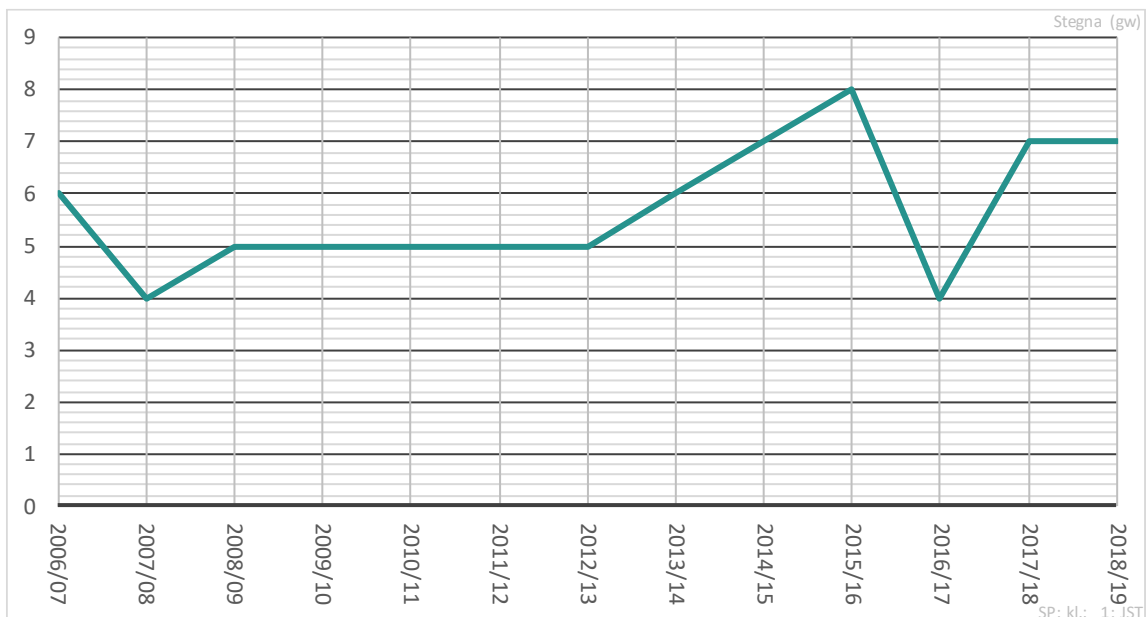
Wykres 28. Łączna liczba oddziałów klas 1-8 szkół podstawowych

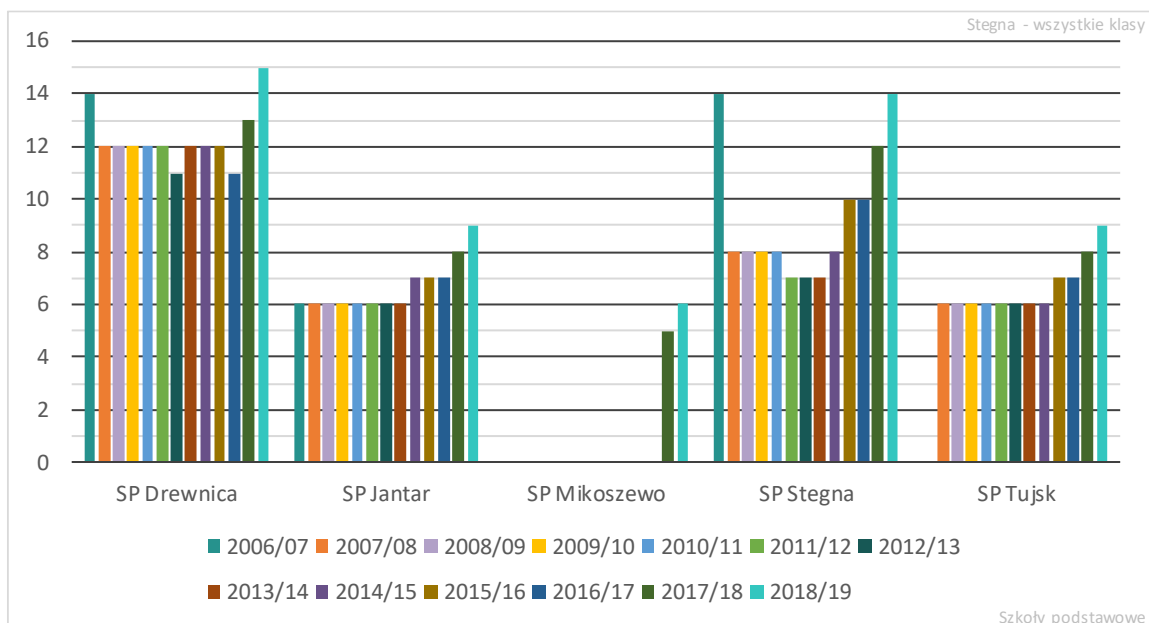
Wykres 29. Łączna liczba oddziałów klas 1-6 w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę

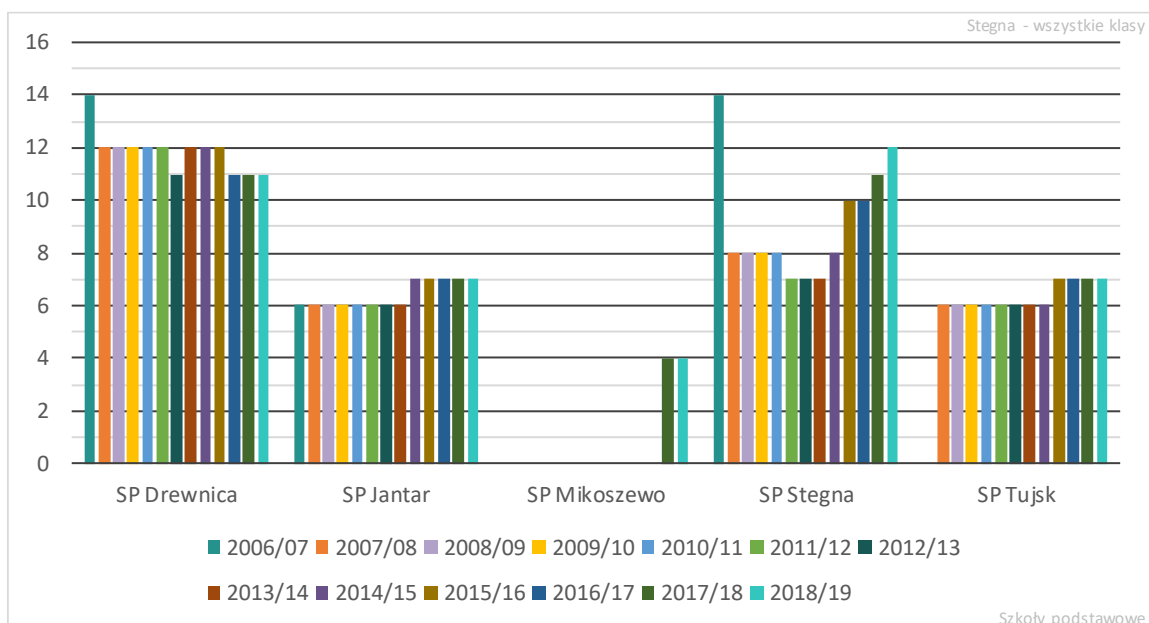
Wykres 30. Łączna liczba oddziałów klas pierwszych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Stegna

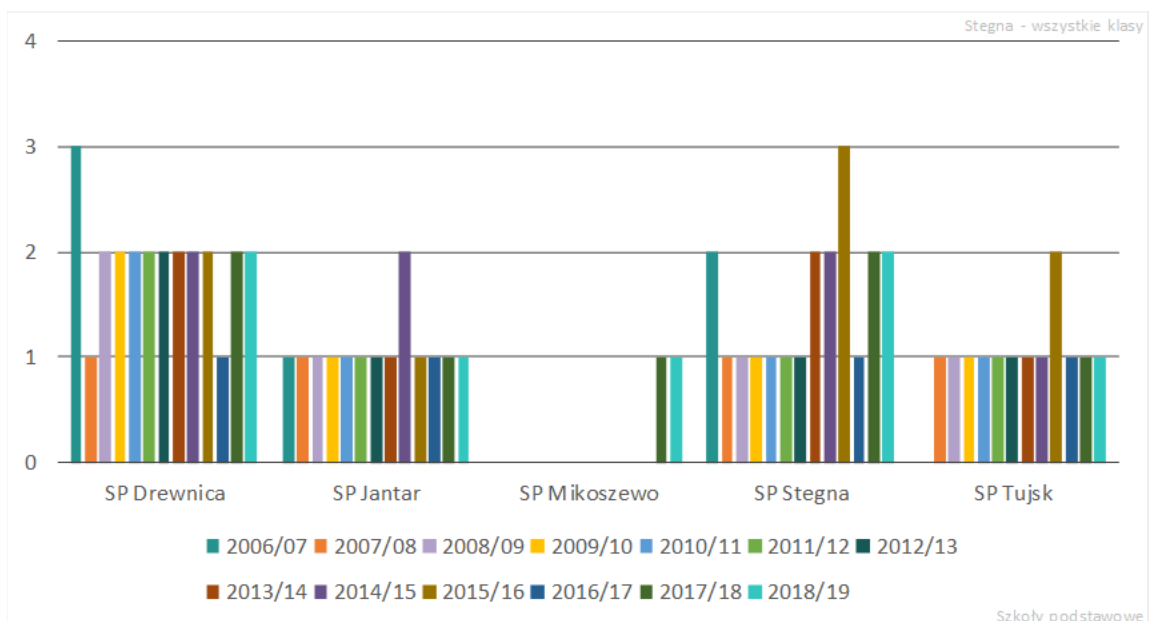
Wykres 31. Liczby oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych

Wykres 32. Liczby oddziałów klas 1-6 w poszczególnych szkołach podstawowych

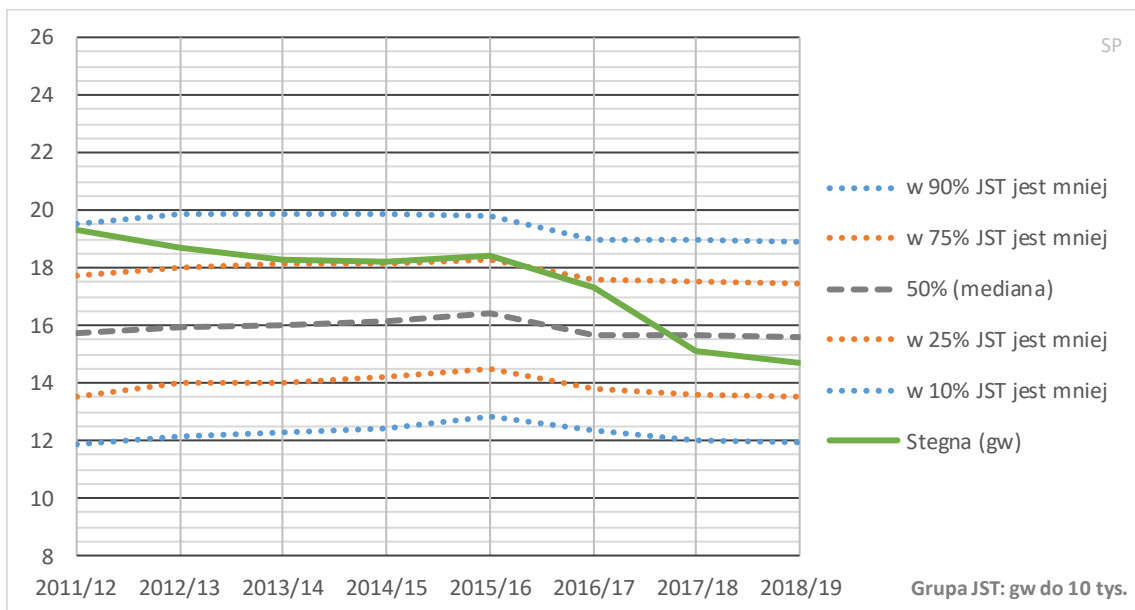

Wykres 33. Liczby oddziałów klas pierwszych w poszczególnych szkołach podstawowych

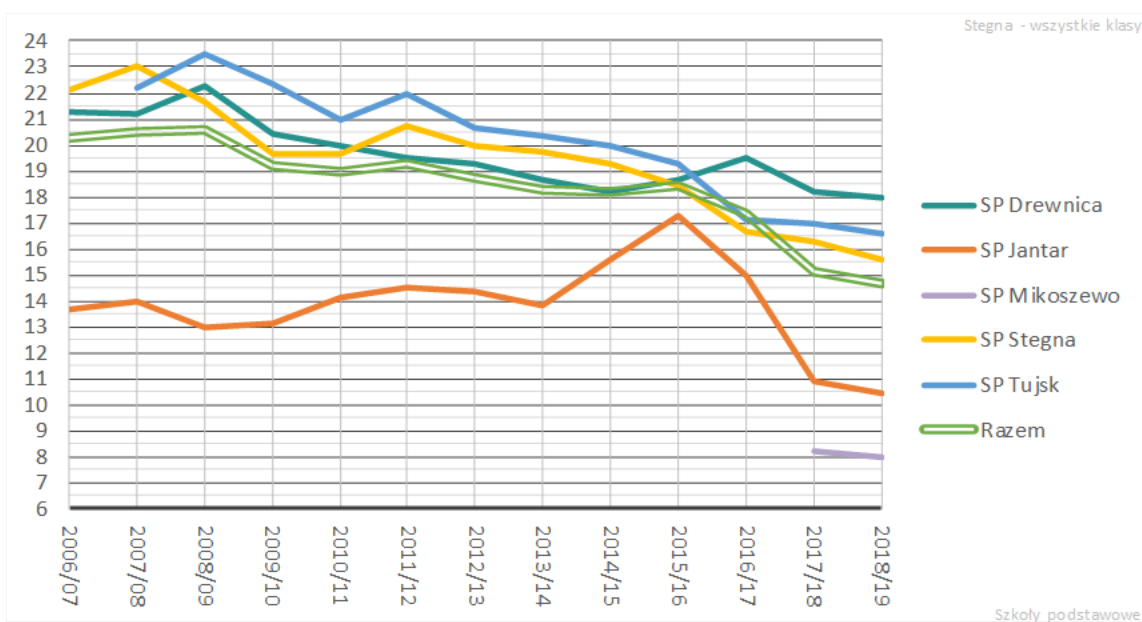

Do roku 2015/16 średnia wielkość oddziału szkoły podstawowej w gminie Stegna wynosiła około 19 uczniów i była wyraźnie wyższa od mediany dla grupy porównawczej. Począwszy od roku 2016/17 wartość tego wskaźnika zaczęła gwałtownie maleć obniżając się do nieco ponad 15 uczniów, co jest wartością niższą niż wartość mediany dla podobnych samorządów. Tak duży spadek średniej liczebności oddziału (zob. wykres 34) bardzo istotnie wpływa na wzrost kosztów utrzymania oświaty w gminie.

Wykres 34. Średnia wielkość oddziału szkoły podstawowej prowadzonej przez samorząd – gmina Stegna na tle podobnych JST

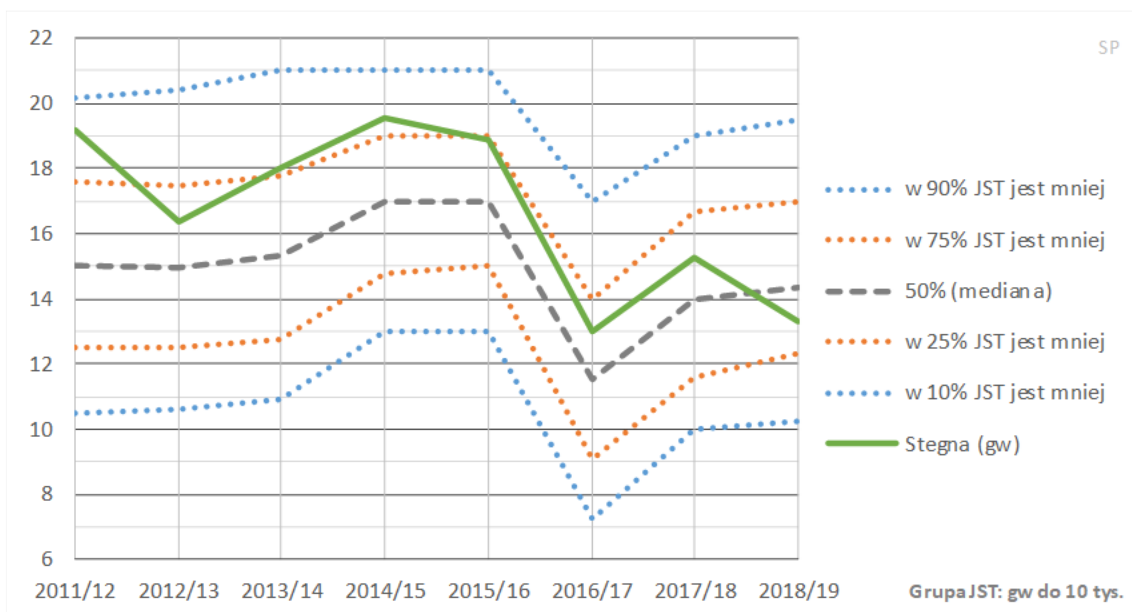

Wykres 35. Średnie wielkości oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych

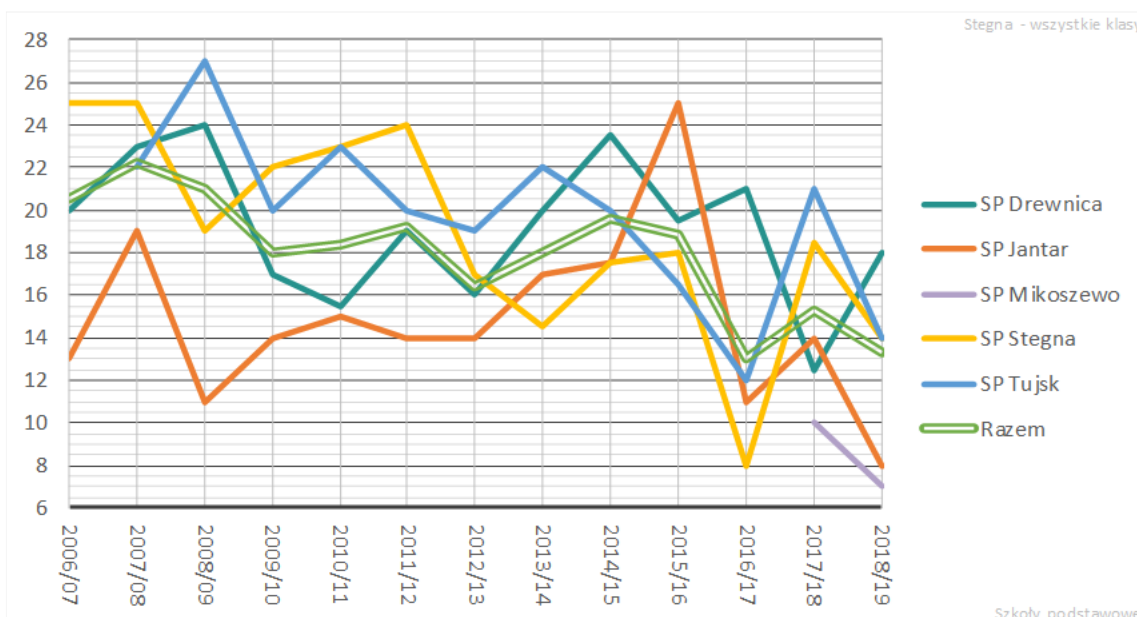

Jeszcze bardziej niż w wypadku wszystkich oddziałów, spadek wielkości oddziałów widać w klasach pierwszych (zob. wykres 36), w których wielkość oddziału spadła w analizowanym okresie z ponad 19 do niewiele ponad 13, czyli zmniejszyły się one niemal o jedną trzecią.

Wykres 36. Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej szkoły podstawowej prowadzonej przez samorząd – gmina Stegna na tle podobnych JST

Wykres 37. Średnie wielkości oddziałów klas pierwszych w poszczególnych szkołach podstawowych

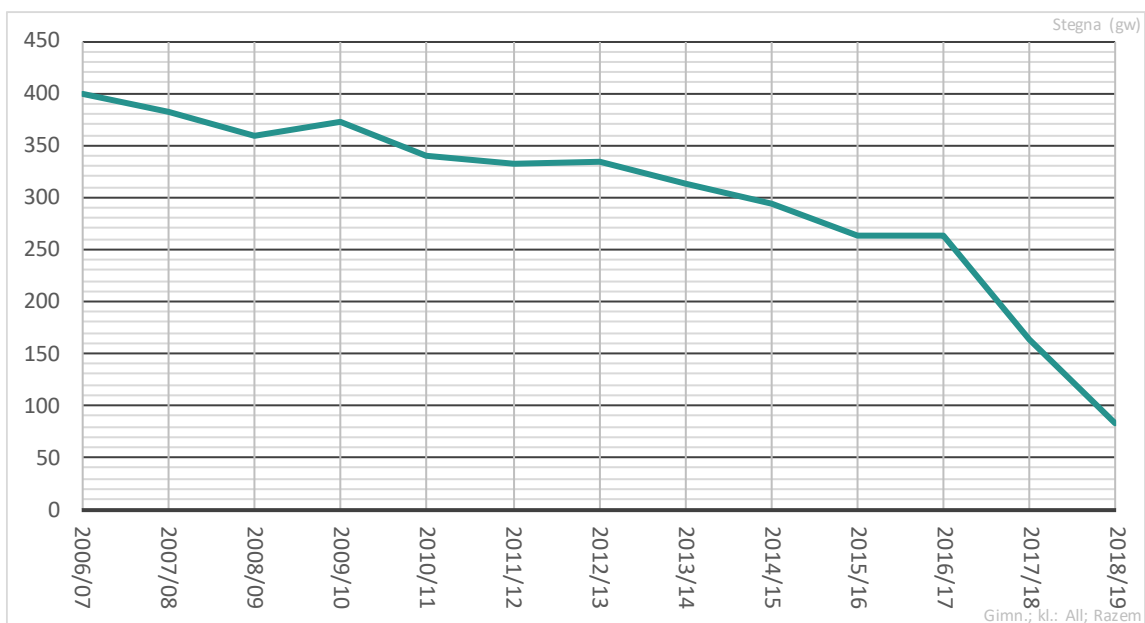

6.2. Gimnazja

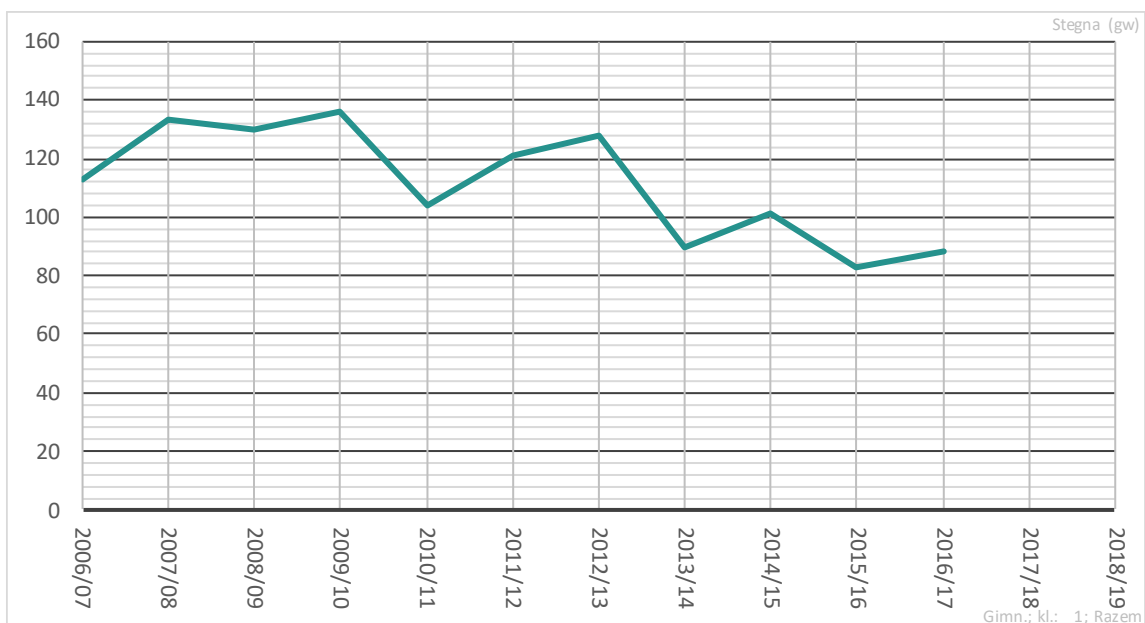
Wykresy w niniejszym podrozdziale przedstawiają wybrane dane dotyczące gimnazjów, analogiczne jak te opisane dla szkół podstawowych. Dane te mają dziś wartość przede wszystkim historyczną, warto jednak zwrócić uwagę, że gimnazja w gminie Stegna były małe, choć średnia liczebność oddziałów gimnazjalnych nie odbiegała w ostatnich latach od mediany dla podobnych gmin.

6.3.1. Uczniowie gimnazjów

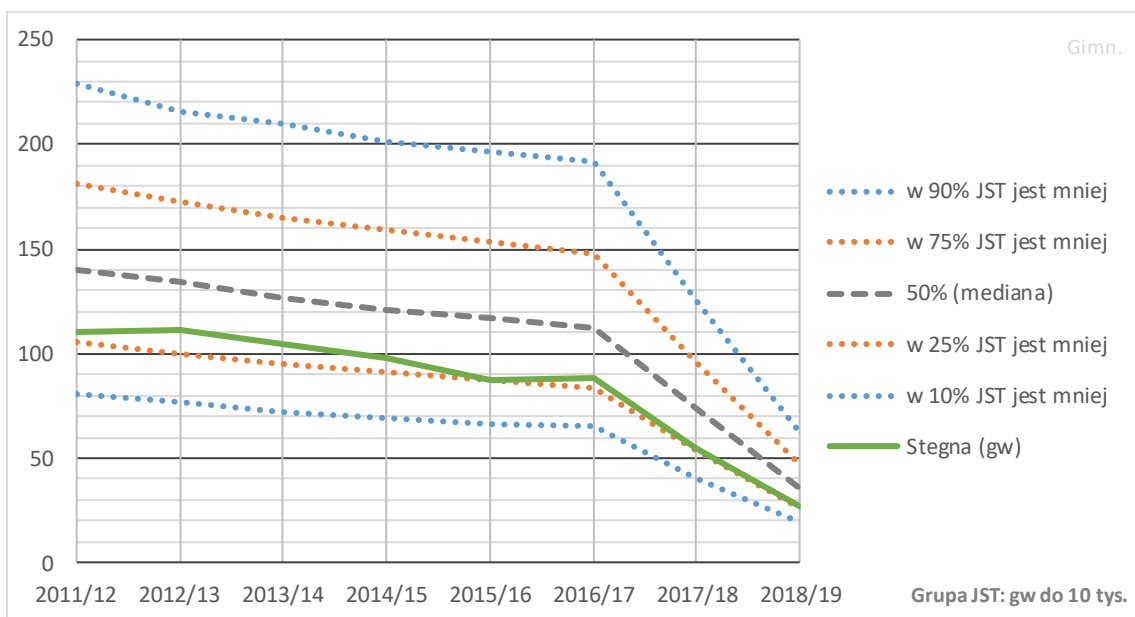
Wykres 38. Łączna liczba uczniów gimnazjów

Wykres 39. Łączna liczba uczniów klas pierwszych gimnazjów

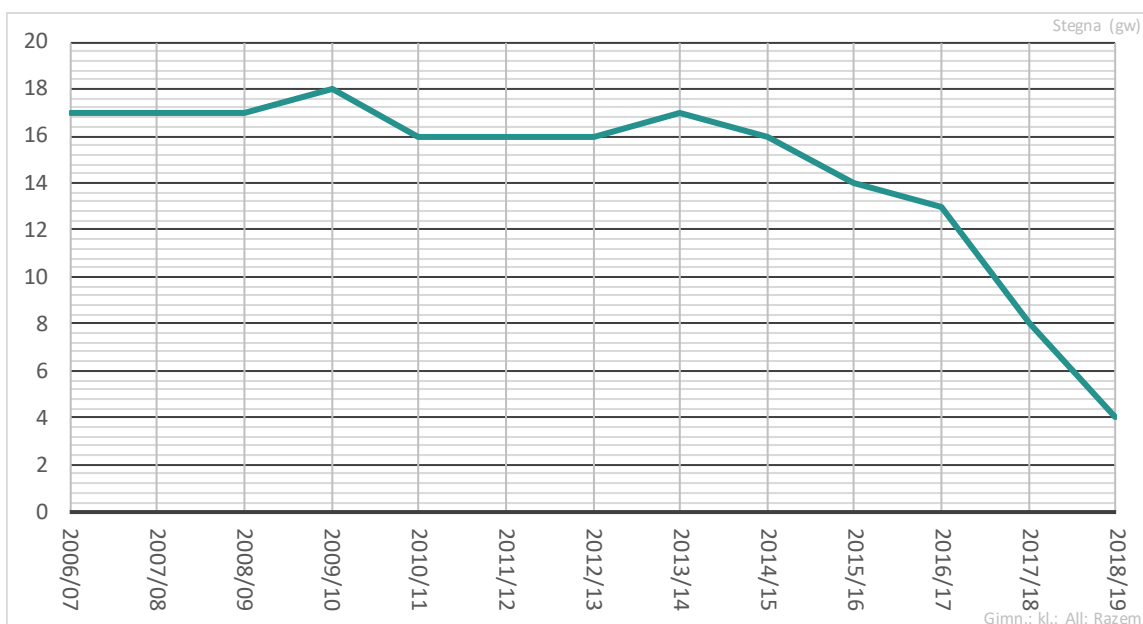

Wykres 40. Liczba uczniów przypadających na jedno gimnazjum prowadzone przez samorząd – gmina Stegna na tle podobnych JST

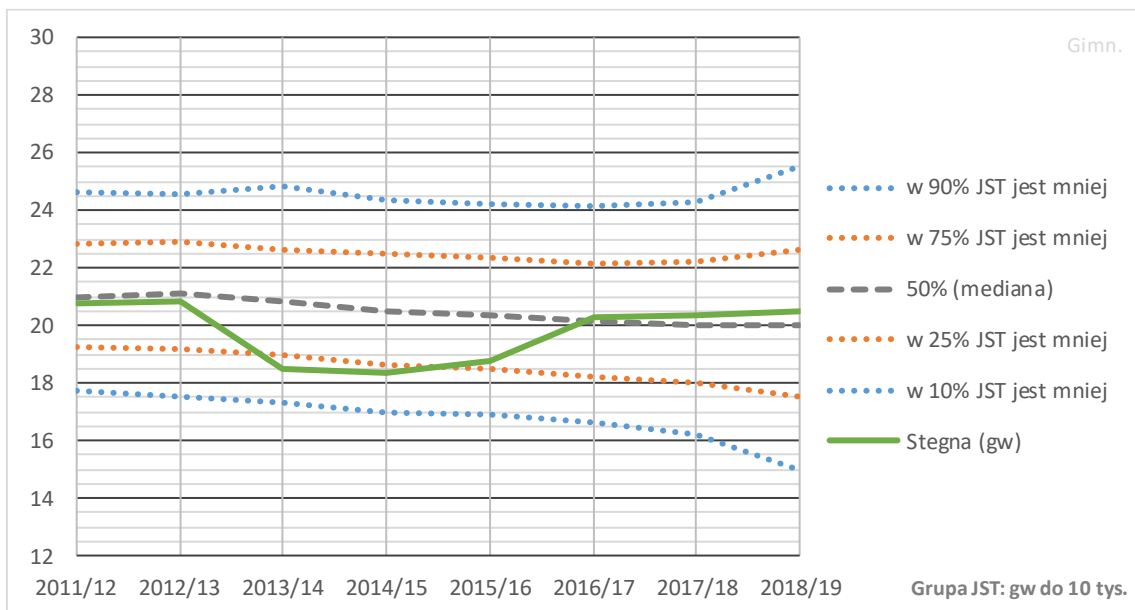

6.3.2. Oddziały w gimnazjach

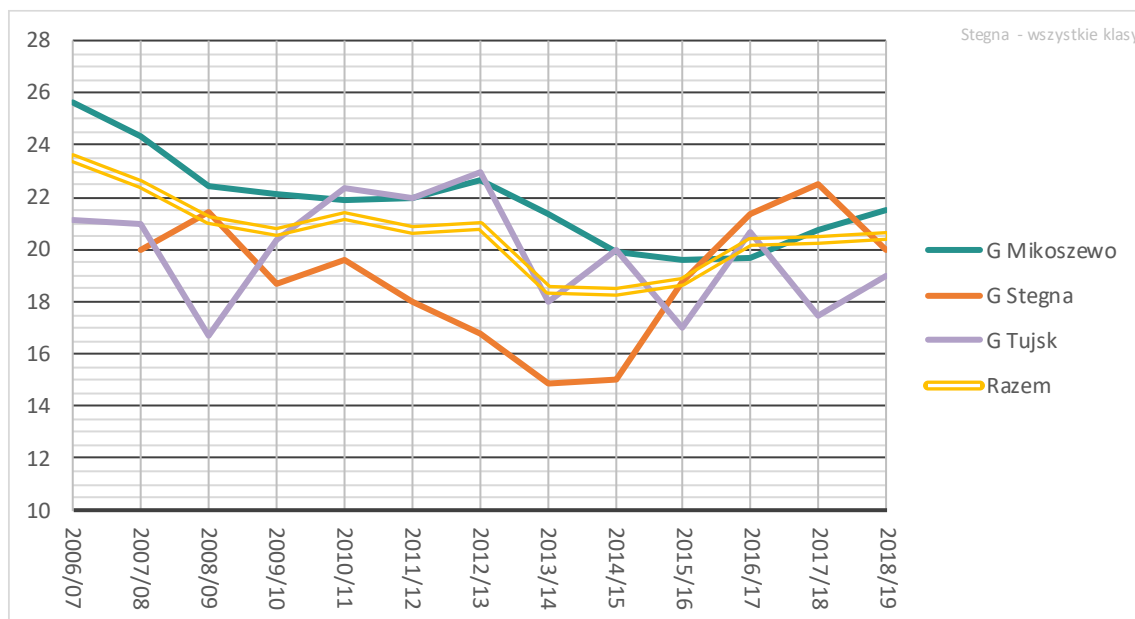
Wykres 41. Łączna liczba oddziałów gimnazjalnych

Wykres 42. Średnia wielkość oddziału gimnazjum prowadzonego przez samorząd – gmina Stegna na tle podobnych JST

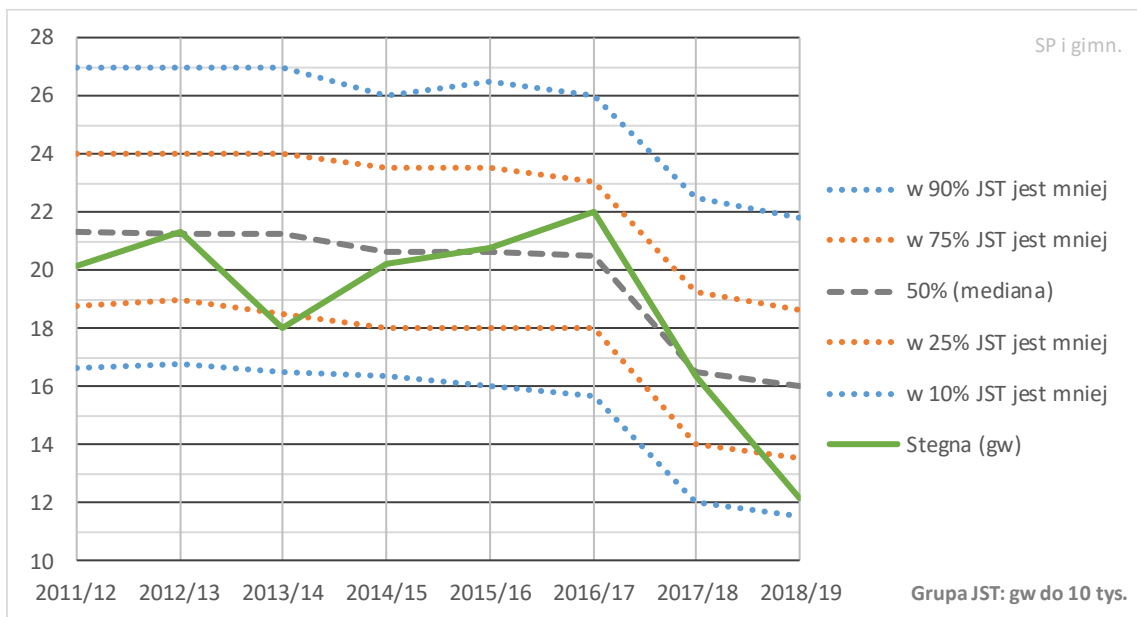
Wykres 43. Średnie wielkości oddziałów w poszczególnych gimnazjach

6.4. Spadek wielkości oddziałów w siódmym roku nauki

Oddziały gimnazjalne w gminie Stegna były zawsze trochę większe niż oddziały w szkołach podstawowych. Dlatego też likwidacja gimnazjów oraz utworzenie w gminie nowej szkoły podstawowej w Mikoszewie przyczyniły się do niezwykle dużego spadku wielkości oddziałów w siódmym (a rok później także w ósmym) roku nauczania (zob. wykres 44). W ciągu dwóch lat wielkość oddziałów w siódmym roku nauki zmniejszyła się z 22 do zaledwie 12 uczniów na oddział. To największy problem dotyczący organizacji oświaty w gminie po reformie.

Wykres 44. Zmiany średnich wielkości oddziałów w siódmym roku nauczania (pierwsza klasa gimnazjum/siódma klasa SP) – gmina Stegna na tle podobnych JST

7. Prognoza liczb uczniów

Decyzje dotyczące sieci szkół muszą uwzględniać trendy demograficzne oraz prognozy liczb uczniów. Według prognoz ludności przygotowanych przez Główny Urząd Statystyczny długofalowe perspektywy demograficzne polskiej oświaty są niekorzystne – w perspektywie wieloletniej liczba uczniów szkół dla dzieci i młodzieży będzie spadać. Zmiany te będą jednak miały zróżnicowany przebieg na różnych obszarach kraju. Dlatego bardzo ważne jest sporządzenie prognozy odnoszącej się do konkretnej JST.

7.1. Uwarunkowania prognozowania liczb uczniów

Źródłami danych bazowych do prognozy liczb uczniów w jednostkach oświatowych prowadzonych przez samorząd są:

- *Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030* sporządzona przez Główny Urząd Statystyczny;
- dane o liczbach mieszkańców wg pojedynczych roczników z Banku Danych Lokalnych GUS;
- przekazane przez samorząd dane o liczbach mieszkańców w poszczególnych rocznikach;
- dane o liczbach uczniów ze sprawozdań SIO i arkuszy organizacyjnych.

Z perspektywy prognozy liczby uczniów istotne są przede wszystkim zmiany liczb sześciu- i siedmiolatków rozpoczynających naukę w klasie pierwszej szkoły podstawowej. Szacujemy je na podstawie danych o rzeczywistych wielkościach poszczególnych roczników (przy czym liczby mieszkańców urodzonych w latach 2003-2018 wyznaczamy korzystając z informacji przekazanych przez urząd gminy, a pozostałych roczników na podstawie danych GUS) oraz prognozy urodzeń sporządzonej przez GUS. Przyjmujemy przy tym, że zmiany wielkości poszczególnych roczników w kolejnych latach odpowiadają średnim zmianom z okresu 10 lat poprzedzających prognozę.

Liczby uczniów klas starszych szacujemy na podstawie liczb uczniów klas młodszych w poprzednich latach.

Przy sporządzaniu prognozy należy uwzględnić wiele dodatkowych czynników, np. fakt że niektórzy potencjalni uczniowie uczęszczać będą do jednostek poza daną JST. Czynniki tego typu są trudne do przewidzenia, każda prognoza obarczona jest więc ryzykiem błędów związanych z ewentualną utratą aktualności przyjętych przy jej budowaniu założeń. Trzeba się też liczyć z możliwością zmiany trendów demograficznych, które zdezaktualizują bazową prognozę urodzeń lub współczynniki zmian wielkości poszczególnych roczników w kolejnych latach.

Przy prognozowaniu liczb uczniów należy też oczywiście uwzględnić wprowadzone w ostatnim czasie zmiany w systemie edukacji.

Zakładamy, że w kolejnych latach prognozy:

- Odsetek dzieci, które będą rozpoczynać naukę w wieku 6 lat wynosić będzie 4,4% (średnia z lat 2016/17-2018/19 oraz zapisów na rok 2019/20)⁷.
- Stosunek liczby dzieci które będą rozpoczynać naukę w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Stegna, do wielkości prognozowanych roczników wynosić będzie 85% (średnia z lat 2015/16 oraz 2017/18-2018/19 i zapisów na rok 2019/20⁸).
- Liczby uczniów w klasach 2-8 szkoły podstawowej stanowiąc będą 98,8% liczby uczniów poprzedniej klasy (średnia z lat 2017/18-2019/20).

7.2. Prognoza liczb uczniów w ogólnodostępnych szkołach dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez gminę Stegna

Zamieszczone poniżej zestawienia przedstawiają rzeczywiste zmiany liczb uczniów w latach szkolnych 2008/09-2019/20 oraz prognozę zmian do roku 2030/31.

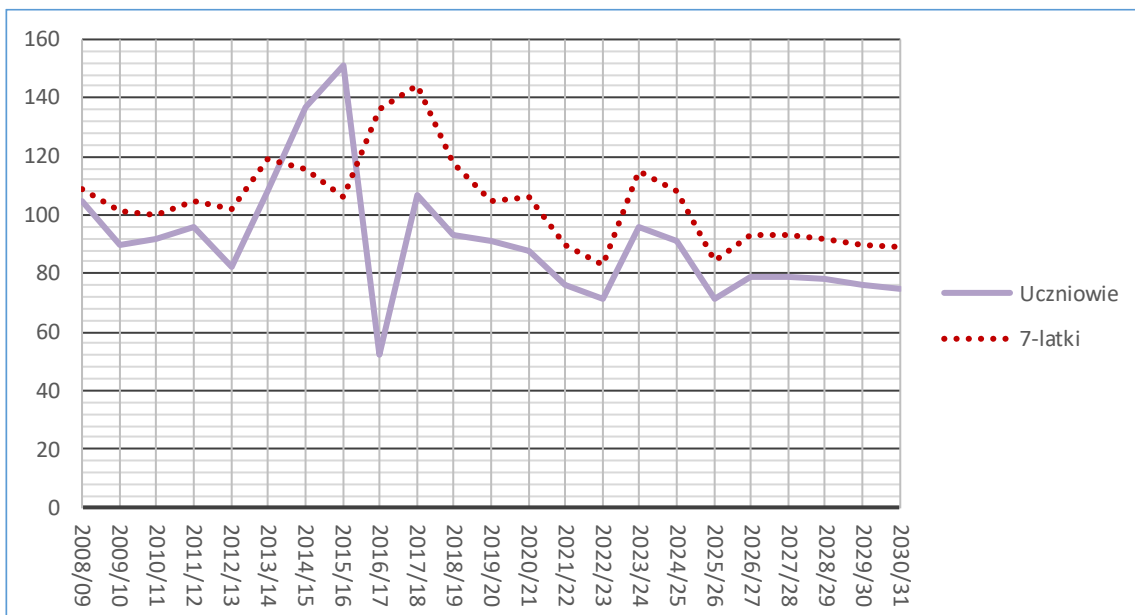
Wykres 45 odzwierciedla dotychczasowy i prognozowany przebieg zmian liczby uczniów w klasach pierwszych ogólnodostępnych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę. Dodatkowo na wykresie tym linią przerywaną przedstawione są zmiany liczby siedmiolatków. Odpowiadają one w przybliżeniu przebiegowi zmian liczby uczniów klas pierwszych w warunkach, gdyby nie nastąpiło obniżenie i późniejsze podniesienie wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego.

Kolejne zestawienia przedstawiają rzeczywiste zmiany liczb uczniów w latach szkolnych 2008/09-2018/19 oraz prognozę zmian do roku 2030/31 w podziale na klasy 1-3 szkół podstawowych i klasy starsze.

⁷ W odniesieniu do sumy sześciolatków z danego roku, które rozpoczną naukę w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę oraz liczby dzieci z tego samego rocznika, które naukę rozpoczną jako siedmiolatki.

⁸ Rok 2016/17 pomijamy ze względu na możliwość wystąpienia nietypowo dużej drugoroczności w klasie pierwszej (w związku z podwyższeniem wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego).

Wykres 45. Prognoza liczby uczniów w klasach pierwszych szkół podstawowych (do roku 2019/20 dane rzeczywiste)

Wykres 46. Prognoza liczb uczniów szkół szczebla gminnego (do roku 2019/20 dane rzeczywiste)

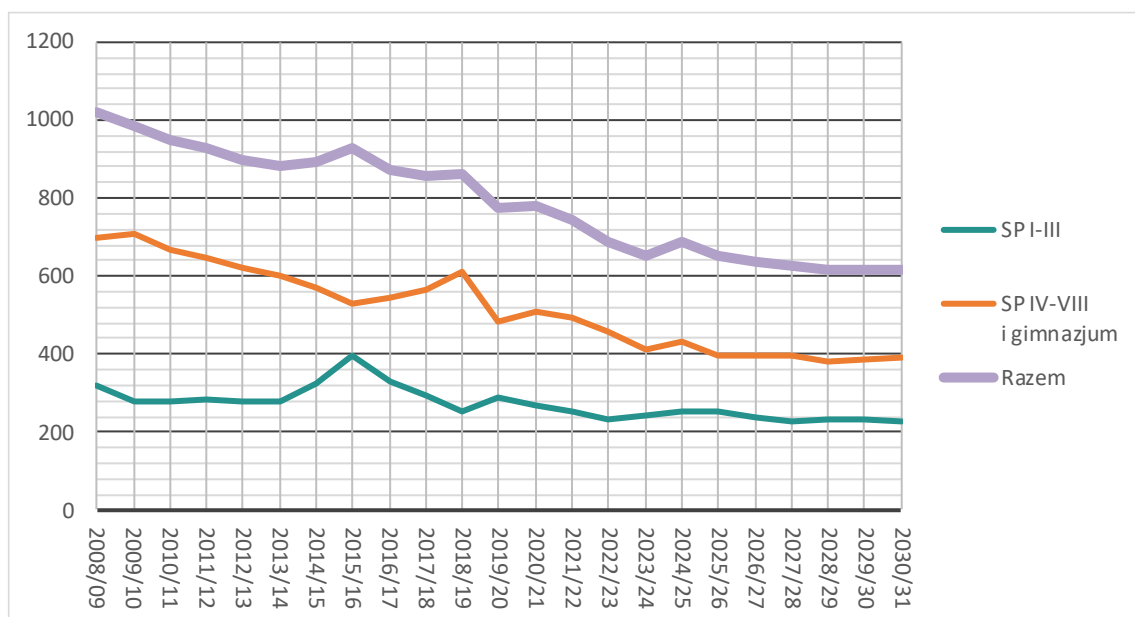

Tabela 8. Prognoza liczb uczniów szkół szczebla gminnego (do roku 2019/20 dane rzeczywiste)

Rok	SP I-III	SP IV-VIII i gimnazjum	Razem
2008/09	319	699	1 018
2009/10	280	707	987
2010/11	281	667	948
2011/12	282	648	930
2012/13	277	619	896
2013/14	281	600	881
2014/15	323	572	895
2015/16	396	531	927
2016/17	328	543	871
2017/18	294	565	859
2018/19	251	610	861
2019/20	291	484	775
2020/21	270	511	781
2021/22	252	494	746
2022/23	232	456	688
2023/24	240	412	652
2024/25	255	431	686
2025/26	255	395	650
2026/27	238	397	635
2027/28	226	398	624
2028/29	233	381	615
2029/30	230	384	614
2030/31	226	391	617

Z zestawień wynika, że:

- W roku 2019/20 nastąpił gwałtowny spadek liczby uczniów spowodowany odejściem ostatniego rocznika gimnazjalistów. Łączna liczba uczniów w gminie zmniejszyła się o 86 (10%).
- Łączna liczba gimnazjalistów oraz uczniów starszych klas szkoły podstawowej (klasy 4-8) spadła w roku 2019/20 aż o 126 (21%). Złożyły się na to dwa czynniki – odejście gimnazjalistów oraz przejście do czwartej klasy rocznika zmniejszonego ze względu na podniesienie wieku obowiązku szkolnego. Przy czym warto zauważyć, że w ciągu poprzednich dwóch lat liczba uczniów tej grupy szybko rosła ze względu na przechodzenie do niej roczników, w których naukę rozpoczynały jednocześnie sześć- i siedmiolatkowie.
- Można się spodziewać, że w latach 2021/22–2023/24 będzie miał miejsce kolejny okres szybkiego spadku liczby uczniów, gdy ich liczba zmniejszy się o ok. 130. Po roku 2024/25, w którym liczba uczniów nieznacznie wzrośnie, powróci trend spadkowy, choć nie będzie on już tak gwałtowny jak w poprzednich latach.
- W efekcie tych zmian w roku szkolnym 2030/31, czyli ostatnim roku prognozy, w szkołach prowadzonych przez gminę będzie się uczyć o ok. 240 (28%) uczniów mniej niż w ostatnim roku funkcjonowania gimnazjów, o ok. 160 (20%) uczniów mniej niż w roku 2019/20 i aż o 400 (39%) uczniów mniej niż w roku 2008/09.

Liczby uczniów w przedstawionej powyżej prognozie są istotnie mniejsze od przewidywań prognozy, którą sporządziliśmy na początku 2017 r. w ramach poprzedniej analizy sytuacji oświaty w gminie Stegna. Przyczyny różnic są następujące:

- W obecnej prognozie liczb uczniów wykorzystaliśmy bardziej precyzyjną prognozę źródłową, czyli *Prognozę ludności gmin na lata 2017-2030*, która podczas przygotowywania poprzedniej prognozy liczb uczniów nie była jeszcze dostępna (korzystaliśmy wtedy z prognozy GUS sporządzonej z dokładnością do powiatów i wyznaczaliśmy wielkości odnoszące się do gminy proporcjonalnie do udziału jej ludności w ludności całego powiatu). Ponadto w obecnej prognozie liczby mieszkańców urodzonych w latach 2003-2018 wyznaczamy korzystając z informacji przekazanych przez urząd gminy, w poprzedniej przyjmowaliśmy średnie z danych gminy i danych GUS.
- W poprzedniej prognozie, na podstawie danych z poprzedzającego roku, założyliśmy, że do szkół na terenie gminy przyjdzie 100% uczniów z prognozowanego rocznika. W nowej prognozie, na podstawie analizy sytuacji z ostatniego okresu oraz lat poprzedzających zawirowania związane ze zmianami wieku obowiązku szkolnego, przyjęliśmy zdecydowanie niższy wskaźnik – 85%.
- W poprzedniej prognozie, opierając się na założeniach przyjętych w prognozach MEN, założyliśmy, że naukę w szkole podstawowej rozpoczynać będzie 10% sześciolatków, z doświadczeń ostatnich lat wynika jednak, że odsetek ten będzie znacznie mniejszy.
- W obecnej prognozie mogliśmy wykorzystać dane o rzeczywistych liczbach uczniów w latach 2017/18–2019/20.

Jak napisaliśmy powyżej, każda prognoza obarczona jest ryzykiem błędów związanych z możliwością dezaktualizacji bazowej prognozy ludności oraz założeń przyjętych przy jej budowaniu. Dlatego też wskazane jest okresowe aktualizowanie prognoz. W najbliższych latach impulsem do sporządzenia nowej prognozy może być, zapowiadane przez GUS na bieżący rok, opublikowanie zupełnie nowej prognozy liczby mieszkańców gmin.

8. Analiza zatrudnienia nauczycieli oraz organizacji oddziałów i zajęć w poszczególnych szkołach

8.1. Liczby etatów nauczycielskich

Według arkuszy organizacyjnych na rok 2019/20 w szkołach na terenie Gminy Stegna nauczyciele realizują łącznie niemal 147 etatów przeliczeniowych (łącznie z etatami nauczycieli oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych). Najwięcej nauczycieli zatrudnia Zespół Szkół w Steganie, a najmniej Szkoła Podstawowa w Mikoszewie.

Tabela 9. Liczby nauczycielskich etatów przeliczeniowych w poszczególnych szkołach

ZSP Drewnica	39,9
SP Jantar	21,2
SP Mikoszewo	15,4
ZS Stegna	44,1
SP Tujsk	26,2
Razem	146,8

8.2. Analiza organizacji zajęć nauczycieli w poszczególnych szkołach

Poniżej analizujemy szczegółowo organizację poszczególnych szkół w kontekście wymaganych prawem minimalnych liczb godzin dla uczniów oraz możliwości ewentualnych oszczędności w organizacji szkoły. Zdajemy sobie sprawę z tego, że wskazywane możliwości oszczędniejszej organizacji szkoły poprzez ograniczenie do wymaganej prawem liczby godzin nie zawsze są korzystne dla uczniów i wygodne dla nauczycieli. Nie jest naszym celem sugerowanie oszczędności w organizacji szkół, a jedynie wyraźne wskazanie ile kosztują rozwiązania organizacyjne, które nie są wymagane prawem. Ostateczna decyzja w zakresie sposobu organizacji szkoły jest zawsze kompromisem pomiędzy dobrem uczniów, wygodą pracy nauczycieli, a możliwościami finansowymi samorządu.

8.2.1. Szkoła Podstawowa w Mikoszewie

W organizacji zajęć w oddziałach w Mikoszewie trudno znaleźć możliwości oszczędności. Ze względu na bardzo mało liczebne oddziały część zajęć zorganizowano w formie międzyklasowej, dzięki czemu zaoszczędzono 19 godzin tygodniowo (czyli niemal 70 tys. zł rocznie).

W szkole realizowane są 3 dodatkowe godziny tygodniowo ponad wymogi ramowego planu nauczania (tzw. godziny z organu prowadzącego) na zajęcia z j. niemieckiego, co kosztuje rocznie około 10 tys. zł.

Dużym dodatkowym (ale zgodnym z prawem) kosztem jest zatrudnienie na pełnym etacie nauczyciela wspomagającego dla ucznia z orzeczeniem.

Dużym nie niezbędnym kosztem (około 70 tys. zł rocznie) jest prowadzenie w SP w Mikoszewie oddziału zerowego dla zaledwie siedmiu uczniów. Gmina nie ma obowiązku prowadzenia oddziału zerowego przy szkole podstawowej, a dla wszystkich dzieci z tego oddziału znalazłoby się miejsce w nieodległej SP w Jantarze, gdzie w oddziale zerowym jest tylko 13 dzieci.

Można się też zastanawiać, czy w tak małej szkole niezbędny jest pełen etat pedagoga szkolnego i 6 godzin tygodniowo zajęć logopedycznych (w dużo większym ZSP w Drewnicy realizowanych jest 5 godzin logopedy).

8.2.2. Szkoła Podstawowa w Jantarze

Wielkości oddziałów w szkole w Jantarze są bardzo zróżnicowane. W oddziałach klasy drugiej, czwartej i ósmej uczy się odpowiednio 8, 5 i 1 uczniów. Pozostałe oddziały są kilkunastoosobowe. Teoretycznie istniałaby możliwość połączenia dwóch oddziałów klasy szóstej w jeden 27-osobowy (przepisy ograniczają do 25 tylko wielkość oddziałów klas 1-3), co pozwoliłoby rocznie oszczędzić około 100 tys. zł. Trzeba jednak pamiętać, że rozmiary sal lekcyjnych w szkole w Jantarze są na tyle małe, że zmieszczenie w nich tak dużego oddziału mogłoby być trudne.

W wyniku utworzenia grup międzyklasowych na niewielkiej części zajęć oszczędzono 10 godzin tygodniowo.

W klasach piątych i szóstych jest po jednej godzinie dodatkowo (tzw. godziny z organu prowadzącego).

Jak na tak małą szkołę w Jantarze jest stosunkowo dużo godzin w świetlicy – 33. W szkole w Mikoszewie godzin świetlicowych jest tylko 20.

Godzin logopedy jest w Jantarze tyle samo, co w dużo większej szkole w Drewnicy.

8.2.3. Szkoła Podstawowa w Drewnicy

W organizacji szkoły w Drewnicy jedynymi zajęciami ponad niezbędne wymogi prawa jest 9 dodatkowych godzin z organu prowadzącego (po jednej godzinie w klasach 2-8).

8.2.4. Szkoła Podstawowa w Stegnie

W organizacji szkoły w Stegnie najbardziej zwraca uwagę fakt, że dla 24 uczniów klasy pierwszej utworzono dwa oddziały, choć zgodnie z prawem można było utworzyć tylko jeden oddział. Decyzja o utworzeniu dwóch oddziałów będzie w ciągu 8 lat kosztowała gminę około 1 mln zł.

Z wyjątkiem oddziału klasy czwartej, który jest siedmioosobowy, oddziały w szkole w Stegnie są kilkunastoosobowe. Sześć godzin zajęć w małym oddziale klasy czwartej i jednym z oddziałów klasy piątej zorganizowano w formie międzyklasowej, na czym zaoszczędzono 6 godzin tygodniowo, czyli około 20 tys. złotych rocznie.

W szkole w Stegnie jest aż 38 godzin z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, co jest zdecydowanie największą wartością w gminie,

W ramach dodatkowych godzin z organu prowadzącego realizowanych jest w Stegnie 10 godzin tygodniowo.

Choć szkoła w Stegnie nie jest największą szkołą w gminie, jest w niej najwięcej godzin tzw. wsparcia pedagogicznego czyli godzin świetlicy, biblioteki, logopedy, psychologa, pedagoga. Szczególnie dużo jest godzin logopedy. Jest ich 22, czyli więcej niż łącznie w szkołach w Drewnicy, Jantarze i w Mikoszewie.

8.2.5. Szkoła Podstawowa w Tujsku

Jedyną możliwością istotnej oszczędności w organizacji szkoły w Tujsku byłoby połączenie w jeden dwóch oddziałów klasy piątej, w których jest razem 27 uczniów. Trzeba jednak pamiętać, że w klasie piątej są uczniowie z dwóch różnych roczników urodzenia, gdyż byli oni przyjmowani do szkoły jako sześciolatkowie i siedmiolatkowie, co pewnie uzasadnia istnienie dwóch oddziałów.

W szkole są trzy niewymagane prawem godziny dodatkowe z organu prowadzącego.

Jak na tak niewielką szkołę dużo jest godzin tzw. wsparcia (bibliotekarz, logopeda, socjoterapeuta i pedagog na pełnych etatach). Dużo jest także godzin w świetlicy.

8.2.6. Podsumowanie

W tabeli 10 podsumowano wszystkie wykazane wyżej możliwe do osiągnięcia zgodnie z prawem oszczędności w organizacji oddziałów i zajęć w tych oddziałach we wszystkich szkołach. Teoretycznie, zgodnie z prawem możliwe byłoby w roku szkolnym 2019/20 oszczędzenie niemal 400 000 zł. $\frac{3}{4}$ tej kwoty mogłoby wynikać z połączenia oddziałów w Jantarze, Stegnie i Tujsku, a $\frac{1}{4}$ z rezygnacji z tzw. godzin organu prowadzącego.

Oczywiście łączenie oddziałów klas starszych jest trudne do wykonania. Znacznie łatwiej byłoby nie organizować dwóch klasy pierwszych w Stegnie. Zatem realne możliwe do osiągnięcia oszczędności to około 200 tys. złotych. Nie jest to kwota duża w porównaniu z luką pomiędzy wydatkami a dochodami oświaty w gminie, która wynosi ponad 5,5 mln zł. Oznacza to, że bez zmiany sieci szkół nie jest możliwe znaczące ograniczenie kosztów organizacji szkół.

Tabela 10. Podsumowanie rezerw organizacji oddziałów i zajęć w oddziałach

Szkoła	Rodzaj godzin	Dodatkowa tygodniowa liczba godzin w oddziałach, ponad wymagane prawem minimum	Szacunkowy koszt dodatkowych godzin
SP Mikoszewo	Godziny z organu prowadzącego	3	10 000
SP Jantar	Godziny z organu prowadzącego	3	10 000
	Niekonieczne dwa oddziały klasy VI	30	108 000
SP Drewnica	Godziny organu prowadzącego	9	30 000
SP Stegna	Niekonieczne dwa oddziały klasy I	24	87 000
	Godziny z organu prowadzącego	10	36 000
SP Tujsk	Godziny z organu prowadzącego	3	10 000
	Niekonieczne dwa oddziały klasy V	28	101 000
Razem		110	392 000
W tym z łączenia oddziałów		82	296 000
W tym bez łączenia oddziałów		28	96 000

8.2.7. Organizacja zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach

W tabeli 11 przedstawiono liczby godzin zajęć nauczycieli realizowanych w ramach szeroko rozumianej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów. Jest ich 336 i przekładają się one na niemal 14 etatów nauczycielskich, które kosztują około 900 tys. złotych rocznie.

Tabela 11. Liczby godzin zajęć związanych z szeroko rozumianą pomocą psychologiczno-pedagogiczną dla uczniów

	SP Jantar	SP Mikoszewo	SP Tujsk	SP Drewnica	SP Stegna	Suma końcowa
logopeda	5	5	22	8	22	62
nauczyciel wspierający		20				20
pedagog	11	22	22	22	22	99
psycholog	5			22	11	38
rewalidacja		2		16		18
socjoterapeuta			22			22
zajęcia z zakresu PPP	3		16	20	38	77
Suma końcowa	24	49	82	88	93	336

Zwraca uwagę o wiele większa niż w pozostałych szkołach liczba godzin ujętych w arkuszach organizacyjnych jako zajęcia z zakresu PPP, w szkole w Stegnie.

Należy pamiętać, że godziny związane z pomocą psychologiczno-pedagogiczną w dużej mierze wynikają z orzeczeń i opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, choć z drugiej strony nie ma jednoznacznych norm godzin wynikających z tych orzeczeń i opinii. Ostateczna liczba godzin realizowanych na podstawie opinii lub orzeczenia wynika z decyzji dyrektora szkoły i w pewnej mierze także z decyzji organu prowadzącego zatwierdzającego arkusze organizacyjne szkół.

9. Analiza porównawcza organizacji szkół w Gminie Stegna

9.1. Liczby uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski zajęć realizowanych w typowych oddziałach szkół podstawowych

Najlepszym sposobem porównywania organizacji szkół różnych rozmiarów w kontekście ponoszonych kosztów jest wyznaczanie wskaźnika liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy. W tabeli 12 i 13 przedstawiono wartości takich wskaźników wyznaczone dla wszystkich szkół podstawowych. W obliczeniach uwzględniono zajęcia realizowane w oddziałach, z pominięciem zajęć sportowych w oddziałach sportowych oraz zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Tak wyznaczony wskaźnik pozwala porównać sposób, w jaki organizowane są oddziały w poszczególnych szkołach. Wskaźniki wyznaczono osobno dla klas 1-3 i 4-8, ze względu na znacząco różne liczby godzin realizowanych na poszczególnych etapach edukacyjnych.

Tabela 12. Liczba uczniów na etat w klasach I-III szkół podstawowych

	Etaty	Uczniowie	Liczba uczniów na etat
SP Drewnica	8,00	88	11,00
SP Jantar	3,83	38	9,91
SP Mikoszewo	3,67	24	6,55
SP Stegna	9,11	91	9,99
SP Tujsk	3,78	50	13,24
Razem	28,39	291	10,25

Najdroższa organizacja oddziałów 1-3 szkół podstawowych jest w SP w Mikoszewie, gdzie liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski jest ponad dwukrotnie niższa niż w SP w Tujsku. Jest to oczywiście spowodowane bardzo małymi liczebnościami oddziałów w Mikoszewie.

Tabela 13. Liczba uczniów na etat zajęć z oddziałami ogólnodostępnymi klas 4-8 szkół podstawowych

	Etaty	Uczniowie	Liczba uczniów na etat
SP Drewnica	15,75	172	10,92
SP Jantar	9,75	61	6,26
SP Mikoszewo	6,31	28	4,44
SP Stegna	15,29	126	8,24
SP Tujsk	10,20	97	9,51
Razem	57,30	484	8,45

W klasach 4-8 zróżnicowanie kosztów organizacji zajęć w oddziałach w poszczególnych szkołach jest jeszcze większe. Podobnie jak w przypadku klas 1-3 najdrożej zorganizowane są zajęcia w oddziałach SP w Mikoszewie, a najtaniej w SP w Drewnicy, przy czym uczniów

klas 4-8 przypadających na jeden etat nauczycielski w SP w Mikoszewie jest prawie dwa i pół razy mniej niż w SP w Drewnicy.

9.2. Nauczycielskie etaty wsparcia

Poprzez etaty wsparcia rozumiemy w niniejszym opracowaniu etaty nauczycieli, nieprzekładające się bezpośrednio na zajęcia w oddziałach. Najbardziej typowymi etatami wsparcia są etaty bibliotekarzy, pedagogów szkolnych, wychowawców w świetlicy oraz etaty zniżek kierowniczych.

Przez etat zniżki kierowniczej dyrektora szkoły, wicedyrektora szkoły czy kierownika świetlicy rozumiemy iloraz liczby godzin zniżki nauczyciela i pensum, według którego ta zniżka została określona. W wypadku dyrektora szkoły, który realizuje 3 godziny zajęć z uczniami tygodniowo, czyli ma 15 godzin zniżki, związany z nim etat zniżki to $15/18=0,83$.

W tabeli 14 przedstawiono wymiary etatów wsparcia w poszczególnych szkołach. Jak widać, najważniejszą grupą etatów wsparcia są etaty wychowawców w świetlicy, których jest w gminie ponad 10.

Tabela 14. Typowe etaty wsparcia

	SP Drewnica	SP Jantar	SP Mikoszewo	SP Stegna	SP Tujsk	Razem
biblioteka	1,00	0,23	0,23	1,00	1,00	3,47
pedagog	1,00	0,50	1,00	1,00	1,00	4,50
psycholog	1,00	0,23		0,50		1,73
socjoterapeuta					1,00	1,00
świetlica	2,50	1,27	0,77	3,08	2,81	10,42
zniżka dyrektora	1,11	0,72	0,81	0,72	0,72	4,09
zniżka kierownika świetlicy				0,46		0,46
zniżka wicedyrektora	0,50			0,50	0,50	1,50
Razem	7,11	2,95	2,81	7,26	7,03	27,16

Warto zauważyć, że w roku szkolnym 2016/17 tego typu etatów było 26,2, czyli nieznacznie mniej, podczas gdy uczniów w gminnych szkołach było o 135 więcej. Zachowanie podobnej liczby etatów wsparcia przy zmniejszonej o 1/9 liczbie uczniów również przyczyni się do wzrostu luki pomiędzy dochodami i wydatkami oświaty.

W tabeli 15 przedstawiono liczby uczniów (nie uwzględniono dzieci przedszkolnych i etatów wsparcia przypisanych do przedszkola) przypadających na jeden etat typowego wsparcia w poszczególnych szkołach.

Tabela 15. Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy wsparcia w poszczególnych szkołach

SP Drewnica	36,6
SP Jantar	33,5
SP Mikoszewo	18,5
SP Stegna	29,9
SP Tujsk	20,9
Razem	28,5

Liczby uczniów przypadających na jeden etat wsparcia bardzo mocno różnią się pomiędzy szkołami. W SP w Drewnicy jest ich blisko dwa razy więcej niż w SP w Mikoszewie i w SP w Tujsku.

Tabela 16. Liczby uczniów i dzieci przedszkolnych przypadających na jeden etat niżki godzin dyrektorów i wicedyrektorów w poszczególnych szkołach

SP Drewnica	204,8
SP Jantar	193,8
SP Mikoszewo	73,0
SP Stegna	275,7
SP Tujsk	164,5
Razem	191,0

Zróznicowane są liczby uczniów przypadających na jeden etat niżki kierowniczej dyrektorów i wicedyrektorów szkół. Pomiedzy ZSP Stegna i SP Mikoszewo różnica ta jest niemal czterokrotna.

Tabela 17. Liczby uczniów (bez oddziałów przedszkolnych) przypadających na jeden etat bibliotekarza

SP Drewnica	260,0
SP Jantar	424,3
SP Mikoszewo	222,9
SP Stegna	217,0
SP Tujsk	147,0
Razem	223,6

Tabela 17 przedstawia liczby uczniów (bez dzieci z oddziałów przedszkola) przypadających na jeden etat bibliotekarza w poszczególnych szkołach. Wielkości te znacznie się od siebie różnią. Liczba uczniów przypadających na jeden etat bibliotekarza w SP w Jantarze jest niemal trzykrotnie wyższa niż w SP w Tujsku.

Tabela 18. Liczby uczniów (bez oddziałów przedszkolnych) przypadających łącznie na jeden etat pedagoga, psychologa i socjoterapeuty

SP Drewnica	130,0
SP Jantar	136,1
SP Mikoszewo	52,0
SP Stegna	144,7
SP Tujsk	73,5
Razem	107,2

Liczby uczniów przypadających łącznie na jeden etat pedagoga, psychologa i socjoterapeuty (patrz tabela 18) również znacznie różnią się pomiędzy poszczególnymi szkołami. W SP w Steganie uczniów przypadających na jeden taki etat jest niemal trzykrotnie więcej niż w SP w Mikoszewie.

Tabela 19. Liczby uczniów (bez oddziałów przedszkolnych) przypadających na jeden etat wychowawcy w świetlicy

SP Drewnica	104,0
SP Jantar	78,0
SP Mikoszewo	67,6
SP Stegna	70,5
SP Tujsk	52,4
Razem	74,4

Zróznicowane są również liczby uczniów przypadających na jeden etat wychowawcy w świetlicy, choć oczywiście trudno jest je tak zupełnie wprost porównywać, gdyż zapotrzebowanie na etaty w świetlicy wynika z wielu różnych czynników.

Zatrudnienie nauczycieli w zakresie etatów wsparcia jest wyraźnie zróżnicowane pomiędzy szkołami. Wydaje się, że w pewnej mierze wynika ono z przyczyn historycznych i w mniejszym stopniu uzależnione jest od faktycznych potrzeb, które powinny być skorelowane z liczbą uczniów. W zakresie przydzielania szkołom nauczycielskich etatów wsparcia warto rozważyć standaryzację opartą na zależności liczby tych etatów od liczby uczniów.

9.3. Zatrudnienie pracowników administracji i obsługi

Zestawienie etatów pracowników administracji i obsługi w poszczególnych placówkach w roku szkolnym 2019/20 przedstawia tabela 20. Warto zauważyć, że suma etatów tego typu jest o trzy mniejsza (około 5%) niż w roku szkolnym 2016/17, gdy w gminie było łącznie uczniów i dzieci przedszkolnych o 135 więcej (11%). Szybszy spadek liczby uczniów niż etatów administracji i obsługi będzie musiał prowadzić do zwiększenia kosztów kształcenia jednego ucznia/dziecka w przedszkolu.

Tabela 20. Etaty pracowników administracji i obsługi w placówkach

	SP Drewnica	SP Jantar	SP Mikoszewo	SP Tujsk	SP Stegna	Razem
konserwator	1,5	1		1	1	4,5
księgowy	1	0,5	0,5	0,5	1	3,5
palacze			umowa zlecenia		1	1
pomoc nauczyciela	2	1			6	9
sekretarz	1	1	1	1	1	5
sprzątaczk	4	2	2	2	3	13
woźny	1		1			2
kucharka	3				5,25	8,25
pomoc kuchenna					1,75	1,75
inni	2		1,13			3,13
pomoc administracyjna		1		1		2
Suma końcowa	15,5	6,5	5,63	5,5	20	53,13

9.3.1. Poziom zatrudnienia pracowników administracji i obsługi

Aby porównać poziom zatrudnienia pracowników administracji w poszczególnych szkołach wyznaczono wskaźniki liczby uczniów i dzieci przedszkolnych przypadających na jeden etat administracji i obsługi w poszczególnych szkołach oraz liczb nauczycielskich etatów przeliczeniowych przypadających na jeden etat administracji i obsługi. Przedstawiamy je w tabeli 21. Z porównań wyłączono palaczy oraz stanowiska pracowników kuchni, ponieważ występują one tylko w niektórych szkołach lub wynikają z ich specyfiki. Wartości wskaźnika liczby uczniów przypadających na jeden etat pracowników administracji i obsługi różnią się pomiędzy szkołami dość mocno. Wskaźniki mają najniższe wartości w SP w Mikoszewie (co wynika zapewne w znacznej mierze z tego, że szkoła ta dysponuje budynkiem znacznie większym niż jej potrzeby), a najwyższe w SP w Tujsku.

Tabela 21. Liczby uczniów i dzieci przedszkolnych przypadających na jeden etat administracji i obsługi w szkołach (bez etatów pracowników kuchni, palaczy i stanowisk związanych z dowozami uczniów)

	Etatów nauczycielskich na etat AiO	Uczniów na etat AiO
SP Drewnica	3,2	26,4
SP Jantar	3,3	21,5
SP Mikoszewo	2,7	10,5
SP Stegna	3,7	28,1
SP Tujsk	4,8	36,5
Razem	3,5	25,3

9.3.2. Poziom zatrudnienia pracowników administracji w szkołach

Tabela 22. Liczby etatów nauczycielskich przypadających na jeden etat administracji w szkołach

	Etatów nauczycielskich na etat administracji	Uczniów na etat administracji
ZSP Drewnica	20,1	165,0
SP Jantar	8,5	56,0
SP Mikoszewo	10,2	39,3
ZS Stegna	22,1	168,5
SP Tujsk	10,5	80,4
Razem	14,0	101,6

Tabela 22 przedstawia liczby nauczycielskich etatów przeliczeniowych oraz liczby uczniów przypadających na jeden etat pracowników administracji zatrudnionych w szkole.

Jak widać, wartości tych wskaźników bardzo różnią się pomiędzy szkołami. Ich wartości w SP w Stegnie i w SP w Drewnicy są znacznie większe niż w pozostałych szkołach.

9.3.3. Poziom zatrudnienia osób sprzątających

W tabeli 23 pokazano liczby metrów kwadratowych powierzchni szkoły przypadających na jeden etat sprzątaczkę. Wartości tego wskaźnika różnią się bardzo znacznie pomiędzy szkołami. W SP w Stegnie liczba metrów przypadających na jedną sprzątaczkę jest około dwa razy mniejsza niż w SP w Mikoszewie i w SP w Tujsku. W porównaniu z innymi znanymi nam samorządami liczba metrów kwadratowych przypadających na jedną sprzątaczkę jest – z wyjątkiem SP w Stegnie – dość typowa.

Tabela 23. Liczba metrów kwadratowych przypadająca na jeden etat sprzątaczk

SP Drewnica		750
SP Jantar		850
SP Mikoszewo		1014
SP Stegna		537
SP Tujsk		1075

10. Koszty utrzymania szkół a subwencja oświatowa

Subwencja oświatowa jest dochodem gminy i nieuzasadnione jest twierdzenie, że wszystkie bieżące koszty utrzymania konkretnej szkoły powinny być pokryte z subwencji przypadającej na uczniów tej szkoły, ani też nie jest tak, że każdej szkole „należy się” subwencja naliczona na jej uczniów⁹. Niemniej jednak warto jest mieć świadomość, na ile koszty utrzymania szkoły odbiegają od subwencji naliczonej na uczących się w niej uczniów. W tabeli 24 przedstawiono wysokości kwot wydatków bieżących szkół wykonanych w roku 2018, kwotę dopłaty do subwencji oraz procent tej dopłaty. W wydatkach uwzględniono tylko tzw. wydatki subwencionowane, czyli te, na które teoretycznie powinna być przeznaczona subwencja (czyli nie ma w nich wydatków inwestycyjnych ani kosztów dowożenia). Ponieważ subwencja naliczana jest także na oddziały dzieci sześciolletnich, a nie ma możliwości wydzielenia wydatków na dzieci sześciolletnie ze wszystkich wydatków na dzieci przedszkolne, to aby zachować zgodność danych z wyliczeń usunięto wydatki związane z oddziałami przedszkolnymi, natomiast z subwencji – kwoty naliczone na dzieci sześciolletnie.

Tabela 24. Subwencja (bez subwencji na dzieci przedszkolne i wydatków na przedszkola) a wydatki „subwencyjne” w szkołach w roku 2018¹⁰.

Placówka	Wydatki wykonane	Dopłata do subwencji	% dopłaty
SP Drewnica	2 782 462,65	691 823,63	24,9%
SP Jantar	1 340 977,03	582 966,34	43,5%
SP Mikoszewo	1 760 622,13	804 082,64	45,7%
SP Stegna	3 184 457,84	1 065 853,24	33,5%
SP Tujsk	2 263 895,69	816 619,75	36,1%
Razem	11 332 415,34	3 961 345,59	35,0%

Dopłata do subwencji dla wszystkich szkół wynosi 35%. Najwyższe procentowo dopłaty są w SP Mikoszewo oraz SP Jantar, natomiast najniższa jest w SP Drewnica.

W tabeli 25 przedstawiono kwoty dopłaty do subwencji przypadające na jednego ucznia w roku 2018. Analizując przedstawione dane, należy pamiętać, że subwencja naliczana jest na podstawie liczb uczniów z września roku poprzedzającego rok budżetowy. Niestety – ze względu na zasady naliczania subwencji – nie jest możliwe wyznaczenie kosztów na dokładnie tych samych uczniów, dla których wyznaczona jest subwencja. Aby zatem maksymalnie urealnić obliczenia, jako liczbę uczniów w roku budżetowym 2018 przyjęto średnią ważoną liczbę uczniów z lat szkolnych 2017/18 i 2018/19¹¹.

⁹ Gdyby wysokość kwot w planie finansowym szkoły uzależniać od subwencji otrzymywanych przez gminę na uczniów tej szkoły, małe szkoły nie mogłyby funkcjonować.

¹⁰ Należy pamiętać, że suma subwencji naliczanej na uczniów poszczególnych szkół nie jest równa kwocie subwencji otrzymywanej przez gminę, gdyż subwencja naliczana jest także na dzieci sześciolletnie oraz dzieci niepełnosprawne w przedszkolach oraz na pewne zajęcia pozaszkolne.

¹¹ Dane z lat 2017/18 i 2018/19 uzyskano z danych SIO.

Tabela 25. Kwoty dopłaty do subwencji przypadające na jednego ucznia (tylko wydatki subwencionowane) w poszczególnych szkołach w roku 2018

Placówka	Dopłata do subwencji oświatowej przypadająca na jednego ucznia
SP Drewnica	2 789,61
SP Jantar	6 525,74
SP Mikoszewo	7 115,78
SP Stegna	4 509,96
SP Tujsk	4 803,65
Razem	4 624,14

Pod względem kwotowej dopłaty do subwencji przypadającej na jednego ucznia, w roku 2018 najdroższe były SP Mikoszewo i SP Jantar, a najtańsza SP Drewnica.

Należy jednak zwrócić uwagę, że średnioroczna (w roku budżetowym) liczba uczniów nie jest zgodna z liczbą uczniów, na których naliczana jest subwencja. W efekcie podczas analizy takich danych należy zawsze pamiętać, że jeżeli w placówce było średnio w roku budżetowym mniej uczniów niż we wrześniu roku poprzedniego, to dopłata na jednego ucznia jest zaniżona. Analogicznie, jeśli w szkole było średnio w roku budżetowym więcej uczniów niż we wrześniu roku poprzedniego, to dopłata na jednego ucznia jest zawyżona¹². W skali całej gminy pomiędzy rokiem szkolnym 2017/18 a 2018/19 przybyło tylko 2 uczniów. Jednak wartość ta jest bardzo różna dla poszczególnych placówek. I tak w SP Drewnica przybyło 33 uczniów, podczas gdy w SP w Mikoszewie ubyło 33 uczniów.

Aby skorygować to zafałszowanie, wyliczyliśmy teoretyczną wartość subwencji, jaką powinny dostać poszczególne placówki, aby uwzględnić zmiany liczb uczniów pomiędzy rokiem szkolnym 2017/18 i 2018/19. Wyliczyliśmy w tym celu średnioroczne liczby uczniów w poszczególnych placówkach w roku 2018 i obliczyliśmy, o jaki procent różnią się one od liczb uczniów we wrześniu 2017, a następnie o taki sam procent skorygowaliśmy subwencję naliczoną na uczniów tych placówek.

¹² Przy czym efekt ten w roku 2018 został złagodzony poprzez korektę liczby uczniów przy wyliczaniu subwencji. Korekta ta wyniosła 4,78% dla szkół podstawowych oraz -17,81% dla oddziałów gimnazjalnych.

Tabela 26. Kwoty dopłaty do subwencji przypadające na jednego ucznia (tylko wydatki subwencyjne) w poszczególnych szkołach w roku 2018 po korekcie

Placówka	Dopłata do subwencji oświatowej przypadająca na jednego ucznia
SP Drewnica	2398,35
SP Jantar	6298,17
SP Mikoszewo	7866,70
SP Stegna	4535,17
SP Tujsk	4853,43
Razem	4617,44

Po takiej korekcie nadal najdroższą (w rozumieniu dopłaty do subwencji na jednego ucznia) placówką w 2018 roku pozostaje SP Mikoszewo a najtańszą SP Drewnica, natomiast różnice wyraźnie wzrosły. Dopłaty do subwencji przypadające na jednego ucznia w SP w Drewnicy są ponad trzykrotnie niższe niż w SP w Mikoszewie i niemal trzykrotnie niższe niż w SP w Jantarze. Z punktu widzenia finansów gminy (wydatków ponoszonych z dochodów własnych gminy) można powiedzieć, że koszt kształcenia jednego ucznia w szkołach w Jantarze i w Mikoszewie jest trzykrotnie wyższy niż w SP w Drewnicy.

Analizując powyższe tabele należy pamiętać, że w SP w Mikoszewie zmiany organizacji pomiędzy rokiem 2017 i 2018 były bardzo duże i nie ma możliwości bardzo precyzyjnego skorygowania tego faktu podczas obliczania dopłat do subwencji. Niewątpliwie jednak dopłaty do subwencji przypadające na jednego ucznia w tej szkole są niezwykle wysokie.

Warto też pamiętać, że pewnie niedokładności w powyższych wyliczeniach mogą wynikać z różnic w sprawozdawaniu kosztów utrzymania oddziałów przedszkolnych w poszczególnych szkołach.

Z pewnością jednak powyższe wskaźniki oddają różnice w kosztach kształcenia jednego ucznia w poszczególnych szkołach z pieniędzy pochodzących z dochodów własnych gminy.

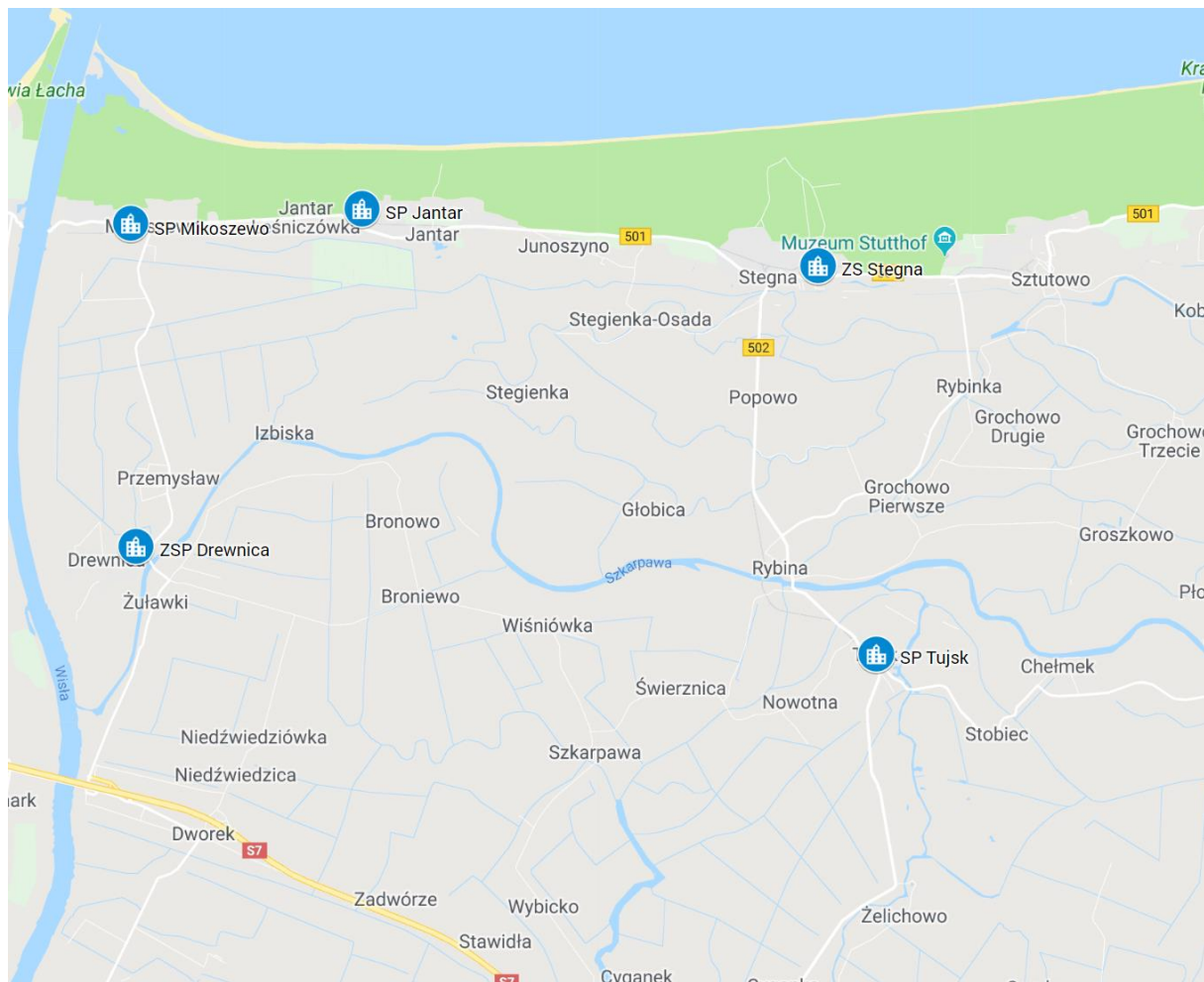
11. Najważniejszy koszt wynikający z reformy oświaty i decyzji Rady Gminy w sprawie utworzenia Szkoły Podstawowej w Mikoszewie

W roku szkolnym 2016/17 w gminie Stegna było w szkołach podstawowych i w gimnazjach łącznie 48 oddziałów. Dwa lata później, wskutek powstania szkoły w Mikoszewie, a także dlatego, że w siódmym i ósmym roku nauki uczniowie uczyli się w pięciu, a nie – jak to było wcześniej – w trzech gimnazjach, liczba oddziałów zwiększyła się do 57, pomimo, że liczba uczniów zmniejszyła się o 10. Oznacza to, że wskutek likwidacji gimnazjów oraz decyzji o utworzeniu w Mikoszewie piątej szkoły podstawowej w gminie, powstało 9 dodatkowych oddziałów. Koszt wynagrodzeń nauczycieli w tych oddziałach to niemal 1 mln złotych rocznie.

12. Analiza sieci szkół w gminie Stegna

12.1. Rozmieszczenie i wielkości szkół

Rysunek 1. Sieć szkół w gminie Stegna

Gmina Stegna jest organem prowadzącym dla pięciu szkół podstawowych.

Przy wszystkich szkołach funkcjonują oddziały przedszkolne lub pełne przedszkola.

Szkoły rozmieszczone są dość nierównomiernie na terenie gminy. Po przekształceniu gimnazjum w Mikoszewie w szkołę podstawową, w zachodniej części gminy zagęszczenie szkół jest nadmierne w stosunku do liczby uczniów. W efekcie, w szkole w Mikoszewie, w siedmiu oddziałach uczy się w roku szkolnym 2019/20 zaledwie 52 uczniów, co oznacza, że średnia liczebność oddziału tej szkoły wynosi tylko 7,4. W największym oddziale tej szkoły jest dziesięciu, a w najmniejszym pięciu uczniów. W Jantarze – w ośmiu oddziałach - uczy się obecnie tylko 99 uczniów. W ósmej klasie jest tylko jeden uczeń, a w czwartej pięcioro.

Tabela 27. Liczby uczniów (LU) oraz dzieci w oddziałach przedszkolnych, oddziałów (LO) i średnie liczebności oddziałów w szkołach (ŚrLO)

	SP Jantar			SP Tujsk			SP Mikoszewo			SP Drewnica			SP Stegna			Razem		
	LU	LO	ŚrLO	LU	LO	ŚrLO	LU	LO	ŚrLO	LU	LO	ŚrLO	LU	LO	ŚrLO	LU	LO	ŚrLO
Przedszkole	41	3	13,7	54	3	18,0	7	1	7,0	70	3	23,3	120	5	24,0	292	15	19,5
P	28	2	14,0	37	2	18,5				48	2	24,0	72	3	24,0	185	9	20,6
0	13	1	13,0	17	1	17,0	7	1	7,0	22	1	22,0	48	2	24,0	107	6	17,8
Szkoła Podstawowa	99	9	11,0	147	9	16,3	52	7	7,4	260	15	17,3	217	15	14,5	775	55	14,1
1	14	1	14,0	17	1	17,0	10	1	10,0	26	2	13,0	24	2	12,0	91	7	13,0
2	8	1	8,0	13	1	13,0	7	1	7,0	36	2	18,0	29	2	14,5	93	7	13,3
3	16	1	16,0	20	1	20,0	7	1	7,0	26	2	13,0	38	2	19,0	107	7	15,3
4	5	1	5,0	14	1	14,0	5	1	5,0	21	1	21,0	7	1	7,0	52	5	10,4
5	17	1	17,0	27	2	13,5				41	2	20,5	45	3	15,0	130	8	16,3
6	27	2	13,5	19	1	19,0	6	1	6,0	42	2	21,0	30	2	15,0	124	8	15,5
7	11	1	11,0	20	1	20,0	8	1	8,0	35	2	17,5	30	2	15,0	104	7	14,9
8	1	1	1,0	17	1	17,0	9	1	9,0	33	2	16,5	14	1	14,0	74	6	12,3
Razem	140	12	11,7	201	12	16,8	59	8	7,4	330	18	18,3	337	20	16,9	1067	70	15,2

Zdecydowana większość oddziałów w szkołach to oddziały typowe. W SP w Stegnie są dwa oddziały sportowe, po jednym w klasie piątej i szóstej.

Najmniejsze oddziały są w SP w Mikoszewie (średnio 7,4 uczniów w oddziale), a największe w SP w Drewnicy (średnio 18,3 uczniów w oddziale).

Największą szkołą w gminie jest położona niedaleko szkół w Jantarze i w Mikoszewie SP w Drewnicy, w której uczy się 260 uczniów.

Szkoły w Stegnie i w Tujsku liczą odpowiednio po 217 i 147 uczniów.

Przy wszystkich szkołach podstawowych funkcjonują oddziały przedszkolne lub pełne przedszkola, również w najmniejszej SP w Mikoszewie funkcjonuje zaledwie 7-osobowy oddział przedszkolny, pomimo istnienia oddziałów przedszkolnych w oddalonej o niecałe 4 km SP w Jantarze.

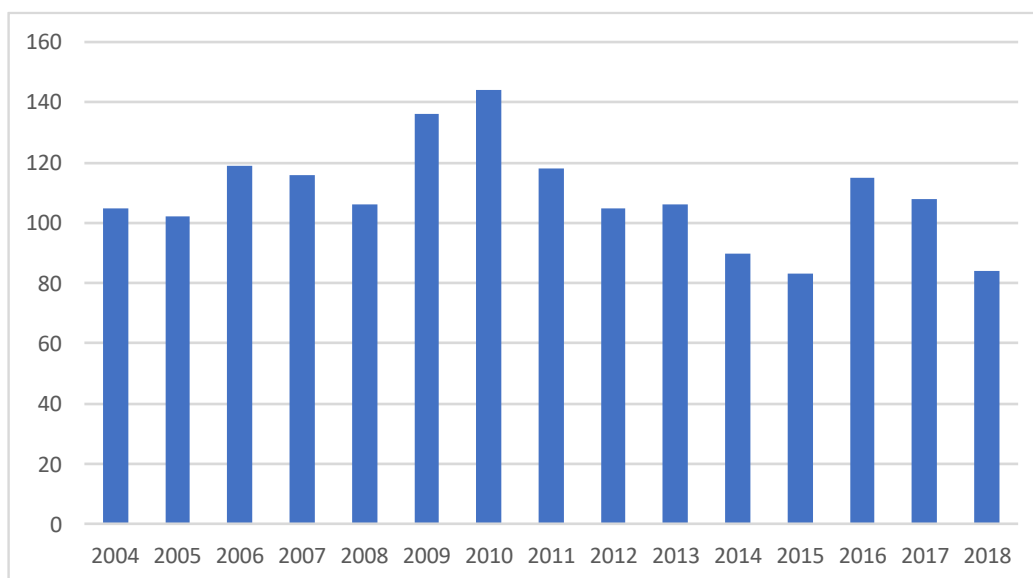
12.2. Liczby dzieci zamieszkałych w obwodach poszczególnych szkół

W tabeli 28 przedstawiono liczby dzieci zameldowanych w obwodach poszczególnych szkół podstawowych w podziale na roczniki urodzenia. Od roku 2011 widoczny jest nieregularny trend spadkowy tych liczb.

Tabela 28. Liczby dzieci zamieszkałych w obwodach poszczególnych szkół w podziale na roczniki urodzenia

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SP Drewnica	39	48	48	43	35	47	50	53	38	36	30	25	41	38	29
SP Jantar	11	2	10	10	17	16	12	5	6	15	5	6	7	8	9
SP Mikoszewo	10	10	7	8	5	6	9	10	8	5	3	7	9	5	6
SP Stegna	23	24	32	35	28	44	40	34	32	29	27	26	28	35	20
SP Tujsk	22	18	22	20	21	23	33	16	21	21	25	19	30	22	20
Razem	105	102	119	116	106	136	144	118	105	106	90	83	115	108	84

Wykres 47. Liczby dzieci zameldowanych w całej gminie w podziale na roczniki urodzenia

Oczywiście liczba dzieci zameldowanych w obwodzie szkoły różni się z różnych powodów od liczby dzieci uczęszczających do szkoły. W szkołach gminy Stegna liczba dzieci uczęszczających do szkół to na przestrzeni lat średnio około 84% dzieci zameldowanych, choć udział ten różni się w różnych szkołach i w różnych latach (zob. tabela 29). Bardzo duże zróżnicowanie w klasach III-V wynika z zawirowań wynikających z wprowadzania i wycofywania sześciolatków ze szkół.

Tabela 29. Procent uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w stosunku do uczniów zameldowanych w obwodach tych szkół w podziale na klasy w roku szkolnym 2018/19

	VIII	VII	VI	V	IV	III	II	I	Zapisani od klasy I na rok szkolny 2019/20	Średnio przez 9 lat
SP Drewnica	97%	67%	73%	100%	117%	45%	52%	68%	71%	77%
SP Jantar	45%	50%	110%	270%	100%	63%	117%	160%	233%	128%
SP Mikoszewo	110%	90%	114%	75%	0%	0%	78%	70%	138%	75%
SP Stegna	104%	58%	94%	80%	161%	16%	95%	85%	81%	86%
SP Tujsk	86%	94%	86%	95%	124%	65%	61%	88%	71%	86%
Razem	92%	72%	87%	106%	122%	39%	73%	80%	89%	84%

W tabeli 30 przedstawiono przewidywane liczby uczniów, którzy trafią do szkół z kolejnych roczników urodzenia, przy założeniu, że procent uczniów uczęszczających do poszczególnych szkół w stosunku do dzieci zamieszkałych w ich obwodach będzie taki, jak średnio w ciągu ostatnich 9 lat (zob. tabela 29). Widać, że w najbliższych latach nawet największe szkoły w gminie będą najczęściej otwierały tylko jeden oddział klasy pierwszej. W SP w Stegnie najprawdopodobniej tylko liczba dzieci z rocznika 2017 przekroczy 25, czyli maksymalną liczbę dzieci w oddziale. Także w Drewnicy coraz częściej możliwe będzie otwieranie tylko jednego oddziału. Oczywiście należy pamiętać, że przy tak małej próbie badawczej i dużych różnicach pomiędzy procentami uczniów uczęszczających do poszczególnych szkół

w stosunku do dzieci zamieszkałych w ich obwodach w kolejnych latach, prognozy przedstawione w tabeli 30 są obciążone dość dużym błędem.

Tabela 30. Przewidywane liczby dzieci, które trafią do poszczególnych szkół, w podziale na roczniki urodzenia

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SP Drewnica	28	23	19	31	29	22
SP Jantar	19	6	8	9	10	11
SP Mikoszewo	4	2	5	7	4	4
SP Stegna	25	23	22	24	30	17
SP Tujsk	18	21	16	26	19	17

Tabela 31. Dzieci uczęszczające do szkół w roku szkolnym 2018/19 w podziale na klasy i obwody szkół, z których pochodzą

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	zapisani do klasy I na rok szkolny 2019/20
SP Drewnica	36	26	21	41	43	35	32	38	27
SP Drewnica	33	24	21	40	40	34	29	31	26
SP Jantar									
SP Mikoszewo	1	1		1	2	1	3	1	
SP Stegna									
SP Tujsk									
inny	2	1			1			6	1
SP Jantar	8	14	10	17	27	11	1	5	14
SP Drewnica				2	1				
SP Jantar	6	9	6	12	20	8	1	4	10
SP Mikoszewo	1	2	4	3	2	1		1	
SP Stegna	1	2			3	2			2
SP Tujsk		1			1				2
inny									
SP Mikoszewo	7	7			6	8	9	11	11
SP Drewnica								2	
SP Jantar						2		2	
SP Mikoszewo	7	7			6	6	8	7	11
SP Stegna							1		
SP Tujsk									
inny									
SP Stegna	29	38	7	45	28	30	14	24	26
SP Drewnica									
SP Jantar									
SP Mikoszewo									
SP Stegna	29	37	7	45	27	30	14	24	26
SP Tujsk		1			1				
inny									
SP Tujsk	14	20	15	26	19	19	17	19	15
SP Drewnica							1		1
SP Jantar									
SP Mikoszewo									
SP Stegna			1						
SP Tujsk	14	20	14	25	19	19	16	19	14
inny				1					
Suma końcowa	94	105	53	129	123	103	73	97	93

Najwięcej uczniów z obwodów innych szkół (zob. tabela 31) uczęszcza do szkoły w Jantarze. W części jest to zapewne wynik zaszłości historycznych, z czasów gdy nie było SP w Mikoszewie i część uczniów kontynuuje naukę w SP w Jantarze pomimo powstania szkoły w Mikoszewie. Do szkoły w Jantarze uczęszczą także dzieci z obwodów wszystkich innych szkół w gminie. W pozostałych szkołach jest niewielu uczniów z obwodów innych szkół.

Tabela 32. Liczby dzieci zamieszkałych w obwodach poszczególnych szkół w podziale na roczniki urodzenia i miejscowości

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SP Drewnica	40	39	39	48	48	43	35	47	50	53	38	36	30	25	41	38	29
Broniewo	1	2	1		3	3	2	5	4	3	2	2	1	2	2	3	3
Bronowo	2	5	3	6	5	4	1	2	4	4	4	1	3	1	3	1	1
Drewnica	9	9	11	12	12	12	7	17	7	9	10	12	5	6	10	9	7
Dworek	2	2	1	3	1	1	4	1	1	1	1	2		2	2	3	3
Izbiska					1	1			2	1	1	2	1	1			1
Książęce Żuławy		2	3	1	2	1	1		1	4		4	3			3	2
Mikoszewo	9	9	10	10	7	8	5	6	9	10	8	5	3	7	9	5	6
Niedźwiedzica	1	1	4	2	1	2			4	3		1			1		1
Niedźwiedziówka	3	1	2	1	2	2	2	3	3	2	1	1	3	1	3	2	1
Przemysław	1	2		2	5	4	4	6	5	4	5	2	3	3	6	5	4
Stare Babki		1		1	1				2	2			1		2		
Wiśniówka	2	1		4	4	2	2	1	3	2	3		3		1	2	
Żuławki	10	4	4	6	4	3	7	6	5	8	3	4	4	2	2	4	1
SP Jantar			11	2	10	10	17	16	12	5	6	15	5	6	7	8	9
Jantar			6	2	9	7	11	8	8	3	5	12	2	3	5	5	7
Jantar-Leśniczówka			3			1	3	4	2	1		1	2	3		2	2
Stegienka			2		1	2	3	4	2	1	1	2	1		2	1	
SP Mikoszewo	9	9	10	10	7	8	5	6	9	10	8	5	3	7	9	5	6
Mikoszewo	9	9	10	10	7	8	5	6	9	10	8	5	3	7	9	5	6
SP Stegna	26	22	23	24	32	35	28	44	40	34	32	29	27	26	28	35	20
Junoszyño	2	3	2	6	4	3	5	7	6	8	5	5	2	4	4	6	1
Popowo	1	1	2	2	1	1	2		1		1	1				1	1
Stegienka-Osada				2			1	2			3	3	3	4	1	5	3
Stegna	23	18	19	14	27	31	20	35	33	26	23	20	22	18	23	23	15
SP Tujsk	19	30	22	18	22	20	21	23	33	16	21	21	25	19	30	22	20
Chełmek										1	1		1	1			1
Chełmek-Osada	4	3	6	3	5	4	2	5	6	1			2	3	2	3	1
Chorążówka				1		1	2		1		2		1	1		1	2
Głobica		1		2		1	1						1		1	1	
Nowotna	5	3	1	2	3	3	6	1	6	1	7	4	4	5	11	5	4
Rybina	4	7	6	4	3	6	1	6	6	3	4	4	8	2	5	3	5
Stobiec		4	3	2	2	1	4	1	8		3	3	2	1	3	2	1
Szarpawa		2						1	1				1			1	
Świerznica	2	3	2	1	3		1	2	3	3		1	1	1	1	1	3
Tujsk	3	6	4	2	6	3	4	5	2	6	4	7	3	3	5	5	1
Wybicko	1	1		1		1		2		1		2	1	2	2		2
Razem	94	100	105	102	119	116	106	136	144	118	105	106	90	83	115	108	84

12.3. Zasoby lokalowe oświaty w gminie Stegna

W budynkach szkół gminy Stegna jest 67 sal lekcyjnych (łącznie z salami gimnastycznymi, nie licząc sal do zajęć przedszkolnych), czyli o 12 więcej niż aktualna liczba oddziałów.

W pełni wypełnione są budynki w SP w Stegnie i w SP w Drewnicy. Nieco mniej wypełnione, choć nie można powiedzieć, że za duże dla funkcjonujących w nich szkół, są budynki szkół w Tujsku i w Jantarze.

W SP w Mikoszewie jest natomiast dwa razy więcej sal lekcyjnych niż oddziałów.

Warto zwrócić uwagę, że budynek szkoły w Jantarze jest budynkiem adoptowanym do celów oświatowych z najmniejszymi salami lekcyjnymi, w którym nie ma prawdziwej sali gimnastycznej. Jednocześnie w nieodległym Mikoszewie w pełni funkcjonalny budynek szkolny z dużymi salami i salą gimnastyczną jest wykorzystany zaledwie w połowie, a w dużych salach uczą się bardzo małe oddziały.

Tabela 33. Liczby sal i liczby oddziałów w szkołach (bez sal przedszkolnych, łącznie z salami gimnastycznymi)

	Liczba oddziałów	Liczba sal	Nadwyżka sal
SP Jantar	9	11	2
SP Drewnica	15	16	1
SP Mikoszewo	7	14	7
SP Stegna	15	14	-1
SP Tujsk	9	12	3
Suma końcowa	55	67	12

Podsumowując należy stwierdzić, że baza lokalowa szkół w gminie jest dość wyraźnie większa niż potrzeby gminnej oświaty, a jednocześnie niedostosowana do rozmieszczenia mieszkańców na terenie gminy.

13. Możliwości zmiany sieci szkół i obniżenia kosztów funkcjonowania oświaty

Jak wynika z przedstawionych powyżej analiz, koszty utrzymania oświaty w gminie Stegna są wysokie (wyższe niż w większości podobnych samorządów) i nie ma przesłanek przemawiających za tym, aby mogły być niższe w przyszłości bez zdecydowanych zmian w organizacji oświaty.

Jednocześnie nie można powiedzieć, że istniejące szkoły zorganizowane są w sposób rozrzućny. Tam gdzie to możliwe i rozsądne, zajęcia w małych oddziałach organizowane są w formie międzyklasowej, a godzin dodatkowych, ponad wymogi prawa nie ma wiele.

Wysokie koszty wynikają zatem z istnienia dużej liczby małych oddziałów, a nie organizacji zajęć w tych oddziałach. Przy istniejącej sieci szkół liczbę oddziałów w gminie można by dziś, zgodnie z prawem, zmniejszyć maksymalnie o trzy – łącząc istniejące oddziały w większe w Stegnie, Jantarze oraz w Tujsku (zob. rozdział *Analiza organizacji zajęć nauczycieli w poszczególnych szkołach*), co pozwoliłoby oszczędzić ponad 300 tys. zł. Jednak w porównaniu z wielkością luki między dochodami a wydatkami oświaty nie jest to duża kwota.

Żeby w poważniejszym stopniu zmniejszyć liczbę oddziałów, należy zmniejszyć liczbę szkół lub przekształcić niektóre z nich w filie z klasami 1-3. Ze względu na wielkość dopłaty do subwencji oświatowej przypadającej na jednego ucznia w grę wchodzi zmiany dotyczące dwóch najmniejszych szkół – w Jantarze i Mikoszewie.

13.1. Prognoza liczb oddziałów i skutków zmian w sieci szkół

W niniejszym podrozdziale przedstawiamy prognozę liczb oddziałów w szkołach prowadzonych przez gminę Stegna. Umożliwia ona porównanie stanu, w którym sieć szkół pozostanie bez zmian z różnymi wariantami modyfikacji tej sieci.

Dla wszystkich wariantów prognozy przyjęliśmy następujące założenia wyjściowe:

- Przewidywana liczba oddziałów w klasach pierwszych poszczególnych szkół wyliczana jest na podstawie prognozy łącznej liczby uczniów klas pierwszych w całej gminie (zob. *Prognoza liczb uczniów*) przy założeniu, że:
 - w latach 2020/21-2025/26 udział danej szkoły w ogólnej liczbie uczniów klasy pierwszej będzie równy udziałowi prognozowanej liczby siedmiolatków zamieszkałych w obwodzie tej szkoły w ogólnej liczbie siedmiolatków;
 - w latach 2026/27-2030/31 udział danej szkoły w ogólnej liczbie uczniów klasy pierwszej będzie równy średniemu udziałowi siedmiolatków zamieszkałych w obwodzie tej szkoły w ogólnej liczbie siedmiolatków z lat 2019-2025.
- Oddział klasy pierwszej nie może mieć więcej niż 25 uczniów.
- Liczba oddziałów klasy 2-8 w danej szkole jest równa liczbie oddziałów klasy o rok młodziej z poprzedzającego roku szkolnego. Zasada ta nie dotyczy sytuacji, gdy w kolejnym roku nauki uczniowie zmieniają szkołę przy przejściu z klasy 3, która jest ostatnią klasą w szkole filialnej, do szkoły macierzystej.

- W sytuacji, gdy na poziomie pewnej klasy do danej szkoły przychodzą uczniowie z innych szkół, oddziały są organizowane na nowo. Przy czym w klasach 1-3 mogą one liczyć maksymalnie 25 uczniów, a w klasach 4-8 – 29 uczniów¹³.
- Zmiany w sieci szkół zostaną wprowadzone w roku szkolnym 2020/21.

13.1.1. Wariant A – bez zmian w sieci i poziomach zorganizowania szkół

Pierwszy rozważany wariant prognozy liczb oddziałów w poszczególnych szkołach zakłada, że obecne rozwiązania organizacyjne pozostaną bez zmian. W takiej sytuacji liczby uczniów klas pierwszych będą się prawdopodobnie układać w sposób przedstawiony w tabeli 34.

Tabela 34. Przewidywane liczby uczniów klas pierwszych – wariant A (bez zmian w sieci i poziomach zorganizowania szkół)

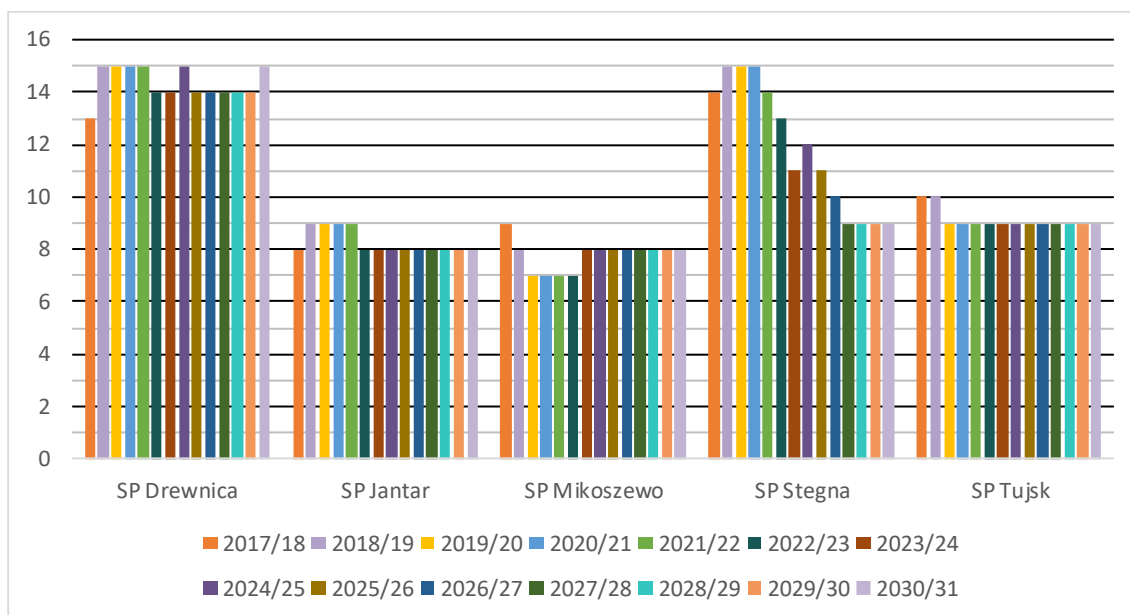
Szkoła	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
SP Drewnica	36	26	30	25	21	34	32	25	27	27	27	26	26
SP Jantar	8	14	12	4	5	6	7	8	6	6	6	6	6
SP Mikoszewo	7	10	4	3	6	8	4	5	5	5	5	5	5
SP Stegna	29	24	24	23	22	23	29	17	23	23	22	22	21
SP Tujsk	14	17	17	21	16	25	19	17	18	18	18	17	17
Razem	94	91	88	76	71	96	91	71	79	79	78	76	75
<i>Mikoszewo + Jantar</i>	15	24	17	7	11	13	11	13	11	11	11	11	11
<i>Drewnica + Jantar + Mikoszewo</i>	51	50	46	32	33	48	43	37	38	38	38	37	36
<i>Stegna + Jantar + Mikoszewo</i>	44	48	41	30	33	37	40	30	34	34	33	33	32
<i>Drewnica + Mikoszewo</i>	43	36	34	28	27	42	36	30	32	32	32	31	30
<i>Stegna + Jantar</i>	37	38	37	27	27	29	36	25	29	29	29	28	27

Z tabeli tej wynika, że w szkole w Drewnicy tylko w niektórych latach będzie można utworzyć jeden oddział klasy pierwszej – przez większość lat prognozowanego okresu, z powodu prawnego ograniczenia wielkości oddziałów w klasach 1-3 do 25 uczniów, konieczne będzie tworzenie dwóch kilkunastoosobowych oddziałów. W Stegnie odwrotnie – zwykle możliwe będzie tworzenie pojedynczych oddziałów liczących 22-24 uczniów. W Tujsku pojedyncze oddziały klasy pierwszej będą liczyć nie mniej niż po 16 uczniów i tylko w roku 2023/24 liczba uczniów prognozowana na granicznym poziomie (25) świadczy o ryzyku konieczności utworzenia dwóch oddziałów. Natomiast do szkół w Jantarze i Mikoszewie kandydatów będzie bardzo mało – od roku 2021/22 w żadnej z nich nie można liczyć na więcej niż ośmiu uczniów rozpoczynających naukę.

Wykres 48 przedstawia przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach (do roku 2019/20 dane rzeczywiste). Jak widać tylko w Stegnie można się spodziewać znacznego spadku liczby oddziałów – szkoła ta, która obecnie ma prawie dwa pełne ciągi oddziałów, stopniowo stanie się szkołą niemal jednociągową.

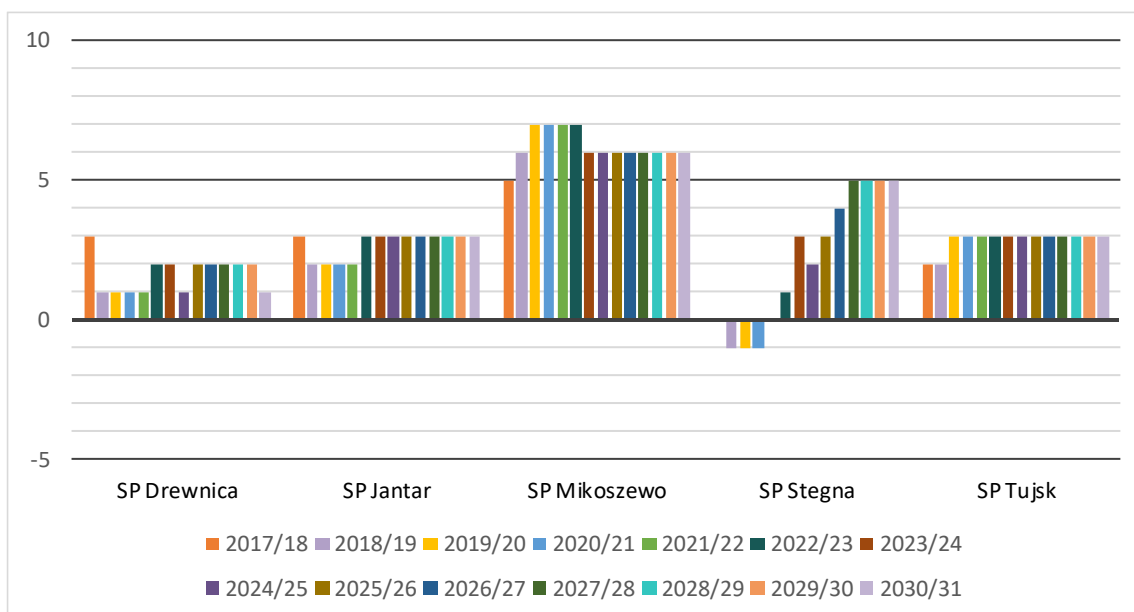
¹³ Prawo jednoznacznie nakazuje, aby oddziały klas 1-3 nie były większe niż 25 osobowe. Nie nakłada żadnych ograniczeń na oddziały klas starszych. Liczbę 29 przyjęliśmy dla oddziałów klas starszych jako dość rozsądną, choć równie dobrze można by przyjąć 28 lub 30.

Wykres 48. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant A (bez zmian w sieci i poziomach zorganizowania szkół)

Następny wykres odzwierciedla przewidywane zmiany bilansu sal i oddziałów w szkołach. Zerowy bilans (występuje w SP Stegna w roku 2021/22) oznacza, że liczba oddziałów jest równa liczbie sal lekcyjnych. W takich warunkach z reguły nie ma potrzeby organizowania żadnych zajęć na drugiej zmianie. Znaczna ujemna wartość bilansu oznacza konieczność nauki na zmiany, jednak w praktyce przy niewielkich wartościach tego wskaźnika (np. takich jak w Stegna) dokuczliwa zmienowość występuje raczej rzadko. Natomiast dodatnia wartość bilansu oznacza nadwyżkę wolnych sal, która z perspektywy ekonomicznej jest niekorzystna.

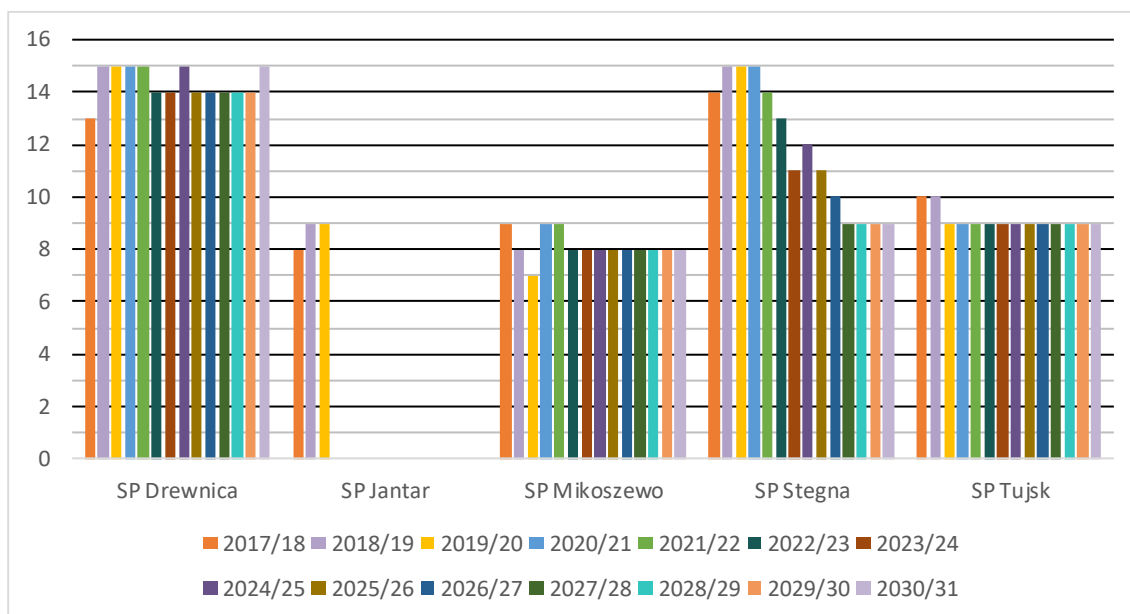
Wykres 49. Przewidywane zmiany bilansu sal i oddziałów w poszczególnych w szkołach – wariant A (bez zmian w sieci i poziomach zorganizowania szkół)

13.1.2. Wariant B – włączenie SP w Jantarze do SP w Mikoszewie

Wariant B zakłada likwidację szkoły w Jantarze, oraz przeniesienie jej obecnych i przyszłych uczniów do Mikoszewa.

Wykres 50. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant B (włączenie szkoły w Jantarze do szkoły w Mikoszewie)

W tym wariantcie możliwe jest zaoszczędzenie 7-8 oddziałów rocznie, ponieważ w dającej się przewidzieć przyszłości łączna liczba kandydatów do klasy pierwszej nigdy nie przekroczy 25. Przy założeniu, że utrzymanie jednego oddziału kosztuje w ciągu roku 100 tys. zł, zmniejszenie liczby oddziałów da oszczędności rzędu 700-800 tys. zł rocznie.

Sądzymy, że możliwe będzie też zaoszczędzenie wszystkich etatów wsparcia, które obecnie są realizowane w tej szkole (zniżka dyrektora, pedagog, psycholog, biblioteka, świetlica). Nie będzie bowiem konieczności zwiększenia obsady połączonej szkoły w Mikoszewie, ponieważ po połączeniu będzie ona miała niespełna 160 uczniów, a już w ciągu dwóch lat liczba ta spadnie do ok. 120. Zmniejszenie liczby etatów wsparcia powinno przynieść dodatkowo ok. 192 tys. zł rocznie (przy założeniu, że jeden nauczycielski etat przeliczeniowy kosztuje 65 tys. zł).

Jeśli w Jantarze nadal będą funkcjonować oddziały przedszkolne¹⁴, to nie da się zrezygnować z wszystkich dotychczasowych etatów obsługi. Przyjmujemy jednak, że możliwe będzie ograniczenie zatrudnienia sprzątaczek itp. pracowników o 1,5 etatu. Zakładamy jednak, że oddziały przedszkolne w Jantarze zostaną włączone do struktury innej jednostki, np. szkoły w Mikoszewie, które formalnie zostanie przekształcona w zespół szkolno-przedszkolny. Dzięki temu możliwe będzie zaoszczędzenie wszystkich 2,5 etatów administracyjno-finansowych. Przy założeniu, że jeden etat obsługi kosztuje rocznie 40 tys. zł, a etat administracyjno-

¹⁴ Analiza sieci przedszkoli wykracza poza zakres niniejszego opracowania.

finansowy – 60 tys. zł, zmniejszenie zatrudnienia w administracji i obsłudze powinno przynieść ok. 210 tys. zł oszczędności.

Zatem w tym wariantcie, przy obecnym poziomie wynagrodzeń, łączne oszczędności na wydatkach osobowych można oszacować na ok. 1,1-1,2 mln zł rocznie (zob. podrozdział *Porównanie skali oszczędności wynikających z różnych wariantów zmian sieci szkół*)

Niewielkie są natomiast szanse na istotne zmniejszenie wydatków rzeczowych, które w Jantarze wyniosły w 2018 r. 182 tys. zł. Jeśli bowiem w dotychczasowym obiekcie szkolnym pozostaną oddziały przedszkolne, koszt jego utrzymania praktycznie się nie zmieni.

13.1.2.1. Włączenie SP w Mikoszewie do SP w Jantarze

Teoretycznie, zamiast zamykania szkoły w Jantarze można rozważyć zamknięcie szkoły w Mikoszewie i przeniesienie jej uczniów do Jantaru. Efekt finansowy takiego rozwiązania byłby podobny, bo tak samo zmniejszyłaby się liczba oddziałów i etatów. Jednak szkoła w Mikoszewie dysponuje bardziej użytecznym budynkiem, zarówno ze względu na salę gimnastyczną, jak i wielkości sal lekcyjnych. Dlatego takie rozwiązanie nie miałoby większego sensu.

13.1.2.2. Połączenie szkół w Jantarze i Mikoszewie w jedną szkołę w dwóch budynkach

Alternatywą dla zamknięcia szkoły w Jantarze mogłoby być połączenie szkół w Jantarze i w Mikoszewie i utworzenie szkoły funkcjonującej w dwóch budynkach. W Jantarze uczyłyby się dzieci klas 1-3, a w Mikoszewie – klas 4-8. Takie rozwiązanie ograniczyłoby liczbę oddziałów w gminie tak samo, jak zamknięcie szkoły w Jantarze, a jednocześnie utrzymałoby szkoły w obu wsiach. Zmiany liczby etatów również byłyby podobne. Oczywiście nie ma mowy o żadnych oszczędnościach związanych z wydatkami rzeczowymi.

Niestety może to być rozwiązanie niemożliwe do przeprowadzenia w praktyce, ze względu na konieczność uzyskania zgody Kuratora Oświaty, co w tym wypadku może być trudne.

13.1.3. Wariant C – włączenie szkół w Jantarze i Mikoszewie do SP w Drewnicy

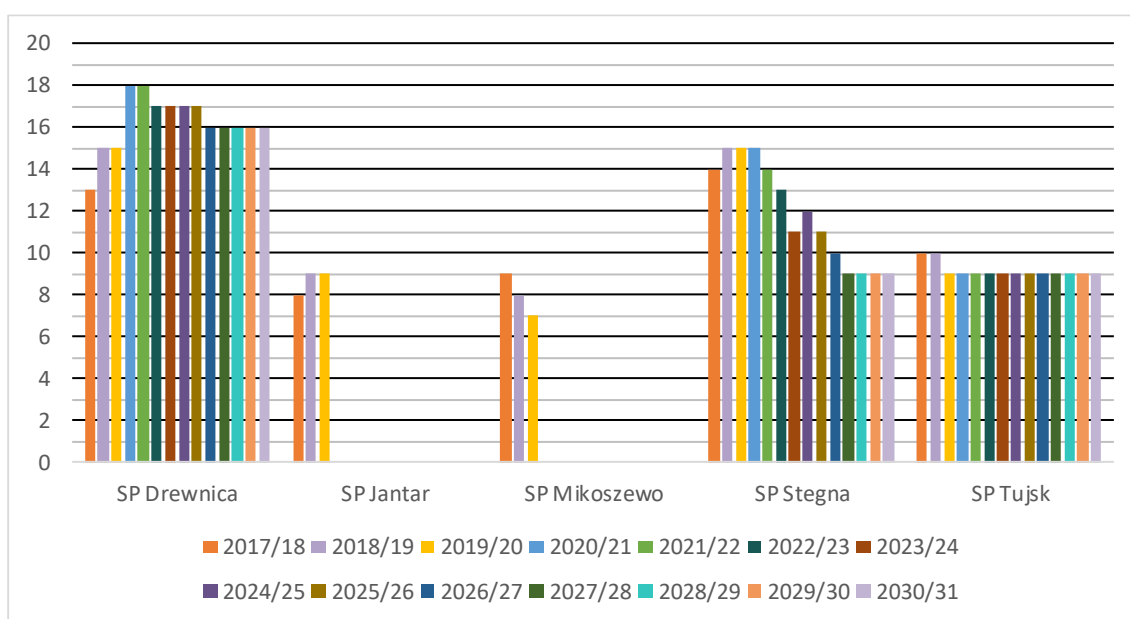
Wariant C jest bardziej radykalny – zakłada likwidację obu najmniejszych szkół i przeniesienie ich uczniów do Drewnicy. W Mikoszewie likwidacji podlegałby także oddział przedszkolny (który obecnie liczy tylko 7 uczniów). Oddziały przedszkolne w Jantarze zostałyby zaś podporządkowane szkole w Stegnie lub w Drewnicy (która zostałaby przekształcona w zespół szkolno-przedszkolny).

W tym wariantcie liczba oddziałów w Drewnicy byłaby nieco wyższa niż w wariantcie A, np. w latach 2020/21-2021/22 szkoła ta miałaby 18 zamiast 15 oddziałów. Trzeba się też liczyć z niewielkim deficytem sal – w latach 2020/21-2021/22 bilans sal byłby ujemny i wyniósłby -2, a przez kolejne cztery lata: -1. Jednak taka zmiana w sieci szkół pozwoliłaby na zaoszczędzenie 13-14 oddziałów, czyli 1,3-1,4 mln zł rocznie (jedynie w roku 2022/23 oszczędność wyniosłaby 12 oddziałów).

Do oszczędności związanych ze zmniejszeniem liczby oddziałów należy także doliczyć efekty zmniejszenia liczby etatów wsparcia o 5,75 etatu przeliczeniowego (374 tys. zł) oraz ograniczeniu zatrudnienia o 4 etaty administracyjno-finansowe i 5,63 etatu obsługi, co powinno przynieść oszczędności rzędu 465 tys. zł rocznie. Łącznie przy tym wariacie zmian można zaoszczędzić ponad 2,1 mln zł rocznie wydatków osobowych.

Przy tym rozwiązaniu, które zakłada całkowitą rezygnację z jakichkolwiek funkcji oświatowych SP w Mikoszewie, istnieje też szansa na zaoszczędzenia środków przeznaczanych na wydatki rzeczowe związane z utrzymaniem jej budynku. W 2018 r. wydatki rzeczowe tej szkoły wyniosły 209 tys. zł.

Wykres 51. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant C (włączenie szkół w Jantarze i Mikoszewie do SP w Drewnicy)

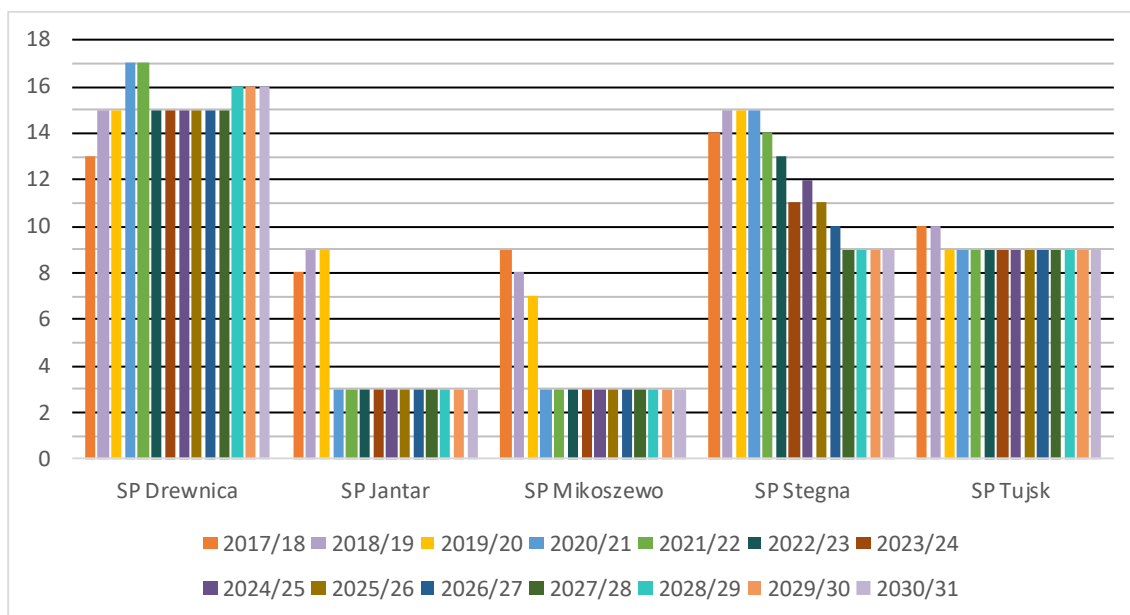
13.1.4. Wariant C2 – przekształcenie szkół w Jantarze i Mikoszewie w trzyklasowe filie SP w Drewnicy

W tym wariacie zarówno w Jantarze, jak i w Mikoszewie pozostałyby klasy 1-3, natomiast od czwartej klasy mieszkańcy dotychczasowych obwodów tych szkół uczyliby się w SP Drewnicy. W obu małych szkołach mogłyby też pozostać oddziały przedszkolne.

Zastosowanie takiego rozwiązania także spowodowałoby niewielkie zwiększenie liczby oddziałów w Drewnicy, ale bilans sal tej szkoły spadłby poniżej zera tylko na dwa lata (2020/21-2021/22) i to zaledwie do poziomu -1. Poziom oszczędności byłby jednak znacznie mniejszy niż przy wariacie C (z całkowitą likwidacją małych szkół).

Można przypuszczać, że łączna liczba oddziałów w gminie zmniejszyłaby się o 8-9, co dałoby 800-900 tys. zł oszczędności rocznie. Zmniejszenie liczby etatów wsparcia o 2,89 przyniosłoby dodatkowo 188 tys. zł oszczędności, a ograniczenie zatrudnienia administracji (o 4 etaty) i obsługi (o 2,63 etatu) dałoby 345 tys. Łączne oszczędności sięgnęłyby więc 1,3-1,4 mln zł rocznie.

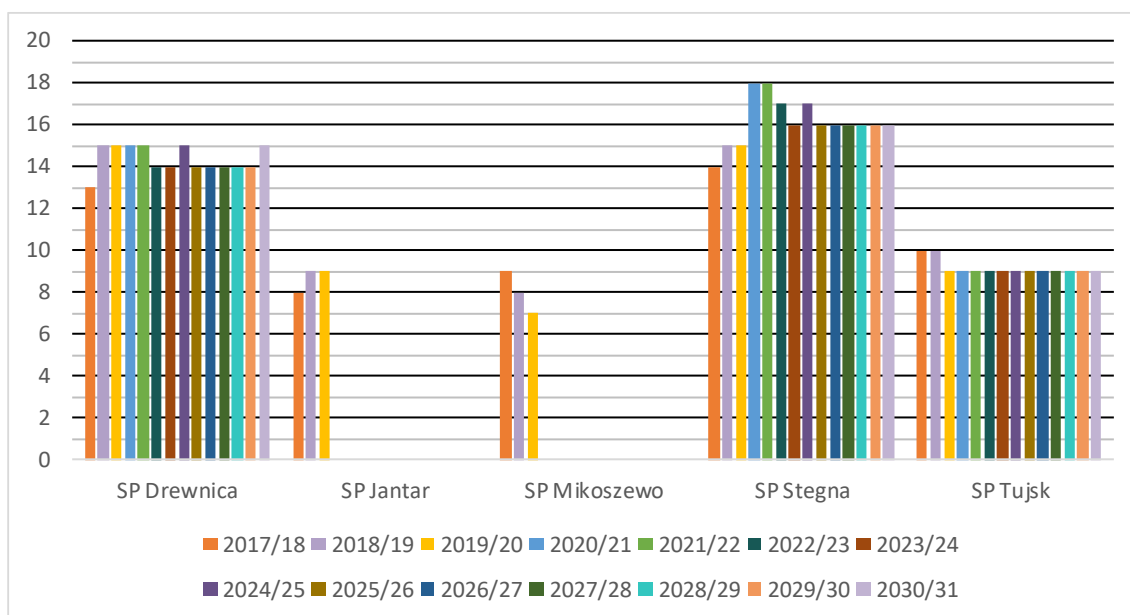
Wykres 52. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant C2 (przekształcenie szkół w Jantarze i Mikoszewie w trzyklasowe filie SP w Drewnicy)

13.1.5. Wariant D – włączenie szkół w Jantarze i Mikoszewie do SP w Stegnie

Wariant D, analogicznie jak wariant C, zakłada całkowitą likwidację dwóch małych szkół, ale ich uczniowie zostaliby przeniesieni do SP w Stegnie.

Wykres 53. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant D (włączenie szkół w Jantarze i Mikoszewie do SP w Stegnie)

W takim wariantcie zmian nastąpiłby spory wzrost liczby oddziałów w Stegnie, Na przykład w roku 2023/24 miałyby ona o 5 oddziałów więcej niż w wariantcie A. Trzeba się też liczyć

ze zwiększonym deficytem sal – w latach 2020/21-2021/22 bilans sal i oddziałów miałby poziom -4, a później wzrósł do -2.

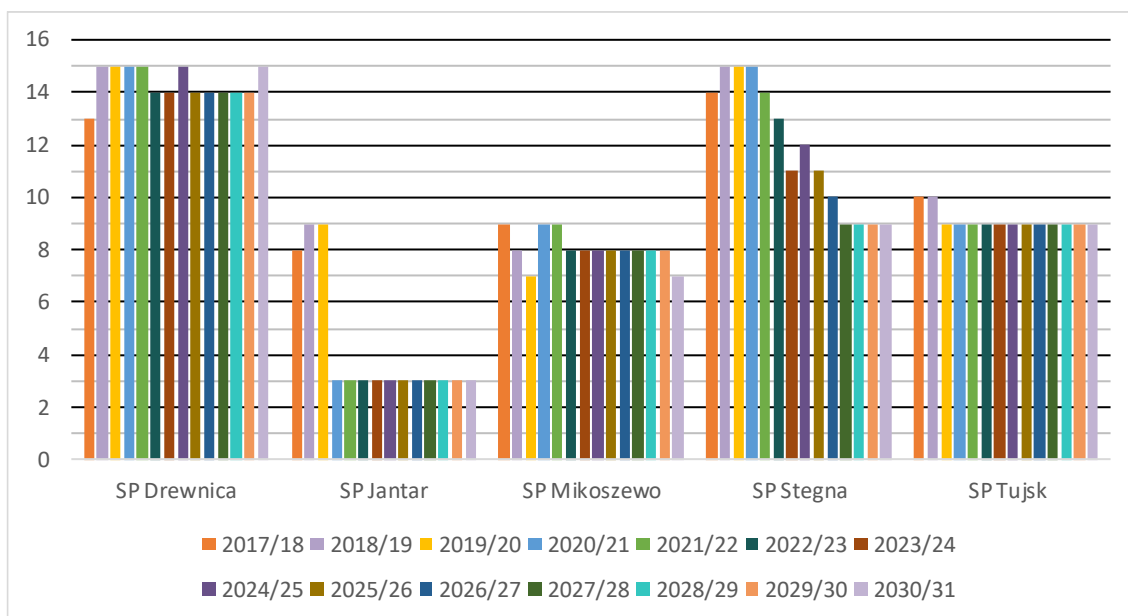
Oszczędności organizacyjne, początkowo bardzo duże, bo wynoszące 12 oddziałów w skali gminy, zmniejszałyby się w kolejnych latach, by w roku 2027/28 osiągnąć poziom 8 oddziałów. Zmniejszenie wydatków z powodu ograniczenia liczb etatów byłoby takie samo jak w wariantcie C. Taka zmiana pozwoliłaby więc w najbliższych latach oszczędzać ok. 2 mln zł rocznie, później jednak efekt oszczędnościowy uległby znacznemu zmniejszeniu.

13.1.6. Wariant B2 – przekształcenie SP w Jantarze w trzyklasową filię SP w Mikoszewie

Wariant B2 jest odmianą wariantu B. Również zakłada włączenie szkoły w Jantarze do szkoły w Mikoszewie, ale przy pozostawieniu w Jantarze klas 1-3.

W tym wariantcie możliwe jest zaoszczędzenie 4-5 oddziałów, czyli 400-500 tys. zł rocznie. Do tego dojdzie 99 tys. zł oszczędności na 1,5 etatu przeliczeniowego wsparcia (zakładamy, że w Jantarze zostanie 0,1 etatu bibliotekarza, 0,33 etatu zniżki kierownika oraz jeden etat w świetlicy) oraz 190 tys. dzięki całkowitej rezygnacji z pracowników administracyjno-finance-sowych oraz zmniejszeniu zatrudnienia w obsłudze o jeden etat. Łączne oszczędności na wydatkach osobowych powinny więc wynieść ok. 690-790 tys. zł rocznie.

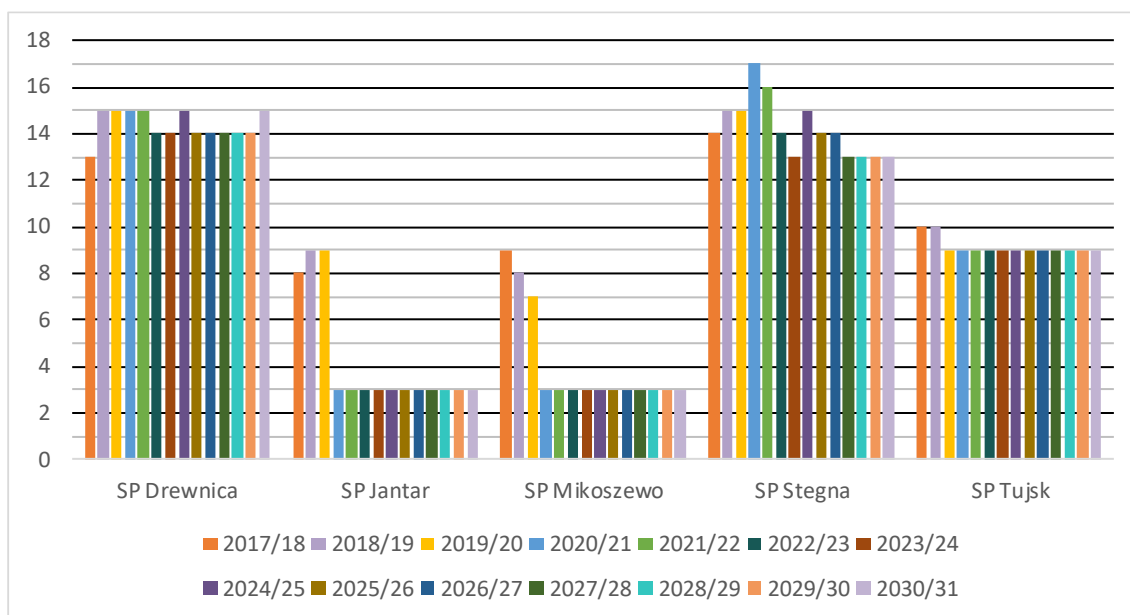
Wykres 54. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant B2 (przekształcenie szkoły w Jantarze w trzyklasową filię SP w Mikoszewie)

13.1.7. Wariant D2 – przekształcenie szkół w Jantarze i Mikoszewie w trzyklasowe filie SP w Stegnie

W alternatywnej odmianie wariantu D w szkołach w Jantarze i Mikoszewie pozostałyby klasy 1-3, a starsi uczniowie uczęszczaliby do SP w Stegnie.

Wykres 55. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant D2 (przekształcenie szkół w Jantarze i Mikoszewie w trzyklasowe filie SP w Stegnie)

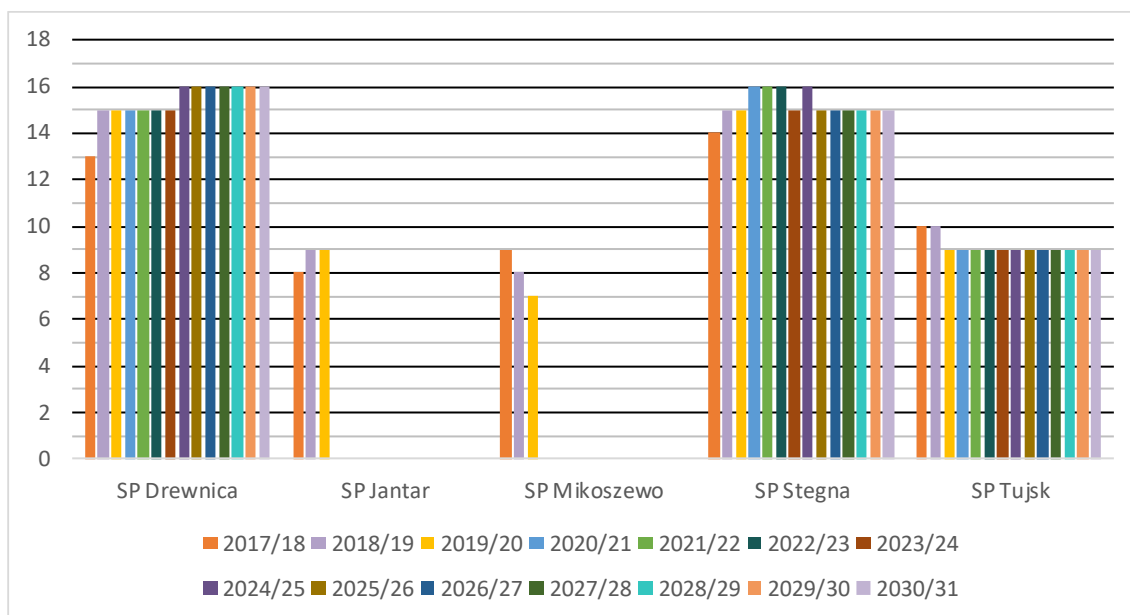
Taka zmiana sieci szkół spowoduje mniejszy przyrost liczby oddziałów w Stegnie, a tym samym zmniejszy czas występowania i głębokość deficytu sal w tej szkole (najgorszy bilans sal i oddziałów osiągnie poziom -3 i to tylko w jednym roku). Jednak mniejszy będzie również zysk z wprowadzenia tej zmiany. Do roku 2023/24 ten wariant zmian pozwoli zaoszczędzić 8 oddziałów rocznie, przez kolejne dwa lata oszczędność wyniesie 7 oddziałów, a w końcowym okresie prognozy – 6 oddziałów. Oszczędności na etatach wsparcia oraz administracji i obsługi będą takie same jak w wariantcie C2.

Łącznie w pierwszych latach funkcjonowania ten wariant sieci szkół pozwoli oszczędzać ok. 1,3 mln zł rocznie.

13.1.8. Wariant E – włączenie SP w Jantarze do SP w Stegnie i SP w Mikoszewie do SP w Drewnicy

Jest to kolejna (obok wariantów C i D) zmiana sieci szkół wiążąca się z likwidacją obu najmniejszych jednostek, jednak tym razem rozważane jest przeniesienie uczniów SP w Jantarze do SP w Stegnie i jednoczesne przeniesienie uczniów z SP w Mikoszewie do SP w Drewnicy.

Wykres 56. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant E (włącznie SP w Jantarze do SP w Steganie i SP w Mikoszewie do SP w Drewnicy)

W tym wariantcie żadna ze szkół przejmujących uczniów w żadnym okresie prognozy nie będzie miała więcej niż 16 oddziałów. W SP w Steganie taka liczba oddziałów oznacza ujemny bilans sal i oddziałów na poziomie -2.

Początkowo rozwiązanie to dawałoby największe zmniejszenie liczby oddziałów – aż o 15 w pierwszym roku po wdrożeniu i o 14 w następnym roku. Jednak w późniejszych latach zysk zmniejszy się do 11, a pod koniec prognozy – nawet do 9 oddziałów.

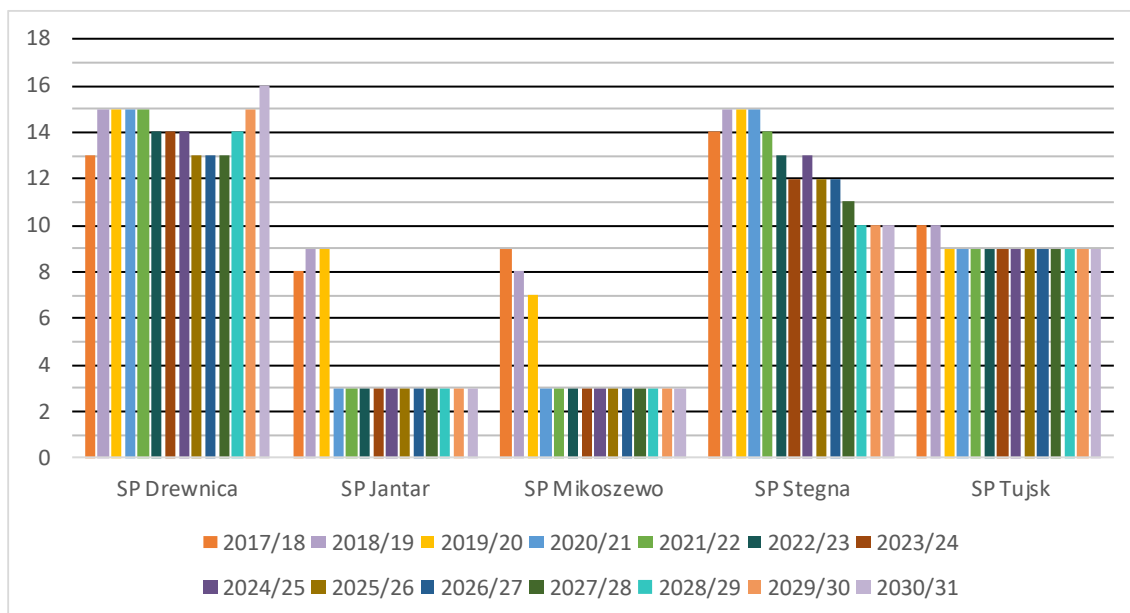
Pozostałe oszczędności będą takie same jak wariantach C i D.

13.1.9. Wariant E2 – przekształcenie SP w Jantarze w trzyklasową filię SP w Steganie oraz przekształcenie SP w Mikoszewie w trzyklasową filię szkoły w SP w Drewnicy

Odmiana wariantu E, w której SP w Jantarze zostaje trzyklasową filią SP w Steganie, a SP w Mikoszewie trzyklasową filią SP w Drewnicy.

Przez prawie cały okres prognozy rozwiązanie to pozwala zaoszczędzić w skali całej gminy 9-10 oddziałów. Przy czym żadnej szkole nie grozi ujemny bilans sal i oddziałów. Pozostałe oszczędności będą takie same, jak w wariantcie C2.

Wykres 57. Przewidywane liczby oddziałów w poszczególnych szkołach – wariant E2 (przekształcenie szkoły w Jantarze w trzyklasową filię szkoły w Stegnie i szkoły w Mikoszewie w trzyklasową filię szkoły w Drewnicy)

13.1.10. Wariant E3J – włączenie szkoły w Jantarze do szkoły w Stegnie

Wariant E3J jest częścią wariantu E, która odnosi się tylko do szkół w Jantarze i Stegnie.

W pierwszych latach po zastosowanie tego wariantu zmian można się spodziewać dużych oszczędności – 8 oddziałów w roku 2020/21 i 7 w następnym, jednak już w roku 2023/24 poziom oszczędności spadnie do 4 oddziałów, a w końcowych latach prognozy – do 2.

Pozostałe oszczędności będą takie same jak w wariancie B.

13.1.11. Wariant E3J2 – przekształcenie szkoły w Jantarze w trzyklasową filię szkoły w Stegnie

Część wariantu E2, która odnosi się tylko do szkół w Jantarze i w Stegnie. W pierwszych dwóch latach funkcjonowania pozwoli zaoszczędzić 6 oddziałów. Później poziom oszczędności spadnie do 3-4. Zatem w niektórych latach będzie wyższy niż w wariancie E3J, który zakłada całkowitą likwidację szkoły w Jantarze. Jednak stanie się tak pod warunkiem reorganizowania oddziałów na poziomie czwartej klasy szkoły w Stegnie, by liczyły one do 29 uczniów (wariant E3J zakłada, że nie więcej niż 25-osobowe oddziały tworzone na poziomie klasy pierwszej nie będą przekształcane aż do końca szkoły).

Pozostałe oszczędności będą takie same jak w wariancie B2.

13.1.12. Wariant E3M – włączenie SP w Mikoszewie do SP w Drewnicy

Część wariantu E, która odnosi się tylko do szkół w Mikoszewie i w Drewnicy umożliwi zaoszczędzenie 6-7 oddziałów. Ponadto możliwe będzie zlikwidowanie 2,8 nauczycielskiego

etatu przeliczeniowego związanego ze wsparciem (oszczędność rzędu 182 tys. zł) oraz 5,63 etatu administracji i obsługi (ok. 255 tys. zł).

Przy założeniu, podobnie jak w wariantcie C, całkowitą rezygnację z jakichkolwiek funkcji oświatowych szkoły w Mikoszewie, można się też spodziewać oszczędności na wydatkach rzeczowych związanych z utrzymaniem jej budynku. W 2018 r. wydatki rzeczowe tej szkoły wyniosły 209 tys. zł.

13.1.13. Wariant E3M2 – przekształcenie szkoły w Mikoszewie w trzyklasową filię szkoły w Drewnicy

Część wariantu E2 odnosząca się tylko do szkół w Mikoszewie i Drewnicy. Pozwoli zaoszczędzić 4-6 oddziałów rocznie. Do tego umożliwi ograniczenie zatrudnienia nauczycieli wsparcia o 1,4 etatu (89 tys. zł) oraz administracji i obsługi o 3,1 etatu (155 tys. zł).

13.2. Porównanie skali oszczędności wynikających z różnych wariantów zmian sieci szkół

13.2.1. Oszczędności na wydatkach osobowych

Tabele 35–37 zawierają porównania liczb oddziałów w różnych wariantach zmian w sieci szkół gminy Stegna. Przy czym tabele 36 i 37. umożliwiają ocenę opłacalności odrębnych części wariantu E. W górnej części każdej z tych tabel znajdują się informacje o łącznych liczbach oddziałów wynikających z poszczególnych wariantów, natomiast w dolnej części umieszczone są różnice między liczbami oddziałów w wariantcie A, który zakłada stałość sieci szkół a poszczególnymi wariantami zmian.

Tabela 35. Porównanie łącznych liczb oddziałów wszystkich szkół w gminie w różnych wariantach zmian sieci szkół

Wariant prognozy	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
A (bez zmian)	55	55	54	51	50	52	50	49	48	48	48	49
B (Jantar do Mikoszewa)	55	48	47	44	42	44	42	41	40	40	40	41
B2 (Jantar do Mikoszewa od 4 kl.)	55	51	50	47	45	47	45	44	43	43	43	43
C (Jantar i Mikoszewo do Drewnicy)	55	42	41	39	37	38	37	35	34	34	34	34
C2 (Jantar i Mikoszewo do Drewnicy od 4 kl.)	55	47	46	43	41	42	41	40	39	40	40	40
D (Jantar i Mikoszewo do Stegny)	55	42	42	40	39	41	39	39	39	39	39	40
D2 (Jantar i Mikoszewo do Stegny od 4 kl.)	55	47	46	43	42	45	43	43	42	42	42	43
E (Jantar do Stegny; Mikoszewo do Drewnicy)	55	40	40	40	39	41	40	40	40	40	40	40
E2 (Jant. do Stegny; Mik. do Drewn. - od 4 kl.)	55	45	44	42	41	42	40	40	39	39	40	41
Różnica A-B	0	7	7	7	8	8	8	8	8	8	8	8
Różnica A-B2	0	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	6
Różnica A-C	0	13	13	12	13	14	13	14	14	14	14	15
Różnica A-C2	0	8	8	8	9	10	9	9	9	8	8	9
Różnica A-D	0	13	12	11	11	11	11	10	9	9	9	9
Różnica A-D2	0	8	8	8	8	7	7	6	6	6	6	6
Różnica A-E	0	15	14	11	11	11	10	9	8	8	8	9
Różnica A-E2	0	10	10	9	9	10	10	9	9	9	8	8

Tabela 36. Porównanie łącznych liczb oddziałów SP Jantar i SP Stegna w wybranych wariantach zmian sieci szkół

Wariant prognozy	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
A (bez zmian)	24	24	23	21	19	20	19	18	17	17	17	17
E3J (Jantar do Stegny)	24	16	16	16	15	16	15	15	15	15	15	15
E3J2 (Jantar do Stegny od 4 kl.)	24	18	17	16	15	16	15	15	14	13	13	13
Różnica A-E3J	0	8	7	5	4	4	4	3	2	2	2	2
Różnica A-E3J2	0	6	6	5	4	4	4	3	3	4	4	4

Tabela 37. Porównanie łącznych liczb oddziałów SP Mikoszewo i SP Drewnica w wybranych wariantach zmian sieci szkół

Wariant prognozy	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
A (bez zmian)	22	22	22	21	22	23	22	22	22	22	22	23
E3M (Mikoszewo do Drewnicy)	22	15	15	15	15	16	16	16	16	16	16	16
E3M2 (Mikoszewo do Drewnicy od kl. 4)	22	18	18	17	17	17	16	16	16	17	18	19
Różnica A-E3M	0	7	7	6	7	7	6	6	6	6	6	7
Różnica A-E3M2	0	4	4	4	5	6	6	6	6	5	4	4

Tabela 38 zawiera oszacowanie łącznych oszczędności na wydatkach osobowych w trzech wybranych latach szkolnych. Wyliczając te oszczędności założyliśmy, że jeden oddział kosztuje 100 tys. zł rocznie, na jeden nauczycielski etat wsparcia (zniżka kierownicza, pedagog, bibliotekarz, świetlica itp.) trzeba przeznaczyć 65 tys. zł rocznie, na jeden etat administracyjno-finansowy trzeba wydać 60 tys. zł, a na etat obsługi 40 tys. Porównanie nie uwzględnia utraty subwencji dla małych szkół (zob. rozdział 13.2.3).

Tabela 38. Porównanie skali rocznych oszczędności na wydatkach osobowych wynikających z różnych wariantów zmian sieci szkół (porównanie nie uwzględnia utraty subwencji dla małych szkół – zob. rozdział 13.2.3)

Wariant zmian	Liczba oddziałów			Nauczycielskie etaty wsparcia	Administracja i obsługa	Oszczędności razem		
	2021/22	2023/24	2025/26			2021/22	2023/24	2025/26
B (Jantar do Mikoszewa)	7	8	8	192 000	210 000	1 102 000	1 202 000	1 202 000
B2 (Jantar do Mikoszewa od 4 kl.)	4	5	5	99 000	190 000	689 000	789 000	789 000
C (Jantar i Mikoszewo do Drewnicy)	13	13	13	374 000	465 000	2 139 000	2 139 000	2 139 000
C2 (Jantar i Mikoszewo do Drewnicy od 4 kl.)	8	9	9	188 000	345 000	1 333 000	1 433 000	1 433 000
D (Jantar i Mikoszewo do Stegny)	12	11	11	374 000	465 000	2 039 000	1 939 000	1 939 000
D2 (Jantar i Mikoszewo do Stegny od 4 kl.)	8	8	7	188 000	345 000	1 333 000	1 333 000	1 233 000
E (Jantar do Stegny; Mikoszewo do Drewnicy)	14	11	10	374 000	465 000	2 239 000	1 939 000	1 839 000
E2 (Jant. do Stegny; Mik. do Drewn. - od 4 kl.)	10	9	10	188 000	345 000	1 533 000	1 433 000	1 533 000
E3J (Jantar do Stegny)	9	8	8	192 000	210 000	1 302 000	1 202 000	1 202 000
E3J2 (Jantar do Stegny od 4 kl.)	6	5	5	99 000	190 000	889 000	789 000	789 000
E3M (Mikoszewo do Drewnicy)	7	7	6	182 000	255 000	1 137 000	1 137 000	1 037 000
E3M2 (Mikoszewo do Drewnicy od kl. 4)	4	5	6	89 000	155 000	644 000	744 000	844 000

13.2.2. Oszczędności na wydatkach rzeczowych

W 2018 r. na bieżące utrzymanie budynku szkoły w Jantarze gmina Stegna wydała 182 tys. zł, a utrzymanie obiektu szkoły w Mikoszewie kosztowało 209 tys. zł. Jednak uzyskanie takich oszczędności możliwe byłoby tylko przy całkowitej rezygnacji z wykorzystywania tych budynków. W odniesieniu do szkoły w Jantarze taki scenariusz wydaje się mało prawdopodobny, ponieważ z jej obiektu należałoby również zabrać trzy oddziały przedszkolne. Pod tym względem łatwiejsze byłoby zamknięcie szkoły w Mikoszewie, w której funkcjonuje tylko jeden i to bardzo mały oddział przedszkolny, choć trzeba pamiętać, że

wyłączenie tego budynku z zasobów lokalowych oświaty w gminie oznaczałoby wyłączenie z nich również sali gimnastycznej, co byłoby dużą stratą.

Zmniejszenie intensywności wykorzystania obiektów, np. po przeniesieniu do innych szkół części lub nawet wszystkich oddziałów szkolnych, raczej nie przyniesie liczących się oszczędności na wydatkach rzeczowych.

13.2.3. Zmniejszenie oszczędności wskutek zmniejszenia subwencji oświatowej

Obowiązujący obecnie algorytm podziału subwencji oświatowej przewiduje wypłacanie dodatkowych środków na uczniów tzw. małych szkół, w których na poziomie jednej klasy uczy się średnio nie więcej niż 12 uczniów. Zatem w szkole 8-klasowej granicą jest 96 uczniów, w szkole 7-klasowej – 84, a w szkole 3-klasowej 36 uczniów. Jeśli liczba uczniów danej szkoły (także filialnej) nie przekracza wartości granicznej, to na jej jednego ucznia samorząd otrzymuje w bieżącym roku budżetowym dodatkowo ok. 1,1 tys. zł.

Przewidujemy, że, o ile nie nastąpią zmiany w sieci szkół, jednostka w Mikoszewie pozostanie małą szkołą w przedstawionym wyżej rozumieniu do końca okresu prognozy, a liczba uczniów szkoły w Jantarze będzie mniejsza od wartości progowej od roku 2022/23 do końca prognozy.

Rozważane zmiany, których istotą jest przecież dążenie do powiększenia szkół, mogą więc spowodować utratę części subwencji oświatowej przeznaczonej dla małych szkół. Tabela 39 zawiera oszacowanie wielkości takich strat.

Tabela 39. Zmniejszenie subwencji oświatowej w związku z utratą statusu małej szkoły

Wariant zmian	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
B (Jantar do Mikoszewa)	52 000	47 000	138 000	134 000	0	123 000	118 000	0	0	0	0
B2 (Jantar do Mikoszewa od 4 kl.)	14 000	12 000	114 000	117 000	0	0	0	0	0	0	0
C (Jantar i Mikoszewo do Drewnicy)	52 000	47 000	138 000	134 000	100 000	123 000	118 000	105 000	99 000	104 000	104 000
C2 (Jantar i Mikoszewo do Drewnicy od 4 kl.)	29 000	28 000	99 000	99 000	60 000	81 000	79 000	66 000	61 000	67 000	67 000
D (Jantar i Mikoszewo do Stegny)	52 000	47 000	138 000	134 000	100 000	123 000	118 000	105 000	99 000	104 000	104 000
D2 (Jantar i Mikoszewo do Stegny od 4 kl.)	29 000	28 000	99 000	99 000	60 000	81 000	79 000	66 000	61 000	67 000	67 000
E (Jantar do Stegny; Mikoszewo do Drewnicy)	52 000	47 000	138 000	134 000	100 000	123 000	118 000	105 000	99 000	104 000	104 000
E2 (Jant. do Stegny; Mik. do Drewn. - od 4 kl.)	29 000	28 000	99 000	99 000	60 000	81 000	79 000	66 000	61 000	67 000	67 000
E3J (Jantar do Stegny)	0	0	91 000	79 000	47 000	71 000	69 000	61 000	55 000	57 000	58 000
E3J2 (Jantar do Stegny od 4 kl.)	0	0	67 000	62 000	27 000	49 000	46 000	39 000	33 000	36 000	37 000
E3M (Mikoszewo do Drewnicy)	52 000	47 000	47 000	55 000	53 000	51 000	49 000	43 000	45 000	47 000	46 000
E3M2 (Mikoszewo do Drewnicy od kl. 4)	29 000	28 000	32 000	37 000	33 000	32 000	33 000	27 000	28 000	31 000	30 000

Z zestawienia wynika, że straty związane ze zmniejszeniem subwencji oświatowej w każdym wariantcie zmian będą wielokrotnie mniejsze od spodziewanych korzyści.

14. Wyniki badania ankietowego

Badając poziom zadowolenia mieszkańców gminy Stegna z usług edukacyjnych, przeprowadziliśmy ankietę, w której te same pytania (czasami nieco inaczej sformułowane – w zależności od odbiorcy) zadawaliśmy uczniom klas siódmych i ósmych szkół podstawowych oraz ich rodzicom, a także wszystkim nauczycielom i dyrektorom szkół. Ankietę wypełniło 277 osób. W tabeli 40 przedstawiono liczby osób z poszczególnych grup badawczych, które wzięły udział w badaniu.

Tabela 40. Respondenci badania ankietowego

Szkoła	Uczniowie	Nauczyciele	Rodzice	Razem
SP Drewnica	28	21	18	67
SP Jantar	11	13	8	32
SP Mikoszewo	16	9	15	40
SP Stegna	29	18	30	77
SP Tujsk	32	14	15	61
Razem	116	75	86	277

14.1. Pytania zamknięte

Respondenci odpowiadali na następujące pytania zamknięte:

- Czy uczniowie lubią chodzić do szkoły?
- Czy uczniowie czują się dobrze traktowani przez nauczycieli?
- Czy szkoła odpowiednio wspiera rozwój uczniów w zakresie kształtowania wiedzy niezbędnej do rozumienia otaczającego świata?
- Czy szkoła odpowiednio rozwija sprawność fizyczną uczniów?
- Czy szkoła wspiera umiejętności właściwego dokonywania wyborów?
- Czy szkoła wystarczająco kształtuje umiejętności samodzielnego uczenia się przez całe życie?
- Czy szkoła odpowiednio przygotowuje do działania i pracy w zespole?
- Czy szkoła odpowiednio kształtuje wyobraźnię, kreatywność i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów?
- Czy szkoła odpowiednio kształtuje wiarę we własne możliwości i umiejętności osiągnięcia celów?
- Czy szkoła odpowiednio kształtuje umiejętność dostrzegania własnych słabych i mocnych stron oraz pracy nad sobą?
- Czy zajęcia pozalekcyjne są dopasowane do potrzeb i zainteresowań uczniów?

- Czy szkoła chroni przed niepotrzebnym stresem?
- Czy szkoły działają tak, że niepotrzebne są uczniom korepetycje?
- Czy uczniowie są sprawiedliwie oceniani?
- Czy uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi?
- Czy budynki szkolne są dopasowane do oczekiwań uczniów?
- Czy baza sportowa szkoły jest dopasowana do oczekiwań?
- Czy wyposażenie szkoły jest odpowiednie?
- Czy uczniowie są bezpieczni w szkole i w drodze do niej?
- Czy szkoła odpowiednio współpracuje z rodzicami w zakresie wychowania?
- Czy szkoła odpowiednio informuje rodziców o postępach i zachowaniu uczniów?
- Czy szkoła wystarczająco kształtuje nawyki zdrowego stylu życia uczniów?
- Czy organizacja świetlicy szkolnej jest właściwa?
- Czy organizacja dowozu uczniów do szkoły jest właściwa?
- Czy organizacja żywienia uczniów w szkole jest właściwa?

Na niektóre pytania odpowiadała tylko część respondentów. Na przykład tylko uczniów pytaliśmy o to, czy lubią chodzić do szkoły, nie pytaliśmy ich natomiast o to, czy organizacja pracy świetlicy szkolnej jest właściwa, gdyż w tym obszarze działania szkoły najważniejsza była dla nas odpowiedź rodziców. Na każde z pytań respondenci mogli odpowiedzieć wybierając jedną pozycję z poniższej listy:

- zdecydowanie nie: dla potrzeb analizy liczbowej takiej odpowiedzi przypisywaliśmy: –2 punkty;
- raczej nie: –1 punkt;
- raczej tak: 1 punkt;
- zdecydowanie tak: 2 punkty.

Wyjątkiem są odpowiedzi na pytanie *Czy uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi?*. W wypadku tego pytania znaki liczbowych odpowiedników odpowiedzi zostały odwrócone. W efekcie odpowiedź *zdecydowanie nie*, którą należy uznać za pozytywną, przypisane zostały 2 punkty (dodatnie), a odpowiedzi *zdecydowanie tak* –2 punkty.

Przypisanie wartości liczbowych udzielonym odpowiedziom umożliwiło wyznaczenie wartości średnich, które ułatwiają porównywanie opinii różnych grup respondentów, a także opinii w różnych sprawach oraz odpowiedzi respondentów związanych z poszczególnymi szkołami.

W tabeli 41 przedstawiono średnie odpowiedzi na wszystkie pytania w podziale na poszczególne grupy respondentów, bez podziału na rodzaj szkoły, z którą są oni związani. Komórki

tej tabeli pokolorowane są tak, że intensywna zieleń została przypisana odpowiedziom pozytywnym (średnia zbliżona jest wówczas do 2 punktów), odcienie żółci oznaczają odpowiedzi pośrednie, a czerwień to te, które w kontekście całej ankiety można uznać za negatywne.

Tabela 41. Średnie odpowiedzi na wszystkie pytania – wszystkie szkoły razem

Obszar	Zagadnienie	Uczniowie	Rodzice	Nauczyciele	Średnio
Rozwój uczniów	Uczniowie lubią szkołę	0,50			0,50
	Uczniowie czują się dobrze traktowani w szkole	1,35			1,35
	Szkoła odpowiednio wspiera rozumienia świata	1,11	1,37	1,50	1,30
	Szkoła odpowiednio dba o rozwój sprawności fizycznej	1,41	1,40	1,50	1,43
	Szkoła wspiera umiejętności dokonywania wyborów	0,95	1,12	1,44	1,13
	Szkoła wystarczająco kształtuje umiejętności uczenia się przez całe życie	0,92	1,03	1,22	1,04
	Szkoła odpowiednio przygotowuje do pracy w zespole	1,22	1,33	1,51	1,33
	Szkoła odpowiednio kształtuje wyobraźnię, kreatywność i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów	0,63	1,10	1,27	0,95
	Szkoła odpowiednio kształtuje wiarę we własne możliwości i umiejętności osiągnięcia celów	0,66	1,02	1,46	0,99
	Szkoła odpowiednio kształtuje umiejętność rozpoznawania własnych słabych i mocnych stron oraz pracy nad sobą	0,95	1,02	1,45	1,11
	Zajęcia pozalekcyjne są dopasowane do potrzeb uczniów	0,41	0,59	0,90	0,60
	Szkoła chroni przed niepotrzebnym stresem	0,01	0,71	1,28	0,57
	Szkoły działają tak, że niepotrzebne są uczniom korepetycje	0,63	0,52	1,00	0,69
	Uczniowie są sprawiedliwie oceniani	1,12	1,09	1,70	1,27
	Uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi	0,10	0,44	1,11	0,48
	Baza materialna	Budynki szkolne są dopasowane do potrzeb	0,89	1,26	0,97
Baza sportowa szkół jest dopasowana do potrzeb		0,31	0,43	-0,01	0,26
Wyposażenie szkół jest odpowiednie		0,75	0,82	0,52	0,71
Wychowanie i współpraca szkoły z rodzicami	Szkoła odpowiednio współpracuje z rodzicami w zakresie wychowania		1,38	1,73	1,54
	Szkoła odpowiednio informuje rodziców o postępach i zachowaniu uczniów		1,51	1,84	1,66
	Szkoła wystarczająco kształtuje nawyki zdrowego stylu życia		1,24	1,66	1,44
Bezpieczeństwo i opieka	Uczniowie są bezpieczni w szkole i w drodze do niej	1,41	1,44	1,68	1,49
	Świetlice szkolne pracują właściwie		1,40	1,51	1,46
	Organizacja dowozu uczniów do szkoły jest właściwa		1,44	1,68	1,59
	Organizacja żywienia uczniów w szkole jest właściwa		1,20	1,41	1,33
Średnio		0,81	1,06	1,32	1,04

Pierwszym wnioskiem, jaki wyłania się z ogólnego spojrzenia na tę tabelę jest to, że grupą respondentów najlepiej oceniającą oświatę gminy Stegna, są nauczyciele. Odpowiadająca im kolumna jest najbardziej zielona, a średnia dla wszystkich odpowiedzi wynosi 1,32, co

oznacza, że odpowiedzi kadry pedagogicznej najczęściej brzmiały *raczej tak* lub *zdecydowanie tak*.

Rodzice i uczniowie są bardziej krytyczni – średnia z odpowiedzi rodziców wynosi 1,06, a uczniów 0,81. Porównując średnie z odpowiedzi na wszystkie pytania trzeba jednak pamiętać, że uczniowie nie odpowiadali na pytania z obszarów „Wychowanie i współpraca szkoły z rodzicami” oraz „Bezpieczeństwo i opieka”, które zarówno nauczyciele, jak i rodzice z reguły oceniali pozytywnie. W związku z tym lepiej jest porównywać średnie wyniki punktowe odpowiedzi na poszczególne pytania. W takim ujęciu warto zwrócić uwagę na fakt, że nauczyciele zdecydowanie lepiej oceniali rozwój uczniów niż rodzice i uczniowie.

Z naszych doświadczeń wynika, że lepsza opinia pedagogów o lokalnej oświacie jest zjawiskiem typowym, występującym również w innych jednostkach samorządu terytorialnego. Jakość oświaty zależy przecież przede wszystkim od pracy nauczycieli, więc naturalne jest, że łatwiej zauważają oni pozytywne rezultaty swojej pracy. Tak samo naturalne jest krytyczne spojrzenie uczniów na szkołę, a zwłaszcza na te kwestie, które uważają oni za najważniejsze dla siebie, np. ochronę przed niepotrzebnym stresem i nadmiernym obciążeniem zadaniami domowymi. Rodzice zaś, jako dorośli patrzą na sprawy trochę inaczej niż ich dzieci, jednak przeważa wśród nich nastawienie klientów, odbiorców „usług oświatowych”. W gminie Stegna różnice między postrzeganiem tych zjawisk przez uczniów i nauczycieli są w stopniu umiarkowanym. Kolejne zestawienia pokazują przyczyny takiego stanu rzeczy.

Tabela 42. Rozkłady udzielonych odpowiedzi

Obszar	Zagadnienie	Uczniowie				Rodzice				Nauczyciele			
		-2	-1	1	2	-2	-1	1	2	-2	-1	1	2
Rozwój uczniów	Uczniowie lubią szkołę	9,6%	23,5%	40,9%	26,1%								
	Uczniowie czują się dobrze traktowani w szkole	0,9%	4,3%	48,7%	46,1%								
	Szkoła odpowiednio wspiera rozumienia świata	0,9%	13,2%	46,5%	39,5%	0,0%	2,3%	55,8%	41,9%	0,0%	1,4%	45,9%	52,7%
	Szkoła odpowiednio dba o rozwój sprawności fizycznej	1,7%	2,6%	44,0%	51,7%	1,2%	4,7%	41,9%	52,3%	0,0%	1,4%	45,9%	52,7%
	Szkoła wspiera umiejętności dokonywania wyborów	3,5%	16,7%	41,2%	38,6%	1,2%	9,3%	55,8%	33,7%	0,0%	4,1%	43,8%	52,1%
	Szkoła wystarczająco kształtuje umiejętności uczenia się przez całe życie	6,1%	13,2%	43,9%	36,8%	1,2%	9,3%	64,0%	25,6%	0,0%	9,5%	50,0%	40,5%
	Szkoła odpowiednio przygotowuje do pracy w zespole	1,8%	9,7%	41,6%	46,9%	1,2%	2,4%	55,3%	41,2%	0,0%	0,0%	48,6%	51,4%
	Szkoła odpowiednio kształtuje wyobraźnię, kreatywność i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów	8,7%	20,9%	40,0%	30,4%	1,2%	9,3%	57,0%	32,6%	0,0%	8,2%	47,9%	43,8%
	Szkoła odpowiednio kształtuje wiarę we własne możliwości i umiejętności osiągania celów	10,5%	16,7%	42,1%	30,7%	0,0%	14,1%	55,3%	30,6%	0,0%	2,7%	45,9%	51,4%
	Szkoła odpowiednio kształtuje umiejętność rozpoznawania własnych słabych i mocnych stron oraz pracy nad sobą	5,2%	14,8%	40,0%	40,0%	0,0%	15,1%	52,3%	32,6%	0,0%	2,7%	46,6%	50,7%
	Zajęcia pozalekcyjne są dopasowane do potrzeb uczniów	16,4%	19,8%	34,5%	29,3%	3,5%	27,9%	43,0%	25,6%	2,7%	17,8%	45,2%	34,2%
	Szkoła chroni przed niepotrzebnym stresem	20,7%	28,4%	31,0%	19,8%	3,5%	20,0%	55,3%	21,2%	0,0%	8,1%	47,3%	44,6%
	Szkoły działają tak, że niepotrzebne są uczniom korepetycje	10,9%	17,3%	41,8%	30,0%	7,1%	20,0%	60,0%	12,9%	4,1%	11,0%	50,7%	34,2%
	Uczniowie są sprawiedliwie oceniani	1,7%	7,8%	57,4%	33,0%	1,2%	9,4%	57,6%	31,8%	0,0%	0,0%	30,1%	69,9%
	Uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi	26,1%	15,7%	38,3%	20,0%	11,6%	18,6%	53,5%	16,3%	1,4%	9,5%	55,4%	33,8%
	Baza materialna	Budynki szkolne są dopasowane do potrzeb	7,0%	12,2%	47,0%	33,9%	2,3%	5,8%	47,7%	44,2%	6,7%	10,7%	44,0%
Baza sportowa szkół jest dopasowana do potrzeb		16,5%	21,7%	37,4%	24,3%	17,4%	18,6%	31,4%	32,6%	16,0%	33,3%	37,3%	13,3%
Wyposażenie szkół jest odpowiednie		5,2%	19,1%	47,0%	28,7%	2,4%	20,0%	48,2%	29,4%	5,3%	24,0%	54,7%	16,0%
Wychowanie i współpraca szkoły z rodzicami	Szkoła odpowiednio współpracuje z rodzicami w zakresie wychowania					1,2%	3,5%	47,1%	48,2%	0,0%	2,7%	18,7%	78,7%
	Szkoła odpowiednio informuje rodziców o postępach i zachowaniu uczniów					1,2%	3,5%	33,7%	61,6%	0,0%	1,3%	12,0%	86,7%
	Szkoła wystarczająco kształtuje nawyki zdrowego stylu życia					1,2%	6,0%	53,6%	39,3%	0,0%	1,4%	29,7%	68,9%
Bezpieczeństwo i opieka	Uczniowie są bezpieczni w szkole i w drodze do niej	2,6%	1,7%	43,5%	52,2%	1,2%	2,4%	43,9%	52,4%	0,0%	0,0%	32,4%	67,6%
	Świetlice szkolne pracują właściwie					1,7%	1,7%	48,3%	48,3%	1,4%	2,7%	35,6%	60,3%
	Organizacja dowozu uczniów do szkoły jest właściwa					0,0%	7,3%	34,1%	58,5%	1,4%	1,4%	22,5%	74,6%
	Organizacja żywienia uczniów w szkole jest właściwa					6,7%	2,2%	46,7%	44,4%	0,0%	11,0%	26,0%	63,0%
Średnio		8,2%	14,7%	42,4%	34,6%	3,0%	10,5%	50,1%	36,4%	1,7%	7,2%	39,9%	51,2%

Należy podkreślić, że w każdej grupie respondentów przeważają odpowiedzi pozytywne. Niektóre aspekty pracy szkół oceniane są zaś wręcz bardzo pochlebnie. Na przykład:

- 96% rodziców i aż 100% nauczycieli dobrze lub bardzo dobrze ocenia bezpieczeństwo uczniów w szkole i w drodze do niej.
- 95% rodziców i ponad 97% nauczycieli dobrze lub bardzo dobrze ocenia współpracę szkół z rodzicami w zakresie wychowania oraz sposób informowania o postępach w nauce.

Bardzo wysokie oceny ma też przygotowanie uczniów do pracy w zespole, kształtowanie nawyków zdrowego stylu życia, organizacja pracy świetlic szkolnych czy organizacja dowozu uczniów do szkoły.

Kolejne zestawienia przedstawiają wyniki ankiet w poszczególnych szkołach.

Tabela 43. Średnie odpowiedzi – SP Tujsk

Zagadnienie	Uczniowie	Rodzice	Nauczyciele	Średnio
Uczniowie lubią szkołę	0,06			0,06
Uczniowie czują się dobrze traktowani w szkole	0,97			0,97
Szkoła odpowiednio wspiera rozumienia świata	0,61	1,07	1,64	0,97
Szkoła odpowiednio dba o rozwój sprawności fizycznej	1,03	0,80	1,57	1,10
Szkoła wspiera umiejętności dokonywania wyborów	0,42	0,60	1,43	0,70
Szkoła wystarczająco kształtuje umiejętności uczenia się przez całe życie	0,63	0,33	1,14	0,67
Szkoła odpowiednio przygotowuje do pracy w zespole	0,94	1,36	1,71	1,22
Szkoła odpowiednio kształtuje wyobraźnię, kreatywność i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów	0,09	0,87	1,43	0,59
Szkoła odpowiednio kształtuje wiarę we własne możliwości i umiejętności osiągania celów	0,10	0,20	1,71	0,50
Szkoła odpowiednio kształtuje umiejętność rozpoznawania własnych słabych i mocnych stron oraz pracy nad sobą	0,45	0,53	1,50	0,72
Zajęcia pozalekcyjne są dopasowane do potrzeb uczniów	-0,16	0,33	0,69	0,15
Szkoła chroni przed niepotrzebnym stresem	-0,34	-0,20	1,36	0,08
Szkoły działają tak, że niepotrzebne są uczniom korepetycje	-0,03	-0,47	0,79	0,05
Uczniowie są sprawiedliwie oceniani	0,75	0,13	1,71	0,82
Uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi	-0,45	-0,20	0,93	-0,07
Budynki szkolne są dopasowane do potrzeb	0,66	1,20	1,36	0,95
Baza sportowa szkół jest dopasowana do potrzeb	0,26	0,87	-0,29	0,28
Wyposażenie szkół jest odpowiednie	0,48	0,93	0,36	0,57
Uczniowie są bezpieczni w szkole i w drodze do niej	1,39	1,07	1,64	1,37
Szkoła odpowiednio współpracuje z rodzicami w zakresie wychowania		1,00	1,64	1,31
Szkoła odpowiednio informuje rodziców o postępach i zachowaniu uczniów		1,40	1,93	1,66
Szkoła wystarczająco kształtuje nawyki zdrowego stylu życia		0,71	1,93	1,32
Świetlice szkolne pracują właściwie		1,15	1,57	1,37
Organizacja dowozu uczniów do szkoły jest właściwa		1,55	1,64	1,60
Organizacja żywienia uczniów w szkole jest właściwa		0,80	1,29	1,08
Średnio	0,41	0,68	1,34	0,72

Tabela 44. Średnie odpowiedzi – SP Jantar

Zagadnienie	Uczniowie	Rodzice	Nauczyciele	Średnio
Uczniowie lubią szkołę	1,64			1,64
Uczniowie czują się dobrze traktowani w szkole	1,91			1,91
Szkoła odpowiednio wspiera rozumienia świata	1,91	1,88	1,77	1,84
Szkoła odpowiednio dba o rozwój sprawności fizycznej	1,91	1,88	1,38	1,69
Szkoła wspiera umiejętności dokonywania wyborów	2,00	1,88	1,83	1,90
Szkoła wystarczająco kształtuje umiejętności uczenia się przez całe życie	1,91	1,75	1,77	1,81
Szkoła odpowiednio przygotowuje do pracy w zespole	2,00	1,75	1,85	1,88
Szkoła odpowiednio kształtuje wyobraźnię, kreatywność i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów	2,00	1,88	1,92	1,94
Szkoła odpowiednio kształtuje wiarę we własne możliwości i umiejętności osiągnięcia celów	1,91	1,75	1,85	1,84
Szkoła odpowiednio kształtuje umiejętność rozpoznawania własnych słabych i mocnych stron oraz pracy nad sobą	2,00	2,00	1,85	1,94
Zajęcia pozalekcyjne są dopasowane do potrzeb uczniów	1,64	1,75	1,31	1,53
Szkoła chroni przed niepotrzebnym stresem	1,45	1,63	1,77	1,63
Szkoły działają tak, że niepotrzebne są uczniom korepetycje	1,90	1,43	1,54	1,63
Uczniowie są sprawiedliwie oceniani	1,82	1,88	1,85	1,84
Uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi	1,82	1,88	1,77	1,81
Budynki szkolne są dopasowane do potrzeb	1,82	1,75	1,85	1,81
Baza sportowa szkół jest dopasowana do potrzeb	1,27	0,88	0,92	1,03
Wyposażenie szkół jest odpowiednie	1,82	1,50	1,31	1,53
Uczniowie są bezpieczni w szkole i w drodze do niej	1,82	2,00	2,00	1,94
Szkoła odpowiednio współpracuje z rodzicami w zakresie wychowania		1,88	1,92	1,90
Szkoła odpowiednio informuje rodziców o postępach i zachowaniu uczniów		1,88	2,00	1,95
Szkoła wystarczająco kształtuje nawyki zdrowego stylu życia		1,75	2,00	1,90
Świetlice szkolne pracują właściwie		2,00	1,77	1,84
Organizacja dowozu uczniów do szkoły jest właściwa		2,00	1,92	1,95
Organizacja żywienia uczniów w szkole jest właściwa		1,40	0,33	0,65
Średnio	1,82	1,76	1,68	1,74

Tabela 45. Średnie odpowiedzi – SP Mikoszewo

Zagadnienie	Uczniowie	Rodzice	Nauczyciele	Średnio
Uczniowie lubią szkołę	1,06			1,06
Uczniowie czują się dobrze traktowani w szkole	1,81			1,81
Szkoła odpowiednio wspiera rozumienia świata	1,63	1,60	1,38	1,56
Szkoła odpowiednio dba o rozwój sprawności fizycznej	1,75	1,47	1,50	1,59
Szkoła wspiera umiejętności dokonywania wyborów	1,69	1,53	1,38	1,56
Szkoła wystarczająco kształtuje umiejętności uczenia się przez całe życie	1,50	1,27	1,25	1,36
Szkoła odpowiednio przygotowuje do pracy w zespole	1,67	1,47	1,25	1,50
Szkoła odpowiednio kształtuje wyobraźnię, kreatywność i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów	1,56	1,53	1,00	1,45
Szkoła odpowiednio kształtuje wiarę we własne możliwości i umiejętności osiągnięcia celów	1,60	1,47	1,25	1,47
Szkoła odpowiednio kształtuje umiejętność rozpoznawania własnych słabych i mocnych stron oraz pracy nad sobą	1,38	1,27	1,25	1,31
Zajęcia pozalekcyjne są dopasowane do potrzeb uczniów	1,50	0,87	1,00	1,15
Szkoła chroni przed niepotrzebnym stresem	1,13	1,27	0,88	1,13
Szkoły działają tak, że niepotrzebne są uczniom korepetycje	1,19	1,20	1,00	1,15
Uczniowie są sprawiedliwie oceniani	1,25	1,60	1,63	1,46
Uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi	0,38	0,73	1,25	0,69
Budynki szkolne są dopasowane do potrzeb	1,75	2,00	1,78	1,85
Baza sportowa szkół jest dopasowana do potrzeb	1,63	1,73	1,89	1,73
Wyposażenie szkół jest odpowiednie	1,69	1,64	1,56	1,64
Uczniowie są bezpieczni w szkole i w drodze do niej	1,44	1,67	1,63	1,56
Szkoła odpowiednio współpracuje z rodzicami w zakresie wychowania		1,80	1,89	1,83
Szkoła odpowiednio informuje rodziców o postępach i zachowaniu uczniów		2,00	1,89	1,96
Szkoła wystarczająco kształtuje nawyki zdrowego stylu życia		1,73	1,56	1,67
Świetlice szkolne pracują właściwie		1,54	1,25	1,43
Organizacja dowozu uczniów do szkoły jest właściwa		0,60	1,57	1,17
Organizacja żywienia uczniów w szkole jest właściwa		1,43	1,63	1,53
Średnio	1,45	1,48	1,43	1,46

Tabela 46. Średnie odpowiedzi – SP Stegna

Zagadnienie	Uczniowie	Rodzice	Nauczyciele	Średnio
Uczniowie lubią szkołę	0,69			0,69
Uczniowie czują się dobrze traktowani w szkole	1,31			1,31
Szkoła odpowiednio wspiera rozumienia świata	1,07	1,27	1,61	1,27
Szkoła odpowiednio dba o rozwój sprawności fizycznej	1,48	1,40	1,61	1,48
Szkoła wspiera umiejętności dokonywania wyborów	0,83	1,00	1,56	1,06
Szkoła wystarczająco kształtuje umiejętności uczenia się przez całe życie	0,83	1,07	1,28	1,03
Szkoła odpowiednio przygotowuje do pracy w zespole	0,90	1,07	1,56	1,12
Szkoła odpowiednio kształtuje wyobraźnię, kreatywność i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów	0,52	0,93	1,28	0,86
Szkoła odpowiednio kształtuje wiarę we własne możliwości i umiejętności osiągnięcia celów	0,34	1,07	1,61	0,92
Szkoła odpowiednio kształtuje umiejętność rozpoznawania własnych słabych i mocnych stron oraz pracy nad sobą	0,83	0,97	1,47	1,03
Zajęcia pozalekcyjne są dopasowane do potrzeb uczniów	0,41	0,30	1,44	0,61
Szkoła chroni przed niepotrzebnym stresem	-0,62	0,62	1,33	0,32
Szkoły działają tak, że niepotrzebne są uczniom korepetycje	0,25	0,53	1,47	0,64
Uczniowie są sprawiedliwie oceniani	1,34	1,03	1,88	1,34
Uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi	-0,07	0,27	1,28	0,38
Budynki szkolne są dopasowane do potrzeb	0,45	0,77	0,72	0,64
Baza sportowa szkół jest dopasowana do potrzeb	-0,59	-0,43	-0,83	-0,58
Wyposażenie szkół jest odpowiednie	0,31	0,43	-0,44	0,18
Uczniowie są bezpieczni w szkole i w drodze do niej	1,28	1,54	1,83	1,51
Szkoła odpowiednio współpracuje z rodzicami w zakresie wychowania		1,30	1,78	1,48
Szkoła odpowiednio informuje rodziców o postępach i zachowaniu uczniów		1,40	1,83	1,56
Szkoła wystarczająco kształtuje nawyki zdrowego stylu życia		1,10	1,61	1,29
Świetlice szkolne pracują właściwie		1,31	1,89	1,62
Organizacja dowozu uczniów do szkoły jest właściwa		1,57	1,88	1,79
Organizacja żywienia uczniów w szkole jest właściwa		1,50	1,78	1,66
Średnio	0,61	0,91	1,36	0,92

Tabela 47. Średnie odpowiedzi – SP Drewnica

Zagadnienie	Uczniowie	Rodzice	Nauczyciele	Średnio
Uczniowie lubią szkołę	0,04			0,04
Uczniowie czują się dobrze traktowani w szkole	1,33			1,33
Szkoła odpowiednio wspiera rozumienia świata	1,07	1,39	1,19	1,20
Szkoła odpowiednio dba o rozwój sprawności fizycznej	1,39	1,61	1,43	1,46
Szkoła wspiera umiejętności dokonywania wyborów	0,81	1,06	1,14	0,98
Szkoła wystarczająco kształtuje umiejętności uczenia się przez całe życie	0,62	1,06	0,86	0,82
Szkoła odpowiednio przygotowuje do pracy w zespole	1,33	1,44	1,24	1,33
Szkoła odpowiednio kształtuje wyobraźnię, kreatywność i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów	0,26	0,89	0,86	0,62
Szkoła odpowiednio kształtuje wiarę we własne możliwości i umiejętności osiągnięcia celów	0,61	0,94	1,00	0,82
Szkoła odpowiednio kształtuje umiejętność rozpoznawania własnych słabych i mocnych stron oraz pracy nad sobą	0,96	0,89	1,24	1,03
Zajęcia pozalekcyjne są dopasowane do potrzeb uczniów	-0,07	0,56	0,29	0,21
Szkoła chroni przed niepotrzebnym stresem	-0,14	0,72	1,05	0,46
Szkoły działają tak, że niepotrzebne są uczniom korepetycje	0,96	0,39	0,43	0,63
Uczniowie są sprawiedliwie oceniani	0,96	1,24	1,48	1,20
Uczniowie nie są nadmiernie obciążeni pracami domowymi	0,07	0,39	0,62	0,33
Budynki szkolne są dopasowane do potrzeb	0,74	1,28	0,05	0,67
Baza sportowa szkół jest dopasowana do potrzeb	0,18	0,22	-0,52	-0,03
Wyposażenie szkół jest odpowiednie	0,54	0,44	0,52	0,51
Uczniowie są bezpieczni w szkole i w drodze do niej	1,39	1,13	1,38	1,32
Szkoła odpowiednio współpracuje z rodzicami w zakresie wychowania		1,24	1,57	1,42
Szkoła odpowiednio informuje rodziców o postępach i zachowaniu uczniów		1,22	1,67	1,46
Szkoła wystarczająco kształtuje nawyki zdrowego stylu życia		1,24	1,35	1,30
Świetlice szkolne pracują właściwie		1,30	1,05	1,13
Organizacja dowozu uczniów do szkoły jest właściwa		1,33	1,40	1,38
Organizacja żywienia uczniów w szkole jest właściwa		0,89	1,71	1,47
Średnio	0,68	0,98	1,00	0,88

14.2. Pytania otwarte

W ramach badania respondenci zostali poproszeni o wskazanie trzech mocnych stron (pytanie brzmiało:

- Uczniowie: Co najbardziej lubisz, co Ci się podoba w Twojej szkole?
- Rodzice: Jakie są mocne strony szkoły, w której uczy się Pańskie dziecko?
- Nauczyciele: Jakie są mocne strony szkoły, w której Pan/Pani pracuje?

oraz trzech słabych stron. Pytanie brzmiało:

- Uczniowie: Czego najbardziej nie lubisz, co Ci się nie podoba w Twojej szkole? Co byś chciał zmienić?
- Rodzice: Jakie są słabe strony szkoły, w której uczy się Pańskie dziecko?
- Nauczyciele: Jakie są słabe strony szkoły, w której Pan/Pani pracuje?

W kolejnym rozdziale przedstawiamy odpowiedzi respondentów wskazywane jako mocne i słabe strony w przeprowadzonym badaniu ankietowym.

14.3. Mocne strony

14.3.1. Szkoła Podstawowa w Drewnicy

Nauczyciele wskazali następujące mocne strony SP Drewnica:

- wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- bezpieczeństwo uczniów,
- współpraca z rodzicami, relacje z nauczycielami i uczniami (np. integrowanie uczniów),
- organizacja imprez na wysokim poziomie również dla lokalnej społeczności,
- projekty edukacyjne,
- ocieplony budynek, teren wokół szkoły, estetyka,
- dbałość o sprawność fizyczną uczniów,
- kuchnia.

Rodzice wskazali następujące mocne strony SP Drewnica:

- wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- bezpieczeństwo uczniów, monitoring obiektu,
- przyjazna atmosfera, relacje z nauczycielami i dyrekcją,
- bogata oferta zajęć pozalekcyjnych,
- lokalizacja, teren wokół szkoły, czystość,
- dbałość o sprawność fizyczną uczniów,
- dowozy szkolne,
- sala sportowa, boisko, plac zabaw.

Uczniowie wskazali następujące mocne strony SP Drewnica:

- niektórzy nauczyciele,
- koledzy, przyjaciele,
- prowadzenie zajęć,
- boisko, wyposażenie sal,
- wf,
- biblioteka,
- wodopoje,
- pufy, sofy i kanapy,
- spokój w szkole.

14.3.2. Szkoła Podstawowa w Jantarze

Nauczyciele wskazali następujące mocne strony SP Jantar:

- wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- bezpieczeństwo uczniów,
- wysoki poziom nauczania,
- Indywidualne podejście do ucznia,
- mało liczne klasy,
- przyjazna atmosfera, otwartość na potrzeby uczniów,
- dobra lokalizacja, piękne otoczenie (las, bliskość morza).

Rodzice wskazali następujące mocne strony SP Jantar:

- wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- bezpieczeństwo uczniów,
- wysoki poziom nauczania,
- przyjazna atmosfera, kontakt nauczycieli z rodzicami,
- zajęcia dodatkowe, wycieczki, festyny.

Uczniowie wskazali następujące mocne strony SP Jantar:

- przyjaźni nauczyciele,
- ciekawe prowadzenie zajęć,
- bezpieczeństwo (mało uczniów w szkole),
- wyposażenie klas,
- przyjazna atmosfera, kontakt nauczycieli z nauczycielami,
- wycieczki, kształcące wyjazdy.

14.3.3. Szkoła Podstawowa w Mikoszewie

Nauczyciele wskazali następujące mocne strony SP Mikoszewo:

- wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- wysoki poziom nauczania,
- Indywidualne podejście do ucznia,
- współpraca z rodzicami,
- bardzo dobre warunki lokalowe i tereny zielone przy szkole, przestronne sale, parterowy budynek, wyposażenie sal lekcyjnych, pomoce dydaktyczne, dostęp do multimedialnych,
- zajęcia dodatkowe oraz udział w różnych akcjach i programach - działania wspierające rozwój poznawczy i społeczny uczniów,
- zajęcia szkolne w godzinach porannych.

Rodzice wskazali następujące mocne strony SP Mikoszewo:

- wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- bezpieczeństwo uczniów, monitoring,
- wysoki poziom nauczania,
- Indywidualne podejście do ucznia,

- mało liczne klasy,
- współpraca rodziców, dzieci i nauczycieli, kontakt z Dyrekcją,
- przyjazna atmosfera,
- bardzo dobre warunki lokalowe, duży teren wokół szkoły parterowy budynek, bogate wyposażenie sal lekcyjnych/pracowni, boisko sportowe,
- właściwa opieka pedagoga szkolnego (dot. zeszłego roku szkolnego).

Uczniowie wskazali następujące mocne strony SP Mikoszewo:

- nauczyciele i ich pozytywne nastawienie,
- przyjazna atmosfera,
- zajęcia dodatkowe,
- nowoczesna szkoła, komputery, sala gimnastyczna, tor rowerowy za szkołą,
- świetlica, biblioteka,
- informatyka, wf,
- monitoring,
- sklepik szkolny, dobre obiady.

14.3.4. Szkoła Podstawowa w Stegnie

Nauczyciele wskazali następujące mocne strony SP Stegna:

- wykwalifikowana i kompetentna kadra pedagogiczna oraz kierownictwo (super dyrektor i wicedyrektor), podnoszenie kwalifikacji,
- bezpieczeństwo uczniów,
- współpraca z rodzicami oraz w gronie pedagogicznym,
- wspieranie rozwoju uczniów,
- dobra organizacja pracy szkoły i zarządzanie, przepływ informacji, profesjonalne podejście do pracownika,
- sukcesy uczniów w konkursach,
- imprezy otwarte (wychowawcze), wyjazdy na narty z dziećmi.

Rodzice wskazali następujące mocne strony SP Stegna:

- wykwalifikowana i zaangażowana kadra pedagogiczna,
- bezpieczeństwo uczniów, monitoring,
- wysoki poziom nauczania,
- współpraca z rodzicami, dobry kontakt z dyrektorem szkoły, wychowawcą i nauczycielami,
- mało liczne klasy,
- wspieranie rozwoju uczniów,
- bezpłatne zajęcia pozalekcyjne,
- dziennik elektroniczny.

Uczniowie wskazali następujące mocne strony SP Stegna:

- pomocni i zaangażowani nauczyciele, super dyrektor,
- znajomi (możliwość zbudowania więzi z rówieśnikami),
- przyjazna atmosfera,

- boisko, siłownia, plac, sala gimnastyczna, kino szkolne,
- zajęcia wyrównawcze,
- podręczniki,
- wf,
- informatyka,
- obiady,
- rozdawanie owoców,
- wycieczki,
- bezpłatne zajęcia pozalekcyjne, kółka zainteresowań, konkursy,
- wychodzenie na przerwach na boisko.

14.3.5. Szkoła Podstawowa w Tujsku

Nauczyciele wskazali następujące mocne strony SP Tujsk:

- wykwalifikowana i zaangażowana kadra pedagogiczna,
- indywidualne podejście do ucznia,
- bezpieczeństwo uczniów,
- mało liczne klasy,
- wysoki poziom nauczania,
- przyjazna atmosfera,
- zajęcia dodatkowe oraz zajęcia wyrównujące i poszerzające wiedzę uczniów,
- dostęp do specjalistów (pedagog, socjoterapeuta, logopeda),
- dobra organizacja pracy szkoły,
- wychowanie w szacunku, tolerancji, akceptacji, niesienia pomocy,
- współpraca i integracja ze środowiskami lokalnymi.

Rodzice wskazali następujące mocne strony SP Tujsk:

- wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- bezpieczeństwo uczniów (zamykanie szkoły na czas trwania lekcji),
- wysoki poziom nauczania,
- zajęcia pozalekcyjne,
- współpraca nauczycieli z rodzicami,
- dostęp do specjalistów na miejscu (pedagog, socjoterapeuta, logopeda),
- wycieczki, akcje charytatywne, zawody, konkursy,
- odnowiona szkoła, dobrze wyposażona sala gimnastyczna, czyste i zadbane sale.

Uczniowie wskazali następujące mocne strony SP Tujsk:

- nauczyciele,
- społeczność uczniowska,
- przyjazna atmosfera,
- różne zajęcia dodatkowe,
- komputery, przedmioty naukowe w pracowni chemicznej,
- informatyka,
- wf,
- sala gimnastyczna, szatnia,

- wycieczki,
- organizowanie zawodów sportowych, nocek szkolnych itp.,
- Kanapy na korytarzu, nowe grzejniki, kwiaty.

14.4. Słabe strony

14.4.1. Szkoła Podstawowa w Drewnicy

Nauczyciele wskazali następujące słabe strony SP Drewnica:

- mało sal lekcyjnych,
- brak oddzielnego pomieszczenia dla świetlicy szkolnej,
- brak zajęć pozalekcyjnych i zajęć wyrównawczych,
- sala gimnastyczna,
- sala komputerowa, wi-fi, brak komputerów i rzutników,
- brak placu zabaw,
- mały parking,
- nauka języków – łączenie uczniów z różnym poziomem,
- mało miejsca na korytarzach.

Rodzice wskazali następujące słabe strony SP Drewnica:

- brak sal tematycznych, mało sal lekcyjnych,
- za mało miejsca dla przedszkolaków,
- brak oddzielnego pomieszczenia dla świetlicy szkolnej (świetlica w jadalni),
- brak zajęć na basenie,
- ciasna sala gimnastyczna,
- zły stan bieżni i boiska,
- brak nowego sprzętu,
- brak szafek na książki,
- brak placu zabaw,
- brak ogrodzenia terenu szkoły,
- monitoring,
- brak dobrego psychologa,

Uczniowie wskazali następujące słabe strony SP Drewnica:

- mało zajęć pozalekcyjnych oraz mała ich atrakcyjność,
- mała sala gimnastyczna,
- sala komputerowa,
- niektórzy nauczyciele niesprawiedliwie oceniają,
- mało sympatyczni nauczyciele,
- zakaz spędzania przerw na dworze,
- wf – rozgrzewki,
- stary sprzęt sportowy, krzesła i ławki, zniszczone podręczniki,
- muzyka na przerwie,
- kolory ścian,

- panie sprzątaczkę nie dbają o czystość.

14.4.2. Szkoła Podstawowa w Jantarze

Nauczyciele wskazali następujące słabe strony SP Jantar:

- brak kuchni – dowożenie obiadów, brak dostosowania obiadów do potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym, dzieci 14-letnie i przedszkolne jedzą to samo,
- brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej i profesjonalnego zaplecza sportowego.

Rodzice i uczniowie nie wskazali żadnych słabych stron SP Jantar.

14.4.3. Szkoła Podstawowa w Mikoszewie

Nauczyciele wskazali następujące słabe strony SP Mikoszewo:

- zatrudnienie nauczycieli w kilku placówkach,
- zbyt małe zespoły klasowe,
- słabe łącze internetowe,
- wyposażenie multimedialne,
- brak placu zabaw.

Rodzice wskazali następujące słabe strony SP Mikoszewo:

- brak stałego dostępu do nauczycieli pracujących także w innych szkołach,
- brak wystarczającej oferty zajęć pozalekcyjnych,
- dyrektor,
- brak kuchni,
- brak pedagoga i psychologa na pełen etat,
- brak przedszkola,
- brak ogrodzenia terenu szkoły,
- brak placu zabaw,
- brak zainteresowania większości rodziców współpracą z wychowawcą i szkołą,
- nieoświetlona droga na przystanek i brak chodnika.

Uczniowie wskazali następujące słabe strony SP Mikoszewo:

- ciągłe zmiany nauczycieli,
- niedostosowane odjazdy,
- basen w szkole,
- brak placu zabaw,
- drzwi bez zamknięć w toalecie,
- łazienki,
- mniej zajęć w piątki,
- strefa relaksu dla każdej klasy,
- za krótkie przerwy.

14.4.4. Szkoła Podstawowa w Stegnie

Nauczyciele wskazali następujące słabe strony SP Stegna:

- niewystarczające wyposażenie sal, brak nowoczesnego wyposażenia (np. tablic multimedialnych, rzutników).
- brak odpowiedniego zaplecza sportowego - brak hali sportowej i trawiastego boiska.
- brak Orlika.
- brak wynagrodzenia za wycieczki.
- przestarzała szatnia, łazienki wymagające remontu, drzwi w salach lekcyjnych do wymiany.
- ograniczenia w drukowaniu i kserowaniu.
- problem z dojazdem na konkursy (brak autobusu gminnego).
- hałas na przerwach.

Rodzice wskazali następujące słabe strony SP Stegna:

- niewystarczające wyposażenie sal, brak wyposażenia pracowni chemiczno-fizycznej, brak nowoczesnego wyposażenia,
- mało kółek zainteresowań,
- brak odpowiedniego zaplecza sportowego - brak hali sportowej i trawiastego boiska sportowego (boisko jest betonowe),
- brak wykorzystywania multimediiów przez nauczycieli,
- przestarzała szatnia, łazienki wymagające remontu,
- brak szafek w szatni,
- mała oferta zajęć fizycznych,
- niewystarczająca troska o dzieci z trudnościami,
- dzieci są przepracowane, brak im czasu na rozwój własnych zainteresowań, zadawanie lekcji na weekend.

Uczniowie wskazali następujące słabe strony SP Stegna:

- niewystarczające wyposażenie sal, brak nowoczesnego wyposażenia, nie wykorzystywanie multimediiów, brak przyborów do doświadczeń,
- brak odpowiedniego zaplecza sportowego - brak trawiastego boiska, za mała sala gimnastyczna,
- brak napojów w sklepiku szkolnym,
- brak szafek szkolnych,
- zakaz używania telefonów,
- przestarzała szatnia, łazienki wymagające remontu,
- słabo działające ogrzewanie,
- za dużo prac domowych i kartkówek,
- za krótkie przerwy.

14.5. Szkoła Podstawowa w Tujsku

Nauczyciele wskazali następujące słabe strony SP Tujsk:

- mało sal lekcyjnych,
- mało zajęć pozalekcyjnych,

- słabe łącze internetowe,
- boisko szkolne, brak Orlika,
- plac zabaw,
- niedostosowanie dowozów i rozwozów,
- brak miejsc parkingowych dla rodziców,
- łazienki chłopców do remontu,
- brak ogrzewania kiedy jest chłodno,
- duża liczba uczniów z rodzin niewydolnych wychowawczo o złej sytuacji materialnej, słabo zmobilizowanych do nauki.

Rodzice wskazali następujące słabe strony SP Tujsk:

- mało zajęć pozalekcyjnych,
- słabe zaplecze sportowe,
- za mało miejsca w szatni, brak łazienek dla dzieci starszych,
- mało miejsca na rowery,
- dużo zadań domowych,
- faworyzowanie uczniów,
- niedocenywanie nauczycielki wychowania przedszkolnego (tzn. z obserwacji, jakie dokonują, one i ich grupy traktowane są czasem niesłusznie gorzej niż reszta kadry),
- szkoła ma problem z wyłapaniem i wsparciem uzdolnionych uczniów,
- mała uwaga na słabszych uczniów.

Uczniowie wskazali następujące słabe strony SP Tujsk:

- krzywe boisko szkolne,
- W-F (prawie codziennie jest piłka nożna),
- ciasna szatnia,
- okna - wypadają; krzesła - czasem wystają z nich gwoździe,
- meble,
- kolory ścian,
- czasami jest zimno,
- łazienki chłopców do remontu,
- zakaz używania telefonów,
- późne godziny autobusu powrotnego,
- za dużo książek noszonych codziennie do szkoły,
- za dużo prac domowych i kartkówek,
- za dużo lekcji, za krótkie przerwy.

15. Warsztaty dotyczące jakości oświaty

W ramach usługi w dniu 9 października 2019 r. w Domu Kultury w Rybinie odbyły się czterogodzinne warsztaty, mające na celu wypracowywanie odpowiedzi na fundamentalne pytania dotyczące postrzegania oświaty.

W warsztatach uczestniczyli:

- Uczniowie
- Rodzice
- Dyrektorzy szkół
- Nauczyciele
- Wójt Gminy, Zastępca Wójta Gminy i Inspektor ds. oświaty
- Radni.

Uczestnicy pracowali w kilkusobowych grupach, na zadawane pytania wypracowywali wspólne odpowiedzi i wymieniali się swoimi opiniami na forum.

Spotkanie było prowadzone i moderowane przez eksperta firmy VULCAN.

W pierwszej części zwrócono uwagę na różne sposoby patrzenia na oświatę oraz przedstawione zostały informacje o stanie organizacji i finansów oświaty w gminie Stegna. Po zaprezentowaniu diagnozy liczbowej rozpoczęto zasadniczą dyskusję. Uczestnicy zostali podzieleni na grupy. Kryterium podziału była rola, jaką uczestnik warsztatów pełni w oświacie. wypracowywali odpowiedzi na fundamentalne pytanie: „Po co wysyłamy dzieci do szkoły?”

Odpowiedzi były następujące:

- Aby zdobyć wykształcenie – uczniowie, nauczyciele, radni.
- Aby dać dzieciom szansę na rozwój – rodzice.
- Aby przygotować dzieci do szczęśliwego życia – dyrektorzy szkół.

Wszyscy uczestnicy warsztatów zgodzili się, że odpowiedź na postawione pytanie najlepiej sformułowali rodzice w zdaniu: **Chodzimy do szkoły po to, aby dać dzieciom szansę na rozwój.**

Następnie dyskutowano o tym, jakie umiejętności, wiedza, postawy, przyzwyczajenia świadczą o właściwym rozwoju. Podsumowaniem tej dyskusji jest poniższe zestawienie umiejętności:

- Umiejętność podejmowania wyzwań
- Umiejętność współpracy
- Umiejętność uczenia się przez całe życie
- Umiejętność poszukiwania i wykorzystywania wiedzy w praktyce
- Umiejętność zachowania się, kultura osobista
- Tolerancja
- Ciekawość świata
- Posiadanie jasnej hierarchii wartości
- Pasja, zainteresowania i umiejętność ich rozwijania
- Umiejętność komunikacji
- Szacunek dla innych
- Umiejętność dobierania ludzi wokół
- Umiejętność radzenia sobie ze stresem i z porażkami

- Umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach, rozwiązywania nietypowych problemów
- Umiejętność podejmowania decyzji
- Samoocena, umiejętność znajdowania swoich mocnych stron
- Pokora
- Umiejętność zadbania o bezpieczeństwo siebie i innych
- Kreatywność
- Umiejętność pracy w zespole
- Rozwój fizyczny
- Ćwiczenie pamięci
- Asertywność
- Umiejętność prowadzenia zdrowego stylu życia
- Logiczne myślenie
- Umiejętność rywalizacji
- Obowiązkowość
- Kształtowanie świadomości społecznej i patriotycznej
- Odpowiedzialność
- Rozwój artystyczny
- Pracowitość
- Samodzielność
- Rozwój emocjonalny
- Zdolność do samooceny
- Systematyczność
- Empatia
- Samorządność.

W dalszej części zajęć uczestnicy warsztatów zastanawiali się nad ograniczeniami, szansami i zagrożeniami dla oświaty w Stegnie. Zwrócono uwagę przede wszystkim na ograniczenia:

- finansowe (niewystarczające środki na zaspokojenie potrzeb materialnych,
- demograficzne (mniej dzieci),
- wynikające z programu nauczania (podstawa programowa musi być zrealizowana),
- wzrostu kosztów z tytułu rosnącej liczby dzieci z orzeczeniami,
- rosnących kosztów na wynagrodzenia nauczycieli w budżecie oświaty.

Pojawiły się również opinie, że na demografię można patrzeć również z perspektywy szansy, gdyż mniej dzieci i mniejsze kilkunastoosobowe oddziały to w efekcie wyższy komfort pracy z uczniami.

Ostatnim ćwiczeniem było „jak użyłbyś zaklętego ołówka, aby oświata w Stegnie była lepsza”. Wyniki ćwiczenia ujawniły wiele słabych stron oświaty w Stegnie, uczestnicy wskazywali przede wszystkim na takie potrzeby jak.

- poprawa infrastruktury sportowej (budowa hali sportowej, modernizacja boisk, siłownia),

- zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych i wyposażenie sal tematycznych, w tym komputerowych,
- usprawnienie sieci internetowej,
- powiększenie księgozbiorów w bibliotekach,
- zwiększenie liczby miejsc parkingowych,
- poprawę organizacji dowozów,
- lepsze dostosowanie oferty zajęć pozalekcyjnych do potrzeb uczniów.

Zwrócono również uwagę na potrzebę nauczania projektowego oraz zmniejszenie obciążenia uczniów zadaniami domowymi i sprawdzianami.

Analogicznie uczestnicy zostali poproszeni o wskazanie, co w oświacie w Stegnie działa najlepiej. Wyniki tego ćwiczenia z kolei pozwoliły zidentyfikować mocne strony lokalnej oświaty, wśród nich wskazywano m.in. na: bezpieczeństwo, dobrą współpracę i komunikację szkoły z rodzicami, wysoki poziom nauczania, przyjazną atmosferę i wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną.

Wnioski z warsztatów posłużyły do opracowywania analizy SWOT oraz wypracowania argumentacji do podjęcia decyzji co do dalszych kierunków zmian polityki oświatowej w gminie Stegna.

16. Spotkanie w gronie osób mających istotny wpływ na funkcjonowanie oświaty w gminie

W dniu następnym po przeprowadzeniu warsztatów, które zostały opisane w poprzednim rozdziale, odbyło się spotkanie, w którym uczestniczyło pięciu radnych, wszyscy dyrektorzy szkół oraz Wójt Gminy, zastępca Wójta Gminy oraz Inspektor ds. Oświaty.

W czasie spotkania dokonano podsumowania wcześniejszych działań, w tym przede wszystkim zredagowano ostatecznie analizę SWOT dotyczącą oświaty w gminie, którą przedstawiamy niżej.

Po ustaleniu analizy SWOT dyskutowano nad możliwymi wariantami zmian w oświacie gminnej w najbliższym czasie. W czasie spotkania nie udało się uzyskać wspólnego stanowiska wszystkich uczestników. Rozmowa dotyczyła trzech różnych wariantów rozwiązań, które powinna rozważyć Rada Gminy. Opisujemy je w rozdziale „Kierunki zmian organizacji oświaty w gminie Stegna”.

17. Analiza SWOT

Poniżej przedstawiamy analizę SWOT dla oświaty w gminie Stegna, która wynika z przeprowadzonej analizy oraz opisanych wyżej warsztatów i dyskusji.

17.1. Szanse

- Demografia – obniżenie kosztów kształcenia jednego ucznia w SP Stegna, gdy przekształci się ona w szkołę jednociągową z dość dużymi oddziałami (obecnie jest to szkoła dwuciągowa, z małymi oddziałami)

17.2. Zagrożenia

- Demografia – zwiększenie kosztów utrzymania jednego ucznia w Jantarze, Mikoszewie oraz w Drewnicy
- Rosnąca liczba orzeczeń i opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, co wiąże się z dodatkowymi zajęciami i kosztami
- Niedostateczne finansowanie wynagrodzeń nauczycieli przez rząd (w coraz większym stopniu)
- Wzrost najniższego wynagrodzenia

17.3. Słabe strony

- Nierównomierne dzielenie środków pomiędzy dzieci z różnych szkół
- Baza sportowa (sale gimnastyczne, boiska, sprzęt sportowy, siłownie)
- Sprzęt komputerowy i łącza internetowe
- Niedostateczna liczba miejsc parkingowych przy szkołach, parkingi rowerowe
- Wyposażenie szkół (tablice multimedialne, rzutniki, drukarki, biblioteka, brak szafek, pracownie)
- Łazienki do remontu
- Rozproszona sieć szkół (dużo szkół w stosunku do liczby uczniów)
- Duże obciążenie uczniów pracą w domu
- Organizacja żywienia w szkołach, w których nie ma kuchni
- Wyższa ocena jakości pracy szkół przez nauczycieli niż przez uczniów i rodziców
- Zbyt małe oddziały w niektórych szkołach
- Skrajne sytuacje organizacyjne (jednoosobowy oddział)
- Zmniejszanie się udziału wydatków rzeczowych w budżecie oświaty.
- Szybki wzrost luki pomiędzy dochodami a wydatkami oświaty

- Rosnące koszty kształcenia jednego ucznia
- Niedostateczne dopasowanie zajęć pozalekcyjnych do wszystkich potrzeb zgłaszanych przez uczniów

17.4. Mocne strony

- Kadra pedagogiczna
- Atmosfera
- Dużo kilkunastoosobowych oddziałów w których warunki pracy uczniów i nauczycieli są bardzo dobre.
- Bezpieczeństwo
- Współpraca szkół z rodzicami
- Organizacja dowożenia

18. Kierunki zmian organizacji oświaty w gminie Stegna

Z przeprowadzonych analiz, warsztatów i spotkań oraz opracowanej na ich podstawie analizy SWOT wynika, że jakość pracy szkół w gminie Stegna jest dobra, choć wyraźnie zauważalne są braki w bazie lokalowej i wyposażeniu szkół. Zwracano też uwagę, że istnienie (obecnie i według prognoz w przyszłości) niezwykle małych, kilkusobowych oddziałów w szkołach w Jantarze i w Mikoszewie w dłuższej perspektywie nie jest korzystne dla uczniów. Najczęściej sygnalizowaną potrzebą jest poprawa bazy sportowej szkół oraz ich wyposażenia (komputery, pracownie specjalistyczne, łącza internetowe, tablice multimedialne, rzutniki, szafki dla uczniów, zasoby biblioteczne).

Najistotniejszym problemem oświaty w gminie są szybko rosnące koszty, które są bardzo dużym obciążeniem dla budżetu gminy. Niepokojące są zmiany struktury wydatków. Rośnie udział kosztów wynagrodzeń, a maleje udział wydatków rzeczowych, co będzie prowadziło do pogłębienia się niedostatków w wyposażeniu szkół i nie pozwoli poprawić ich zaplecza sportowego, jeśli nie zostaną wprowadzone żadne zmiany organizacyjne w gminnej oświacie.

W czasie dyskusji rozważano trzy najważniejsze warianty działań na przyszłość, spośród których konieczne będzie dokonanie wyboru przez Radę Gminy:

1. Pierwszy z nich to pozostawienie organizacji oświaty w gminie bez zmian. Jej skutkiem będzie zapewne pogłębienie się problemów finansowych całej oświaty w gminie i brak realnych możliwości finansowych dla poprawy bazy sportowej i wyposażenia szkół. Ponadto, będzie rosło ryzyko konieczności tworzenia skrajnie małych oddziałów (dziś w klasie ósmej w SP w Jantarze jest jeden uczeń), a gmina – jak obecnie – nie będzie miała możliwości rezygnacji z ich utrzymywania.
2. Najdalej idąca koncepcja zmian zakłada przeniesienie uczniów ze szkół w Jantarze i Mikoszewie do szkoły w Drewnicy. Zmiana taka pozwoliłaby zmniejszyć o kilkanaście liczbę oddziałów w gminie (w wyniku takiego połączenia w SP w Drewnicy liczba oddziałów pozostałaby na dotychczasowym poziomie) i pozwoliłaby rocznie na oszczędność około 2,1 mln zł (zob. tabela 38). Istotne oszczędności wynikające z takiej zmiany pozwoliłyby realnie myśleć o realizacji planów budowy hal sportowych w Drewnicy i w Stegnie oraz poprawie wyposażenia szkół, co istotnie wpłynęłoby na możliwość lepszego realizowania zadań oświatowych gminy.
3. Koncepcja kompromisowa, dająca jednak znacznie mniejsze oszczędności, to połączenie uczniów ze szkół w Jantarze i w Mikoszewie w jedną szkołę, która mogłaby funkcjonować w budynku w Mikoszewie, albo zarówno w budynku w Jantarze jak i w Mikoszewie, przy czym w Jantarze uczyliby się uczniowie klas 1-3, a w Mikoszewie uczniowie klas 4-8. Dzięki takiemu połączeniu można by zmniejszyć liczbę oddziałów w gminie i uniknąć tworzenia skrajnie małych oddziałów (choć po połączeniu nadal byłyby one małe, niewiele ponad dziesięciosobowe). Roczne koszty utrzymania szkół w gminie obniżyłyby się o około 1,2 mln zł rocznie.

19. Objasnienia metodologiczne

W niniejszym rozdziale zawarte są szczegółowe informacje o sposobach wyliczania użytych w opracowaniu miar i wskaźników

Wskaźniki finansowe wyliczane są na podstawie danych z rocznych sprawozdań Rb-27s i Rb-28s, natomiast pozostałe wskaźniki wyliczone są na podstawie danych ze sprawozdań systemu informacji oświatowej wg stanów na 30 września poszczególnych lat. Jednostki samorządu zostały przypisane do poszczególnych kategorii wielkościowych na podstawie liczby ludności z 2016 r wg GUS.

19.1. Finanse

19.1.1. Wydatki budżetowe

Na potrzeby niniejszego opracowania do *wydatków oświatowych* zaliczamy łączne wydatki z działów 801 (oświata i wychowanie) i 854 (edukacyjna opieka wychowawcza) oraz rozdziału 75085 (wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego¹⁵).

Wydatki dzielimy na:

- *Wydatki majątkowe* – wydatki z paragrafów z zakresu od 600 do 699.
- *Wydatki bieżące*, które dzielimy na:
 - *wydatki osobowe* – wydatki z paragrafów 302, 401, 402, 404, 409, 411, 412, 413, 414, 417 i 478;
 - *dotacje* (wypłacane przez JST) – wydatki z paragrafów z zakresu od 200 do 299;
 - *wydatki rzeczowe* (pozostałe wydatki bieżące)– wydatki niezaliczane do wydatków osobowych, majątkowych i dotacji.

W konkretnych zastosowaniach rozróżniane są wydatki finansowane ze źródeł krajowych, przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą równą zero oraz europejskich (zagranicznych), przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera.

19.1.2. Dochody budżetu związane z oświatą:

Na potrzeby niniejszego opracowania do związanych z oświatą dochodów budżetu JST zaliczamy dochody z części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (rozdział 75801, paragraf 292), a także dochody z działów 801 i 854 oraz rozdziału 75085.

¹⁵ Z praktyki wynika, że choć wspólna obsługa może dotyczyć różnorodnych jednostek podległych JST, to zdecydowana większość (90% lub więcej) wydatków wykazywanych w tym rozdziale przeznaczona jest na obsługę jednostek oświatowych.

Dochody te dzielimy na następujące kategorie:

- *Dochody majątkowe* – dochody z paragrafów 076, 077, 078, 080, 087, 618, 620, 625, 626, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 641, 642, 643, 644, 645, 661, 662, 663, 634, 635, 666, 668, 669 oraz dochody z paragrafu 097¹⁶.
- *Dochody bieżące* – dochody niezaliczane do dochodów majątkowych, które dzielimy na:
 - *dotacje* (niemajątkowe) – dochody z paragrafów 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 211, 212, 213, 216, 221, 222, 223, 224, 225, 231, 232, 238 i 244;
 - *pozostałe dochody bieżące*.

W konkretnych zastosowaniach rozróżniane są dochody ze źródeł krajowych, przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą równą zero oraz europejskich (zagranicznych), przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera.

19.1.3. Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty

Ilekoć w niniejszym opracowaniu jest mowa o luce między wydatkami a dochodami, chodzi o lukę między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty w rozumieniu określonym poniżej.

Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty w ujęciu kwotowym wyliczana jest jako różnica między *bieżącymi wydatkami oświatowymi* a *bieżącymi dochodami oświaty*.

Procentowy wskaźnik luki między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty wyliczany jest wg następującego wzoru:

$$\frac{\text{bieżące wydatki oświatowe}}{\text{bieżące dochody oświaty}} \cdot 100\% - 100\%$$

Przy czym:

- *bieżące wydatki oświatowe* to wydatki z działów 801 i 854 oraz z rozdziału 75085 (wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego), z wyłączeniem wydatków majątkowych w rozumieniu określonym powyżej oraz wydatków finansowanych ze źródeł zagranicznych (czyli tych których czwarta cyfra paragrafu jest różna od 0);
- *bieżące dochody oświaty* to wpływy z subwencji oświatowej oraz dochodów bieżących w rozumieniu określonym powyżej z wyłączeniem dochodów ze źródeł zagranicznych (przypisanych do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera).

¹⁶ Paragraf 097 (wpływy z różnych dochodów) nie jest formalnie zaliczany do paragrafów dochodów majątkowych, ale w praktyce zdarza się przypisywanie do niego incydentalnych dochodów na finansowanie inwestycji oświatowych, które w znacznym stopniu zaburzają wieloletnie analizy dochodów bieżących oraz porównania między samorządami, ponieważ są o rzędy wielkości większe od pozostałych dochodów zaliczanych do tego paragrafu.

19.2. Organizacja szkół i przedszkoli

- W opracowaniu konsekwentnie używamy pojęcia klasa jako określenia dla poziomu (roku) nauczania. Pojęcie oddział oznacza zaś podstawową jednostkę organizacyjną szkoły, czyli grupę uczniów (część klasy), którzy razem odbywają większość lekcji.
- Wskaźniki odnoszące się do organizacji szkół i przedszkoli odzwierciedlają sytuację wg stanu z 30 września każdego z rozpatrywanych lat szkolnych.
 - **Nauczycielskie etaty przeliczeniowe** – liczba etatów przeliczeniowych jest równa liczbie nauczycieli, którą należałoby zatrudnić, żeby wszyscy ci nauczyciele byli pełnozatrudnieni i żaden z nich nie miał przydzielonych godzin ponadwymiarowych. Np. 27 lekcji języka polskiego, które realizuje się wg 18-godzinnego pensum, niezależnie od sposobu rozdzielenia pomiędzy różnych nauczycieli, daje zawsze 1,5 etatu przeliczeniowego ($\frac{27}{18} = 1,5$). Analogicznie 60 godzin zajęć bibliotekarzy, które rozliczane są wg pensum 30-godzinnego da 2 etaty ($\frac{60}{30}$), a 450 godzin różnych lekcji rozliczanych wg pensum 18-godzinnego da 25 etatów.
 - **Liczba uczniów lub wychowanków przedszkoli przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy** – wskaźnik, który w syntetyczny sposób charakteryzuje organizacyjne warunki kształcenia i wychowania. Przy jego wyliczaniu można w razie potrzeby uwzględniać i pomijać różne rodzaje etatów (zajęć nauczycieli), jednak w niniejszym opracowaniu przy wyliczaniu liczb uczniów przypadających na nauczycielski etat przeliczeniowy uwzględnione zostały wszystkie etaty nauczycieli.

W zespołach szkół, szkołach podstawowych z oddziałami przedszkolnymi itp. złożonych jednostkach oświatowych etaty, których nie można jednoznacznie przypisać do konkretnej części składowej takiej jednostki (np. niżki dyrektorów i wicedyrektorów oraz etaty bibliotekarzy i pedagogów), zostały rozdzielone pomiędzy te części składowe proporcjonalnie do liczb ich uczniów i wychowanków. Przy czym przy rozdzielaniu niektórych rodzajów zajęć pominięte były pewne kategorie uczniów lub wychowanków, np. przy rozdzielaniu etatów bibliotekarzy pominięto wychowanków przedszkoli, a przy rozdzielaniu etatów pedagogów nie uwzględniono uczniów dorosłych.